

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I Ανακοινώσεις	
	.....	
	II Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
90/C 62/01	Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την εισαγωγή ενός ενιαίου αριθμού κλήσης έκτακτης ανάγκης, για όλη την Ευρώπη	1
90/C 62/02	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που αφορά την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα συστήματα κατά της εκτόξευσης σωματιδίων ορισμένων κατηγοριών οχημάτων με κινητήρα και των ρυμουλκούμενων τους	2
90/C 62/03	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 79/695/ΕΟΚ για την εναρμόνιση των διαδικασιών θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	5
90/C 62/04	Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας, της Δημοκρατίας της Ισλανδίας, το Βασίλειο της Νορβηγίας, το Βασίλειο της Σουηδίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για την ηλεκτρονική μεταβίβαση δεδομένων για εμπορική χρήση μέσω των δικτύων επικοινωνίας (TEDIS)	6
90/C 62/05	Γνωμοδότηση για το έγγραφο Πυρηνικές βιομηχανίες στην Κοινότητα. Η βιομηχανία σχεδιασμού και κατασκευής πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και η πραγματοποίηση της ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς. (Δημοσίευση του Ενδεικτικού Πυρηνικού Προγράμματος για την Κοινότητα (ΕΠΠΚ) — Άρθρο 40 της Συνθήκης Euratom	7
90/C 62/06	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2727/75 περί κοινής οργάνωσης της αγοράς στον τομέα των σιτηρών	10
90/C 62/07	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την 18η έκθεση επί της πολιτικής του ανταγωνισμού	11

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα (συνέχεια)</u>	<u>Σελίδα</u>
90/C 62/08	Γνωμοδότηση για την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την προσέγγιση των έμμεσων φορολογιών	17
90/C 62/09	Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τροποποίηση της απόφασης 86/138/ΕΟΚ σχετικά με ένα σχέδιο επίδειξης για δημιουργία κοινοτικού συστήματος πληροφόρησης για ατυχήματα στα οποία ενέχονται καταναλωτικά προϊόντα και σχετικά με τη χρηματοδότηση για τα δύο τελευταία έτη λειτουργίας του	21
90/C 62/10	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη διαφήμιση προϊόντων καπνού μέσω του Τύπου και με αφίσες	23
90/C 62/11	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου για τον καθορισμό υγειονομικών κανόνων για την παραγωγή και τη θέση στην αγορά ζωϊκού λίπους που έχει υποστεί τήξη, ινωδών καταλοίπων ξυγκιών και παραπροϊόντων της τήξης, που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση	25
90/C 62/12	Πρόσθετη γνωμοδότηση για μια νέα ώθηση στον πολιτιστικό τομέα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα	26
90/C 62/13	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου περί των ελαχίστων κανόνων για την προστασία των μόσχων που εκτρέφονται σε μονάδες εντατικής παραγωγής	37
90/C 62/14	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου περί των ελάχιστων κανόνων για την προστασία των χοίρων που εκτρέφονται σε μονάδες εντατικής παραγωγής . . .	40
90/C 62/15	Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί θεσπίσεως χρηματοδοτικής δράσης στην Κοινότητα για την εξάλειψη της Αφρικανικής πανώλους των χοίρων στη Σαρδηνία	43
90/C 62/16	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τροποποίηση της οδηγίας 85/511/ΕΟΚ περί θεσπίσεως κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού	44
90/C 62/17	Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 88/470/ΕΟΚ για τον καθορισμό των απαιτήσεων υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και στις εισαγωγές κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών	45
90/C 62/18	Γνωμοδότηση για την: — πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους υγειονομικού ελέγχου που διέπουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και τις εισαγωγές ιπποειδών προέλευσης τρίτων χωρών, την — πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους ζωοτεχνικού και γενεαλογικού χαρακτήρα που διέπουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ίπων, και την — πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ιπποειδών που προορίζονται για αγώνες	46
90/C 62/19	Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους υγειονομικών μέτρων, που διέπουν τη διάθεση στην αγορά των τρωκτικών στην Κοινότητα	47
90/C 62/20	Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί θεσπίσεως χρηματοδοτικής δράσης της Κοινότητας για την εξάλειψη της βρουκέλλωσης των προβάτων και αιγών	49

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την εισαγωγή ενός ενιαίου αριθμού κλήσης έκτακτης ανάγκης, για όλη την Ευρώπη ⁽¹⁾

(90/C 62/01)

Στις 18 Οκτωβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την εισαγωγή ενός ενιαίου αριθμού κλήσης έκτακτης ανάγκης, για όλη την Ευρώπη.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Νοεμβρίου 1989 με βάση την έκθεση του εισηγητή, κ. Green, και του συνεισηγητή κ. Mantovani.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989 υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Με την πρόταση επιδιώκεται η καθιέρωση του αριθμού 112 ως κοινού αριθμού κλήσης έκτακτης ανάγκης για όλη την Κοινότητα.

1.2. Προτείνεται επίσης η σταδιακή βελτίωση των γλωσσικών γνώσεων του προσωπικού στο κέντρο που απαντά στις κλήσεις έκτακτης ανάγκης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

1.3. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις και τούτο λόγω κυρίως της σημαντικής αυξήσεως τόσο των ιδιωτικών όσο και των επιχειρηματικών ταξιδίων εντός της Κοινότητας κατά τα τελευταία χρόνια.

1.4. Είναι λοιπόν αναπόφευκτο το γεγονός ότι ολόένα και μεγαλύτερος αριθμός πολιτών της Κοινότητας θα αντιμετωπίζει καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ενόσω βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος της Κοινότητας.

1.5. Η ΟΚΕ αποδίδει μεγάλη σημασία στο γεγονός ότι ο αριθμός κλήσεως έκτακτης ανάγκης για όλη την Ευρώπη θα πρέπει να εισαχθεί παράλληλα με τους υπάρχοντες εθνικούς αριθμούς κλήσεως έκτακτης ανάγκης.

1.6. Και τούτο διότι οι εθνικοί αριθμοί κλήσης έκτακτης ανάγκης σε πολλές χώρες της Κοινότητας έχουν πλέον εδραιωθεί λόγω της μακροχρόνιας χρήσεως.

1.7. Έχει επίσης σημασία να υπάρξει λογική ευελιξία στο χρονοδιάγραμμα εισαγωγής του ενιαίου αριθ-

μού κλήσεως για τις χώρες της Κοινότητας οι οποίες δεν έχουν ακόμη προγραμματίσει την πραγματοποίηση τεχνικών αλλαγών ή χρειάζεται να επισπεύσουν την πραγματοποίηση αλλαγών στα σχέδιά τους σε ό,τι αφορά τον αριθμό. Οποσδήποτε η προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο της πρότασης (31 Δεκεμβρίου 1992) δεν θα πρέπει να παραταθεί περισσότερο από 12 μήνες, γεγονός που σημαίνει ότι πρέπει να μειωθεί η τριετής προθεσμία, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1995, που προβλέπεται στο άρθρο 3.

1.8. Σήμερα που οι νέες τεχνολογίες εισάγονται στις τηλεπικοινωνίες είναι η κατάλληλη στιγμή για την καθιέρωση αριθμού κλήσης έκτακτης ανάγκης για όλη την Ευρώπη.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1 Πρέπει να επισημάνουμε ότι υπάρχει ένα λάθος στον Πίνακα αριθ. 1. Η Δανία δεν έχει εισαγάγει τον αριθμό 112 ως εθνικό αριθμό κλήσης έκτακτης ανάγκης· απλώς, προβλέπεται να χρησιμοποιηθεί για κλήσεις έκτακτης ανάγκης.

Στον Πίνακα 1 αναφέρεται επίσης εσφαλμένα ότι ο αριθμός 112 χρησιμοποιείται στην Ιταλία από τη στρατιωτική αστυνομία. Στην πραγματικότητα χρησιμοποιείται από τους «CARABINIERI» (εθνική αστυνομία).

2.2 Από ό,τι φαίνεται, τα στοιχεία σχετικά με δύο κράτη (τη Δανία και την Ιταλία) είναι ανακριβή. Ενδείκνυται λοιπόν να ελέγξει η Επιτροπή τα στοιχεία σχετικά με τα δέκα άλλα κράτη μέλη.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 269 της 21. 10. 1989, σ. 8.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που αφορά την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα συστήματα κατά της εκτόξευσης σωματιδίων ορισμένων κατηγοριών οχημάτων με κινητήρα και των ρυμουλκούμενων τους ⁽¹⁾

(90/C 62/02)

Στις 6 Σεπτεμβρίου 1987, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση οδηγίας.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Perrin-Pelletier.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε κατά πλειοψηφία, μια ψήφο κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Το υπό εξέταση σχέδιο οδηγίας είναι επακόλουθο της δέσμευσης που ανέλαβε η Επιτροπή, το 1986, που κηρύχθηκε έτος οδικής ασφάλειας, προκειμένου να καθιερώσει ειδικά μέτρα στον τομέα.

Επικροτείται, φυσικά, κάθε πρωτοβουλία της Επιτροπής που αποσκοπεί στην καθιέρωση μέτρων για την περαιτέρω μείωση του αριθμού και της σοβαρότητας των ατυχημάτων και αύξηση, επομένως, της ασφάλειας όλων των χρηστών του οδικού δικτύου.

1.2. Ένα πρώτο σχέδιο οδηγίας υποβλήθηκε τον Αύγουστο του 1987, κύριος στόχος του οποίου ήταν η βελτίωση της οδικής ασφάλειας με τη χρησιμοποίηση συστημάτων κατά της εκτόξευσης σωματιδίων. Τα συστήματα αυτά απέβλεπαν στον περιορισμό της εκτόξευσης νερού, λάσπης και χαλικιών από τα κινούμενα αυτοκίνητα. Το τεχνικό περιεχόμενο του εν λόγω σχεδίου οδηγίας βασιζόταν στις προδιαγραφές που ισχύουν σε ορισμένα κράτη μέλη και στις προτάσεις διαφόρων εμπειρογνομόνων.

1.3. Αυτό το πρώτο σχέδιο οδηγίας αποτέλεσε στη συνέχεια αντικείμενο συζητήσεων στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ⁽²⁾ και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι οποίες οδήγησαν, λόγω της σπουδαιότητας των τροποποιήσεων που είχαν ζητηθεί, στην αντικατάστασή του σχεδίου με μια νέα πρόταση, που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης. Είναι, ωστόσο λυπηρό το γεγονός ότι δεν πραγματοποιήθηκαν προηγουμένως, σε ικανοποιητικό βαθμό, συζητήσεις με το βιομηχανικό κόσμο, θέμα για το οποίο η ΟΚΕ είχε ήδη εκφράσει τη λύπη της.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Τα προβλήματα που τίθεται η Επιτροπή στο παρόν σχέδιο οδηγίας αποτελούν πράγματι αιτίες ανησυχίας για τους οδηγούς και τις αρχές.

2.2. Τα νέφη σταγονιδίων τα οποία σχηματίζονται από τα ελαστικά βαρέων εμπορικών οχημάτων που κινούνται με σχετικά μεγάλες ταχύτητες σε υγρά οδοστρώματα δημιουργούν καταστάσεις οι οποίες ενδεχομένως μπορεί να είναι επικίνδυνες για τους άλλους οδηγούς, ιδιαίτερα κατά την προσπέραση.

2.3. Η δημιουργία νεφών σταγονιδίων νερού εξαρτάται κυρίως από τα χαρακτηριστικά του οδοστρώματος και ειδικά από τη διαμόρφωση της επένδυσής του, από τη μορφή του ελαστικού πέλματος του τροχού, από τις αεροδυναμικές συνθήκες γύρω από το όχημα και από την ταχύτητα οδήγησης.

Οι τραχείες επιφάνειες των δρόμων και τα ελαστικά πέλματα των τροχών με ευρείες αυλακώσεις, για παράδειγμα, συντελούν στη δημιουργία μικρότερων ποσοτήτων νεφών σταγονιδίων από ό,τι λείες επιφάνειες και τροχοί με λεπτές αυλακώσεις. Τα νέφη σταγονιδίων νερού δημιουργούνται από την πίεση του νερού που προκαλείται στο σημείο επαφής μεταξύ της επιφάνειας του δρόμου και του ελαστικού πέλματος του τροχού και το φαινόμενο παρουσιάζει τάσεις επιδεινώσεως εξαιτίας των αεροδυναμικών αποτελεσμάτων που

(1) ΕΕ αριθ. C 263 της 16. 10. 1989, σ. 19.

(2) ΕΕ αριθ. C 80 της 28. 3. 1988, σ. 17.

προκαλούνται από την κίνηση των οχημάτων και από τον άνεμο και το νερό που ρέει από την οροφή και τα πλευρικά τοιχώματα του οχήματος.

2.4. Λόγω της τάσης που υπάρχει για αύξηση του αριθμού των αξόνων στα βαρέα οχήματα, η όχληση που οφείλεται στην εκτόξευση των σωματιδίων πολλαπλασιάστηκε.

2.5. Πρόσφατες έρευνες, που πρέπει να συνεχιστούν, έδειξαν ότι πέρα από την πρόταση της Επιτροπής υπάρχει δυνατότητα να περιορισθεί σημαντικά το πρόβλημα με τη χρησιμοποίηση υλικών τα οποία επιτρέπουν την κατασκευή οδοστρωμάτων που συνδυάζουν εξαιρετικό κράτημα με βελτιωμένη αποστράγγιση, λόγω της σύστασής τους η οποία περιλαμβάνει μέγιστο αριθμό κοιλοτήτων (επιχρισμένοι αποστραγγιστήρες). Αυτό το είδος οδόστρωσης έχει την ικανότητα όχι μόνο να μειώνει σημαντικά την ποσότητα του δημιουργούμενου νέφους σταγονιδίων, αλλά και τη δυνατότητα να μειώνει σημαντικά το θόρυβο που προκαλείται από τους τροχούς.

2.6. Το νερό που εκτινάσσεται από τον τροχό πιέζεται και εκβάλλεται πλαγίως προς τα κράσπεδα του δρόμου. Αυτό συμβαίνει ιδίως όταν δημιουργούνται περιδινητικά φαινόμενα που προκαλούνται από τη στροφική κίνηση των τροχών σε ένα σχεδόν κλειστό περιβάλλον του οποίου το μοναδικό άνοιγμα είναι προς την εξωτερική πλευρά του οχήματος. Η τοποθέτηση συστημάτων κατά της εκτόξευσης σωματιδίων του τύπου «πλευρικού περιοριστήρα λάσπης» ή «ψήκτρας τάπητος» δεν θα περιορίσει αποτελεσματικά αυτό το πρόβλημα, δεδομένου ότι μόλις το σύστημα κατά της εκτόξευσης σωματιδίων φθάσει σ' ένα επίπεδο κορεσμού τότε οι συνθήκες αποστράγγισης του νερού από τις καλύπτρες των τροχών ενδέχεται να χειροτερεύσουν ακόμη περισσότερο, και ειδικότερα όταν ο διαθέσιμος χώρος είναι ήδη περιορισμένος. Εξάλλου, το σύστημα μπορεί να διευκολύνει τη συγκέντρωση όγκων πάγου ή λάσπης, οι οποίοι, στη συνέχεια, υπάρχει κίνδυνος να πέσουν στο οδόστρωμα με τη μορφή συμπαγών στοιβάδων.

2.7. Η επίδραση των αεροδυναμικών χαρακτηριστικών του αυτοκινήτου στο σύνολό του (όχημα + ρυμουλκούμενο) είναι πολύ αισθητή σε ό,τι αφορά την εκτόξευση σωματιδίων και, ως εκ τούτου, η έκταση της όχλησης που προκαλείται είναι συνάρτηση των διαφορών σχημάτων των αυτοκινήτων.

2.8. Για να αντιμετωπισθούν οι συνέπειες των φαινομένων που περιγράφηκαν προηγουμένως, η Επιτροπή προτείνει τη χρήση εξοπλισμού όπως λασπωτήρες που να συμμορφώνονται με την οδηγία.

Ωστόσο, πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι κανένα σύστημα κατά την εκτόξευση σωματιδίων, όσο τέλειο και αν είναι, δεν μπορεί να «εξαφανίσει» το νερό που εκτινάσσεται. Μπορεί μόνο να το κατευθύνει σε άλλες περιοχές όπου δημιουργούνται μικρότερες ποσότητες νεφών σταγονιδίων νερού.

Σε σχέση με την προηγούμενη πρόταση οδηγίας, η ΟΚΕ εκτιμά, άλλωστε, το γεγονός ότι η Επιτροπή προτείνει ένα δεύτερο τύπο δοκιμής για μια άλλη συσκευή που ονομάζεται «διαχωρισμός αέρος/ύδατος».

2.9. Όλα αυτά δείχνουν ότι το θέμα παρά τα φαινόμενα, είναι πολυσύνθετο. Για παράδειγμα, παρά τις σημαντικές έρευνες που διεξήχθησαν στις ΗΠΑ, οι αμερικανικές αρχές (NHTSA-National Highway Traffic Safety Administration) κατέληξαν το Μάιο του 1988 στο συμπέρασμα ότι δεν θα υπάρξει νομοθεσία για τα συστήματα κατά της εκτόξευσης σωματιδίων λόγω του ότι δεν υπήρξαν ενθαρρυντικά αποτελέσματα από τις δοκιμές αυτές.

Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, δύο μόνο κράτη θέσπισαν διατάξεις για τα συστήματα κατά της εκτόξευσης σωματιδίων. Συνιστάται ιδιαιτέρως στην Επιτροπή να προχωρήσει πέρα από τις διατάξεις των εν λόγω προτάσεων και να επιφέρει βελτιώσεις, συνεκτιμώντας τα ενδεχόμενα αποτελέσματα από τα πολυάριθμα ερευνητικά προγράμματα που συνεχίζονται στις χώρες της ΕΟΚ και σε τρίτες χώρες.

Μια τέτοια προσέγγιση θα πρέπει να οδηγήσει στον καθορισμό μεθόδων που αποβλέπουν στην αξιολόγηση της απόδοσης όσον αφορά το θέμα της μείωσης των νεφών σταγονιδίων σε πλήρη οχήματα. Θεωρείται αναγκαία η θέσπιση διατάξεων που να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια απόδοσης μάλλον παρά σύλληψης, οι οποίες θα εφαρμόζονται στα οχήματα τα οποία καλύπτονται από τις ρυθμίσεις, και όχι μόνο στον εξοπλισμό.

2.10. Είναι επίσης σκόπιμο η οδηγία αυτή να περιλάβει ένα άρθρο που να δίνει τη δυνατότητα ώστε τα συστήματα, των οποίων η αποτελεσματικότητα, μετά την ενσωμάτωσή τους στα οχήματα, μπορεί να αποδειχθεί ότι είναι τουλάχιστον ισοδύναμη με τα συστήματα που περιγράφονται στα παραρτήματα II και III, να δύνανται να λαμβάνουν έγκριση ΕΟΚ.

2.11. Σε ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα, δεν παρουσιάστηκε κανένα στατιστικό στοιχείο για τα ατυχήματα που συνδέονται με τις εκτοξεύσεις σωματιδίων, αυτά τα στατιστικά στοιχεία όμως δεν φαίνεται να είναι απαραίτητα λόγω του σχετικά περιορισμένου κόστους των συσκευών για την προφύλαξη από τις εκτοξεύσεις.

2.12. Η πρόταση της Επιτροπής θα έχει επίσης ως αποτέλεσμα, εκτός από τη μείωση των νεφών σταγονιδίων νερού, και τον περιορισμό των χαλικιών που εκτοξεύονται προς το πίσω μέρος του αυτοκινήτου και που μπορούν να αποτελέσουν πηγή κινδύνου για τους άλλους χρήστες.

2.13. Η ποσότητα του εκτοξευμένου νερού υπό τη μορφή μικροσταγονιδίων συναρτάται με διάφορες παραμέτρους που είναι ίδιες του αυτοκινήτου και της ταχύτητάς του, εξαρτάται όμως πολύ και από το είδος των ελαστικών του αυτοκινήτου. Συνεπώς, θα πρέπει η Επιτροπή να αρχίσει και τις εργασίες για τα ελαστικά ώστε να μειωθεί η εκτόξευση σταγονιδίων νερού που προκαλείται από τον εξοπλισμό αυτό.

2.14. Θα πρέπει, επίσης, παράλληλα με την προτεινόμενη οδηγία να καθιερώσει η Επιτροπή μια σειρά κινήτρων για τα κράτη μέλη ώστε να χρησιμοποιούν όσο το δυνατό περισσότερο τους επιχρισμένους αποστραγγιστήρες για επένδυση τμημάτων δρόμων μεγάλης ταχύτητας και τμημάτων δρόμων που χρησιμοποιούν συνήθως τα βαρέα οχήματα.

2.15. Η ΟΚΕ σημείωσε ότι η Επιτροπή επανήλθε στην επιλεκτική μέθοδο σε ό,τι αφορά την έγκριση. Εκτιμά, πράγματι, όπως και η Επιτροπή, ότι το πέρασμα από την επιλεκτική στη γενική μέθοδο είναι κατανοητό μόνο στην περίπτωση που η τελευταία καλύπτει τη διαδικασία έγκρισης ΕΟΚ ενός τύπου οχήματος, στα πλαίσια της βασικής οδηγίας 70/156/ΕΟΚ.

2.16. Παρ' όλα όσα αναφέρθηκαν και στο μέτρο που επιτρέπει, σε πολλές περιπτώσεις, την αποφυγή ατυχημάτων, η πρόταση της Επιτροπής αποτελεί βήμα προς τα εμπρός προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της οδικής ασφάλειας.

Η Επιτροπή, τέλος, αφού λάβει υπόψη όλους τους γνωστούς παράγοντες, θα πρέπει ωστόσο να αναπτύξει μια μέθοδο δοκιμής των οχημάτων που να επιτρέπει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ολοκληρωμένων και τοποθετημένων συσκευών — πράγμα που είναι και ο τελικός στόχος της οδηγίας — σε αντικατάσταση των μεμονωμένων δοκιμών εργαστηρίου και απαιτήσεων του σχεδιαστή. Η οδηγία θα έπρεπε να περιλαμβάνει μάλιστα ένα άρθρο που να αναγγέλει, με τον πλέον σαφή τρόπο, την καθιέρωση στο μέλλον δοκιμών απόδοσης για πλήρη οχήματα, σε αντικατάσταση των μέτρων για τα συστήματα και τον εξοπλισμό, και συγκεκριμένα των μέτρων που προβλέπονται στα άρθρα 2, 3 και στα παραρτήματα II και III.

2.17. Με την επιφύλαξη των ανωτέρω, και παρά τις πρακτικές δυσκολίες που είναι απαραίτητο να αντιμετωπισθούν προκειμένου να επιτευχθεί ο τελικό στόχος, το τμήμα εκφράζει μια συνολικά θετική κρίση για την πρόταση της Επιτροπής στο μέτρο που αποβλέπει στην εξεύρεση πρακτικών λύσεων προκειμένου να μετριασθεί το πρόβλημα των νεφών σταγονιδίων.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 1

Στο άρθρο αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθεί η δυνατότητα έγκρισης συστημάτων τύπου εκτός εκείνου που περιγράφεται στο παράρτημα 2, με την επιφύλαξη ότι μπορεί να αποδειχθεί ότι η αποτελεσματικότητά τους είναι τουλάχιστον ισοδύναμη.

3.2. Άρθρο 3

Η λέξη «λειτουργία» στην τρίτη γραμμή θα πρέπει να αντικατασταθεί με τη λέξη «απόδοση».

3.3. Άρθρα 9 και 10

Το τμήμα επικροτεί γενικά την επίσπευση της διαδικασίας προσαρμογής των οδηγιών στην τεχνική πρόοδο. Ωστόσο, όμως, δεν μπορεί να επικροτήσει, πράγμα που είχε την ευκαιρία να το αναφέρει επανειλημμένα, την καθιέρωση μια νέας διαδικασίας που θα οδηγούσε στη μείωση, σε ένα εντελώς συμβουλευτικό ρόλο, της επιτροπής για την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο.

3.4. Άρθρο 11

Η διατύπωση του άρθρου αυτού πρέπει να τροποποιηθεί. Το κείμενο του σχεδίου οδηγίας επιτρέπει την υποχρεωτική εφαρμογή των συστημάτων κατά της

εκτόξευσης σωματιδίων, από ένα κράτος μέλος ήδη, την επαύριο της δημοσίευσης της οδηγίας, πράγμα που θα μπορούσε να οδηγήσει το κράτος αυτό να αρνηθεί την είσοδο στην επικράτεια του οχημάτων που δεν ανταποκρίνονται στις σχετικές προδιαγραφές.

Για το λόγο αυτό, είναι ανάγκη να επανέλθει στη συνήθη διατύπωση για την προθεσμία εφαρμογής.

α) Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες διατάξεις για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία πριν από την 1η Οκτωβρίου 1991.

β) Από 1ης Οκτωβρίου 1991, τα κράτη μέλη δύνανται

— να μη χορηγούν βεβαίωση πιστότητας για το σύστημα κατά της εκτόξευσης σωματιδίων σύμφωνα με την οδηγία.

γ) Από 1ης Οκτωβρίου 1992, τα κράτη μέλη δύνανται να αρνηθούν την κυκλοφορία οχημάτων που δεν συμφωνούν με την οδηγία.

3.5. Παράρτημα II

Όλα τα είδη συστημάτων κατά της εκτόξευσης σωματιδίων πρέπει να υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις σχετικά με τις αντικειμενικές δοκιμές και οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει σε κάθε περίπτωση να άπτονται της απόδοσης.

Θα πρέπει, συνεπώς, να καταργηθεί η διάκριση που καθιερώθηκε μεταξύ των «συστημάτων κατά της εκτόξευσης σωματιδίων» της κατηγορίας I και της κατηγορίας II, μόλις αυτό καταστεί τεχνικώς δυνατό.

3.5.1. Οι διαδικασίες δοκιμών που περιγράφονται στο παράρτημα I, και στις οποίες πρέπει να υπόκεινται τα συστήματα κατά της εκτόξευσης σωματιδίων, είναι ελάχιστα αντιπροσωπευτικές των συνθηκών που επικρατούν στην κυκλοφορία. Πράγματι, ο σχηματισμός μικροσταγονιδίων νερού προκαλείται βέβαια από το ελαστικό, και μάλιστα σε αρκετά τυχαίες ποσότητες, επηρεάζεται όμως από την εκτόπιση αέρα που οφείλεται στην ταχύτητα του οχήματος όπως και από τις κινήσεις αέρα γύρω από τον τροχό που δεν υπάρχουν κατά τη δοκιμή.

3.5.2. Δεν έχει προβλεφθεί καμία δοκιμή για την έγκριση των υλικών κατασκευής των συστημάτων κατά της εκτόξευσης μικροσωματιδίων, και κυρίως σε ό,τι αφορά την αντοχή τους στη διάβρωση από την άμμο και τα χαλίκια και την αντοχή τους στο χρόνο. Θα ήταν λυπηρό να εγκριθούν συστήματα που δεν παρέχουν τις αναγκαίες εγγυήσεις ότι θα παραμείνουν αποτελεσματικά κατά τη χρησιμοποίησή τους στο δρόμο.

3.5.3. Για να απορροφηθεί η ενέργεια του εκτοξευμένου νερού, τα συστήματα που προβλέπονται από την οδηγία αυτή κατασκευάζονται με βάση πορώδη υλικά, ή υλικά που παρουσιάζουν κοιλώματα, ή με τραχείες επιφάνειες ή με μορφή «ψήκτρας τάπητος», και τα οποία έχουν λίγο ή πολύ την τάση να φράσσονται από τα στερεά στοιχεία που περιέχονται στο νερό του καταστρώματος. Δεν προβλέπεται καμία δοκιμή για τη βεβαίωση της πιστότητάς τους ώστε να διαπιστώνεται η τάση για απόφραξη αυτών των υλικών, τάση που μπορεί να διαφέρει κατά πολύ από τη μια περίπτωση στην άλλη κατά την κυκλοφορία στο δρόμο.

3.6. Παράρτημα III

3.6.1. Το παράρτημα αυτό θα πρέπει να τροποποιηθεί σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που διατυπώνονται παραπάνω.

3.6.2. Πεδίο εφαρμογής

Η ΟΚΕ συνιστά την εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής των οχημάτων Ν2 μικρότερων των 7,5 τόνων, που είναι

κυρίως αυτοκίνητα διανομής που κινούνται σε αστικές ζώνες.

Παράγραφος 6.1.

Πρέπει να τροποποιηθεί ως εξής:

«... οι λασπωτήρες των μη διευθυντηρίων τροχών ή των αυτοδιευθυνόμενων τροχών που καλύπτονται από το δάπεδο ...».

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 79/695/ΕΟΚ για την εναρμόνιση των διαδικασιών θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (1)

(90/C 62/03)

Στις 6 Σεπτεμβρίου 1989, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 100 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση οδηγίας.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Mourgues.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίασε της 19ης Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση οδηγίας, στόχος της οποίας είναι να τεθεί σε ισότιμη βάση το σύνολο των εισαγωγών των κρατών μελών, αν ληφθεί υπόψη η ανομοιογενής χρησιμοποίηση των απλουστευμένων διαδικασιών.

Επιθυμεί και επισημαίνει ότι οι διαδικασίες εκτελωνισμού στον προοριζόμενο από τον εισαγωγέα τόπο και οι διαδικασίες απλουστευμένης διασάφησης, που εφαρμόζονται αποκλειστικά στις εισαγωγές, μπορούν να επιτραπούν από τις αρμόδιες εθνικές αρχές είτε ταυτόχρονα είτε μεμονωμένα· ωστόσο, πρέπει σε κάθε περίπτωση να αποτελούν το αντικείμενο συμφωνίας διοίκησης των τελωνείων. Η συμφωνία αυτή θέτει διμερώς τις βάσεις της διαδικασίας, τους όρους εφαρμογής και τις εγγυήσεις που απαιτούνται για τη

χορήγηση αδειών παραλαβής και την ορθή διεκπεραίωση των διαδικασιών ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων.

Λόγω του οικονομικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν οι διαδικασίες αυτές, η ΟΚΕ επιθυμεί να επεκταθούν αντιστοίχως και στα καθεστώτα εισαγωγών.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

Χωρίς να θίγεται η θετική γνώμη που διατυπώνεται ανωτέρω η ΟΚΕ επισύρει την προσοχή ιδιαίτερα στο γεγονός ότι η διαδικασία, η οποία ευνοεί τα μέγιστα τη βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, έχει μερικές φορές αρνητικά αποτελέσματα για τις τελωνειακές διοικήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί ο έλεγχος των ανακεφαλαιωτικών διασαφήσεων.

Ο εν λόγω έλεγχος προκαλεί σε ορισμένες περιπτώσεις σημαντικές επιπρόσθετες εργασίες συσσώρευσης. Αυτό συμβαίνει κυρίως με τα τελωνειακά καθεστώτα ενεργητικής ή παθητικής τελειοποίησης.

(1) ΕΕ αριθ. C 235 της 13. 9. 1989, σ. 16.

Η ΟΚΕ, υπό τις συνθήκες αυτές, επιστά την προσοχή στις επιπρόσθετες εργασίες που ενδέχεται να συνεπάγεται για τις τελωνειακές διοικήσεις ο έλεγχος των απλουστευμένων διασαφήσεων, ιδίως δε ο έλεγχος των

ανακεφαλαιωτικών διασαφήσεων. Αυτό θα συμβάλλει επιπλέον στην αντίστοιχη εξοικονόμηση εργασίας κατά το χειρισμό των εισαγωγών.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας, της Δημοκρατίας της Ισλανδίας, το Βασίλειο της Νορβηγίας, το Βασίλειο της Σουηδίας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας για την ηλεκτρονική μεταβίβαση δεδομένων για εμπορική χρήση μέσω των δικτύων επικοινωνίας (TEDIS) (1)

(90/C 62/04)

Στις 30 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση απόφασης.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Nierhaus.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989), υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ΟΚΕ, έκρινε θετικά την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός κοινοτικού προγράμματος σχετικά με την ηλεκτρονική μεταβίβαση δεδομένων για εμπορική χρήση (TEDIS), στη σχετική γνωμοδότησή της της 26ης Φεβρουαρίου 1987 (2), και επιδοκίμασε γενικά τους στόχους του προγράμματος TEDIS.

1.2. Επιπλέον, η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της της 15ης Δεκεμβρίου 1988 για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου που τροποποιεί την απόφαση 87/499/ΕΟΚ για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος σχετικά με την ηλεκτρονική μεταβίβαση δεδομένων για εμπορική χρήση, μέσω των δικτύων επικοινωνίας (TEDIS) (3) επιδοκίμασε την τροποποίηση της πρότασης αυτής με την οποία καθίσταται δυνατή και η συμμετοχή των κρατών της ΕΖΕΣ στο πρόγραμμα TEDIS (4). Επισήμανε επίσης, ότι οι δραστηριότητες που είχαν αναπτυχθεί έως τότε στα πλαίσια του προγράμματος TEDIS είχαν θετικές επιπτώσεις.

1.3. Οι διαπιστώσεις αυτές επιβεβαιώθηκαν και στα συμπεράσματα της συνδιάσκεψης TEDIS, που πραγμα-

τοποιήθηκε στις 12 και 13 Ιουλίου 1989, στις Βρυξέλλες, κατά την οποία αποδείχθηκε ταυτόχρονα ότι ο γενικός στόχος που επιδιώκεται στα πλαίσια του TEDIS, όσον αφορά την επίτευξη του ασυμβίβαστου των δικτύων ηλεκτρονικής μεταβίβασης δεδομένων, υπήρξε επιτυχής.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ορισμένων τρίτων χωρών για το πρόγραμμα TEDIS, επειδή κατ' αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η ήδη υφιστάμενη συνεργασία και αποτρέπεται ενδεχομένως η εμφάνιση νέων εμποδίων στις συναλλαγές.

2.2. Σύμφωνα με τη γνώμη της ΟΚΕ, δεδομένου ότι οι στόχοι που περιλαμβάνει το παράρτημα Α του προγράμματος TEDIS αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συμφωνίας, η προβλεπόμενη συνεργασία με τρίτες χώρες θα ευνοήσει την περαιτέρω ανάπτυξη του προγράμματος TEDIS.

2.3. Οι θετικές επιπτώσεις που θα προκύψουν από τη συνεργασία με σκοπό:

— τη διεύρυνση της εμπορικής χρήσης των τηλεπικοινωνιών,

(1) ΕΕ αριθ. C 285 της 11. 11. 1989, σ. 6.

(2) ΕΕ αριθ. C 105 της 21. 4. 1987.

(3) Έγγρ. COM(88) 523 τελικό.

(4) ΕΕ αριθ. C 56 της 6. 3. 1989.

- την αποτροπή της δημιουργίας νέων εμποδίων, τεχνικού χαρακτήρα, στις συναλλαγές,
- την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ΜΜΕ στο πρόγραμμα TEDIS,

δικαιολογούν απόλυτα την πρόθεση της Επιτροπής να καταστήσει δυνατή τη συμμετοχή των εν λόγω χωρών στο πρόγραμμα TEDIS.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για το έγγραφο Πυρηνικές βιομηχανίες στην Κοινότητα. Η βιομηχανία σχεδιασμού και κατασκευής πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής και η πραγματοποίηση της ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς. (Δημοσίευση του Ενδεικτικού Πυρηνικού Προγράμματος για την Κοινότητα (ΕΠΠΚ) — Άρθρο 40 της Συνθήκης Euratom

(90/C 62/05)

Στις 18 Σεπτεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 40 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις Πυρηνικές βιομηχανίες στην Κοινότητα.

Το τμήμα ενέργειας, πυρηνικών θεμάτων και έρευνας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 30 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Campbell.

Κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα τις παρακάτω παρατηρήσεις:

Ενώ συμφωνεί καταρχήν με τη δημοσίευση του ενδεικτικού πυρηνικού προγράμματος του 1985, η ΟΚΕ αμφισβητεί την επικαιρότητα του τωρινού εγγράφου της Επιτροπής και εκθέτει γι' αυτό αναλυτικά τις παρατηρήσεις της.

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1.1. Σύμφωνα με το άρθρο 40 της Συνθήκης Euratom, η Επιτροπή υποχρεούται να «δημοσιεύει περιοδικώς προγράμματα ενδεικτικού χαρακτήρα κυρίως επί των στόχων της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας και επί των παντός είδους επενδύσεων που συνεπάγεται η πραγματοποίησή τους». Στόχος συνεπώς του ΕΠΠΚ δεν είναι παρά ο καθορισμός του πλαισίου για το μέλλον της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε πυρηνικούς σταθμούς.

1.2. Μέχρι σήμερα έχουν δημοσιευθεί τρία προγράμματα: το πιο πρόσφατο το 1985⁽¹⁾. Το νέο έγγραφο αποτελεί μερική αναθεώρηση των στόχων και προτάσεων που περιείχε το πρόγραμμα του 1985, εκείνων κυρίως που αφορούσαν το σχεδιασμό και την κατασκευή πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.

1.3. Μετά την καταστροφή του Τσερνομπίλ, η προσέγγιση στο ζήτημα της πυρηνικής ηλεκτροπαραγωγής έχει αλλάξει σημαντικά αφότου δημοσιεύθηκε το ενδεικτικό πρόγραμμα του 1984. Ένα από τα συμπεράσματα της ΟΚΕ πάνω στο πρόγραμμα του 1984 μιλούσε για «την ενίσχυση του σημαντικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει μια καλύτερη κοινοτική πολιτική βούληση για την πραγματοποίηση προγραμμάτων που αφορούν τις διάφορες πλευρές της πυρηνικής ενέργειας»⁽²⁾.

1.4. Έκτοτε, η θορύβηση της κοινής γνώμης και κυρίως αυτή, «επέδρασε ανασχετικά στην ανάπτυξη των πυρηνικών προγραμμάτων σε ορισμένα κράτη μέλη», όπως αναφέρεται στο έγγραφο της Επιτροπής. Ορισμένα από τα κράτη μέλη ανέστειλαν τα πυρηνικά προγράμματα ηλεκτροπαραγωγής, άλλα επιβράδυναν ή και διέκοψαν την κατασκευή πυρηνικών σταθμών.

1.5. Υπενθυμίζεται ωστόσο ότι κατά το 1988, το 34 % της παραχθείσας ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοινότητα προερχόταν από πυρηνικούς σταθμούς (έναντι 22 % κατά το 1983), παρ' όλο που μόνο σε έξι από τα κράτη μέλη η ηλεκτροπαραγωγή ήταν πυρηνικής προέλευσης⁽³⁾.

⁽¹⁾ Έγγρ. COM(85) 401 τελικό — 23 Ιουλίου 1985.

⁽²⁾ Έγγρ. CES 472/85 — 30 Μαΐου 1985 — σημείο 4.

⁽³⁾ Βλ. παραρτήματα 1 και 2 του εγγράφου COM(89) 347.

1.6. Το καινούριο έγγραφο της Επιτροπής δεν αποβλέπει ούτε σε διαπραγμάτευση της πυρηνικής ηλεκτροπαραγωγής — αυτό θα αποτελέσει αντικείμενο εκτενούς δημοσίευσης κατά το 1992 — ούτε σε άνοιγμα πολιτικής συζήτησης υπέρ ή κατά της πυρηνικής επιλογής, σε συσχετισμό κυρίως με τα προβλήματα του περιβάλλοντος.

1.7. Αλλά ούτε και αποσκοπεί σε επεξεργασία του θέματος της πυρηνικής ασφάλειας, είτε αναφορικά με την ίδια τη λειτουργία των πυρηνικών σταθμών είτε αναφορικά με την ασφάλεια των εργαζομένων και του ευρύτερου κοινού. Το θέμα της ασφάλειας απετέλεσε αντικείμενο ξεχωριστής ανακοίνωσης της Επιτροπής με τίτλο «Ασφάλεια των πυρηνικών εργοστασίων παραγωγής ενέργειας — Στόχοι και μέθοδοι» (έγγρ. COM(88) 788 τελικό, Φεβρουάριος 1988).

1.8. Σ' αυτά τα πλαίσια, η ΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει τη σαφή διαφορά μεταξύ των προδιαγραφών σχεδιασμού και των αρχών και κριτηρίων ασφάλειας που πρϋτανεύουν για την υπό των εθνικών αρχών έκδοση αδειών κατασκευής και λειτουργίας πυρηνικών εργοστασίων ηλεκτροπαραγωγής. Να τονισθεί όμως, όπως συμβαίνει και στο έγγραφο της Επιτροπής, και κάτι άλλο: ότι κοινές προδιαγραφές και θέματα ασφάλειας τέμνονται, αφού οι προδιαγραφές κατασκευής εγκρίνονται προηγουμένως από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Οι προδιαγραφές σχεδιασμού εξαρτώνται από προκαθορισμένες προδιαγραφές ασφάλειας.

1.9. Το καινούριο ΕΠΠΚ αποβλέπει σε αναθεώρηση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων απαιτήσεων αναφορικά με τους πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής και σε υπόδειξη τρόπων εναρμόνισης των προδιαγραφών σχεδιασμού και κατασκευής ενόψει της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς μέχρι το 1992. Μια τέτοια εναρμόνιση θα βελτιώνει τα οικονομικά της παραγωγής, την τυποποίηση των απαιτήσεων ασφάλειας προκειμένου για το σχεδιασμό και των όρων ανταγωνισμού στα πλαίσια μιας περιορισμένης κοινοτικής αγοράς, και θα διευκόλυνε μια ισχυρή κοινοτική βιομηχανία να γίνει ανταγωνιστική στις διεθνείς αγορές.

1.10. Η Επιτροπή προτείνει να εξακολουθήσει για μια ακόμη δεκαετία έως εικοσαετία να ισχύει η σημερινή χαμηλή στάθμη απαιτήσεων για τους πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής. Μετά απ' αυτό το διάστημα, όλες οι υπάρχουσες πηγές παραγωγής ενέργειας, της πυρηνικής συμπεριλαμβανομένης, θα χρειασθεί να ανταποκριθούν στη ζήτηση, εκτός αν αναπτυχθούν νέες μορφές παραγωγής ενέργειας. Θα χρειασθεί επομένως να αντικατασταθούν οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις αφού μετά από 40 περίπου χρόνια λειτουργίας θεωρείται ότι εκπνέει ο ενεργός χρόνος ζωής τους. Θα απαιτηθεί εντούτοις ένα αυστηρό πρόγραμμα αντικατάστασης 10/15 έτη προτού γίνει δυνατό να αντικατασταθούν αποτελεσματικά οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις.

1.11. Τα πυρηνικά εργοστάσια ηλεκτροπαραγωγής θα λειτουργούν είτε με προηγμένους αντιδραστήρες ύδατος υπό πίεση (ΑΥΠ), είτε με ταχείς αναπαραγωγικούς αντιδραστήρες (ΤΑΑ), που μπορούν να είναι διαθέσιμοι μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά όρια.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ έκανε μια ανασκόπηση των κωδικών και προτύπων που υπάρχουν στην Κοινότητα (Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και στη Διεθνή Οργάνωση Ατομικής Ενέργειας. Υπάρχει ποικιλία προτύπων, και κανείς δεν αμφιβάλλει για το γεγονός ότι η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού προτύπου για προηγμένους ΑΥΠ και για ΤΑΑ, εφόσον σταθεί δυνατή, θα αποδειχθεί ωφέλιμη.

2.2. Η κατάρτιση κωδικών και προτύπων αποτελεί χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία. Το έγγραφο της Επιτροπής φαίνεται να θέτει ένα στόχο εναρμόνισης με βάση το χρονοδιάγραμμα της ενιαίας αγοράς για το 1992. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι για να καταρτισθούν πλήρη κοινά πρότυπα που θα είναι αποδεκτά από όλα τα κράτη μέλη, θα απαιτηθεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα ενώ τα πρότυπα αυτά θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα προς τις αυξανόμενες απαιτήσεις μετά το έτος 2000.

2.3. Οι απαιτήσεις αυτές θα προσδιορισθούν πιο συγκεκριμένα μόλις εξετασθούν οι ενεργειακοί στόχοι του 1995. Η αναθεώρηση αυτή, που θα πραγματοποιηθεί το 1990, θα μπορούσε να δώσει μια θετικότερη ώθηση στην ανάγκη εναρμόνισης κατά τη δεκαετία 1990-2000. Για το λόγο αυτό η ΟΚΕ εκφράζει τώρα ορισμένες αμφιβολίες ως προς την ανάγκη της παρούσας μερικής ενημέρωσης του Ενδεικτικού Προγράμματος για την Κοινότητα (ΕΠΠΚ) πριν από την πλήρη και διεξοδική αναθεώρηση που προβλέπεται για το 1992.

2.4. Παρά τις αντιρρήσεις αυτές αναφορικά με τη χρονική στιγμή της αναθεώρησης του ΕΠΠΚ, η ΟΚΕ συμφωνεί σε γενικές γραμμές με την ανάλυση και τα συμπεράσματα του προγράμματος σε ό,τι αφορά ειδικότερα την ασφάλεια και τα κοινά πρότυπα του σχεδιασμού και της κατασκευής. Η συμφωνία αυτή δεν προεξοφλεί βέβαια το περιεχόμενο της γνωμοδότησης του τμήματος για τη σημερινή κατάσταση και τη μελλοντική εξέλιξη των επενδύσεων στον πυρηνικό τομέα και ειδικότερα σε πυρηνικά προγράμματα ηλεκτροπαραγωγής ή για την ασφάλεια της λειτουργίας των πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής.

2.5. Αν δεχθούμε ότι θα χρειασθεί να γίνει αντικατάσταση των γηρασμένων πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής, φρόνιμο θα είναι εκ μέρους της Κοινότητας να συνδυάσει το σύνολο των τεχνικών και παραγωγικών της πόρων ώστε να δοθεί δυνατότητα για αποτελεσματικότερο ανταγωνισμό μεταξύ των ευρωπαϊών εργοληπτών του πυρηνικού τομέα στα πλαίσια μιας περιορισμένης αγοράς και να επιτευχθεί έτσι το μέγιστο οικονομικό όφελος: ο συνδυασμός αυτός θα γίνει μέσω της εναρμόνισης των διαφόρων στοιχείων σχεδιασμού και κατασκευής τόσο για προηγμένους ΑΥΠ όσο και για ΤΑΑ και της ολοκλήρωσης μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς εφοδιασμού και κατασκευών.

2.6. Πέρα από τη γενική της συμφωνία με τις αρχές του ΕΠΠΚ, η ΟΚΕ έχει να κάνει ορισμένες ειδικές παρατηρήσεις, κατά τη γνώμη της συναφείς με το θέμα.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Φαίνεται ότι το ΕΠΠΚ έχει ως επίκεντρο τις μεγαλύτερες εγκαταστάσεις ΤΑΑ και προηγμένων ΑΥΠ. Να μην παραβλέπεται όμως και η μελλοντική ανάπτυξη νέων μοντέλων αντιδραστήρων, κυρίως δε μικρότερων εγκαταστάσεων της επόμενης γενεάς, που έχουν δυνατότητες να εξαπλωθούν σε αγορές πέρα από τα σύνορα της Κοινότητας.

3.2. Σε μια συγκυρία χαμηλής ζήτησης, θα πρέπει να μελετηθεί ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος να χρησιμοποιηθούν περιορισμένοι πόροι σε σχέση με τον τεράστιο όγκο εργασιών που απαιτούνται προς επίτευξη εναρμόνισης. Η συγκέντρωση των προσπαθειών θα πρέπει να γίνει προς την κατεύθυνση των απαιτήσεων του επόμενου αιώνα και όχι κατ' ανάγκη σε συνάρτηση με το χρονοδιάγραμμα της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς του 1993.

3.3. Ενώ δεχόμαστε ότι το ΕΠΠΚ είναι ουσιαστικά ένα εννοιολογικό έγγραφο και όχι πρόγραμμα προς εκτέλεση, δεν θα είχε αποβεί ανώφελη η μελέτη των δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων προηγούμενων προγραμμάτων και η χρησιμοποίησή τους ως βάσεως για το ΕΠΠΚ του 1989.

3.4. Υποτίθεται ότι μέσα από εκτενείς συζητήσεις μπορεί να επιτευχθεί εναρμόνιση. Και καθώς δεν υπάρχει κεντρική αρχή η οποία να επιβάλει κάποια πρότυπα, κατά τις συζητήσεις στα πλαίσια των επιτροπών τυποποίησης (Comité européen de normalisation (CEN)/Comité européen de normalisation électrotechnique (CENELEC) θα πρέπει να εκπροσωπηθούν όλες οι αρμόδιες αρχές και τα πρότυπα να μην υπαγορευθούν μονόπλευρα από ισχυρά συμφέροντα βιομηχανικών κύκλων.

3.5. Ισχύει γενικά ότι καθ' όν χρόνον επιδιώκεται η επίτευξη εναρμόνισης στο εσωτερικό της Κοινότητας, οι καινοτομίες οι βασιζόμενες στην έρευνα και τη δοκιμή που διεξάγονται από αρμόδιους φορείς σε ολόκληρο τον κόσμο δεν θα πρέπει να ανακόπτονται από μια δογματική φιλοσοφία περί τυποποίησης. Θα πρέπει να υπάρχει η ικανότητα βελτίωσης των προτύπων με βάση την επιστημονική πρόοδο.

3.6. Στα πλαίσια του ΕΠΠΚ δεν αντιμετωπίζεται το ενδεχόμενο συνεργασίας με το Κ.Κ.Ερ, παρά το σημαντικό ρόλο αυτού για την πυρηνική ασφάλεια και την προτυποποιητική έρευνα. Παρόλο που έχουμε δεχθεί ότι η εναρμόνιση μεγάλου αριθμού από τα υπάρχοντα πρότυπα αποτελεί το βασικό προς επίτευξη έργο θα πρέπει να αξιοποιούνται πλήρως οι δυνατότητες του Κ.Κ.Ερ, ως παρέχοντος αμερόληπτη και ανεξάρτητη εμπειρογναωμοσύνη. Με την έννοια αυτή επιστάται η προσοχή στις παρατηρήσεις της ΟΚΕ στη

γνωμοδότησή της για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα-πλαίσιο για τις κοινοτικές ενέργειες στον τομέα της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (1990-1994) (1).

3.7. Ένα από τα συμπεράσματα της ΟΚΕ που διατυπώνονται στη γνωμοδότησή της για το ΕΠΠΚ του 1984 αφορούσε τον παροπλισμό των πυρηνικών σταθμών καθώς και την αποθήκευση, επανεπεξεργασία και διάθεση των πυρηνικών αποβλήτων. Στο έγγραφο της Επιτροπής δεν γίνεται καθόλου λόγος για το σημαντικό αυτό θέμα. Από τη στιγμή που είναι γνωστό ότι υπάρχουν ειδικά ερευνητικά προγράμματα σχετικά με το θέμα, η ΟΚΕ πιστεύει ότι σε ένα πλήρες ΕΠΠΚ πρέπει να υπάρχει χώρος και για την εναρμόνιση των ενεργειών που αφορούν τα πυρηνικά απόβλητα.

3.8. Σε γνωμοδοτήσεις και εκθέσεις που εκδόθηκαν κατά τα τελευταία έτη, η ΟΚΕ ζητούσε να συσταθεί μια ευρεία υπηρεσία για την ενημέρωση του κοινού επί θεμάτων σχετικών με την πυρηνική ενέργεια. Στο ΕΠΠΚ του 1989, δεν υπάρχει δυστυχώς καμία σημαντική μνεία σχετικά. Ανεξάρτητα από τη σημασία που έχει η μελλοντική χρήση της πυρηνικής ενέργειας και ανεξάρτητα από το κατά πόσο είναι πολιτικώς αποδεκτή, το σίγουρο είναι ότι οι πυρηνικοί σταθμοί της σημερινής γενιάς θα λειτουργούν για πολλά ακόμη χρόνια και ότι όλο και κάποιος καινούργιος θα εξακολουθήσουν να κατασκευάζονται τόσο στην Κοινότητα όσο και εκτός αυτής. Έχει γι' αυτό ουσιαστική σημασία, η ενημέρωση του κοινού πάνω σε θέματα που αφορούν το παρόν και το μέλλον της πυρηνικής βιομηχανίας να γίνεται από αρμόδιους φορείς και να μην αφήνεται σε άλλες πηγές που ούτε τόσο καλά πληροφορημένες είναι αλλά ενδέχεται να είναι και προκατειλημμένες. Οι οποιεσδήποτε προοπτικές της ηλεκτροπαραγωγής από πυρηνική ενέργεια, εξαρτώνται από την υποστήριξη ενός σωστά ενημερωμένου κοινού.

4. Συμπεράσματα

4.1. Με τις επιφυλάξεις που έχει ήδη εκφράσει για τη σκοπιμότητα δημοσίευσης του νέου εγγράφου της Επιτροπής, αυτή τη στιγμή, η ΟΚΕ παρέχει την καταρχήν υποστήριξή της για το περιεχόμενο της μερικής αναθεώρησης του ΕΠΠΚ του 1985 ως μια πρώτη εκδήλωση προθέσεων.

4.2. Η ΟΚΕ προσδοκά την κατά το 1990 αναθεώρηση των ενεργειακών στόχων της Κοινότητας για το 1995, και μια περαιτέρω και σε βάθος αναθεώρηση του ΕΠΠΚ κατά το 1992.

(1) CES 1250/89 της 15ης Νοεμβρίου 1989.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2727/75 περί κοινής οργάνωσης της αγοράς στον τομέα των σιτηρών
(90/C 62/06)

Στις 6 Οκτωβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση κανονισμού.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Strauss.

Κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, η έκθεση της Επιτροπής σχετικά με το καθεστώς της εισφοράς συνυπευθυνότητας στον τομέα των σιτηρών αποτελεί μια πλήρη καταγραφή της όλης διαδρομής που ακολούθησε μέχρι σήμερα το συγκεκριμένο ζήτημα στο συγκεκριμένο τομέα.
2. Στην έκθεση εκτίθενται οι διοικητικές και ελεγκτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του σημερινού καθεστώτος εισφοράς συνυπευθυνότητας. Η ΟΚΕ παρατηρεί συγκεκριμένα ό,τι ανάμεσα στους γεωργούς είναι δύσκολος ο έλεγχος των πωλήσεων σιτηρών, και εκφράζει την άποψη ότι αυτό το πρόβλημα καθώς και άλλα μπορούν να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις της αγοράς. Ωστόσο, οι σημερινές εισφορές συνυπευθυνότητας, καθώς και το καθεστώς των σταθεροποιητών, θα επανεξετασθούν μετά τη συγκομιδή 1991/92, οπότε και θα πρέπει να μελετηθούν τα προβλήματα που προκύπτουν εξαιτίας αυτών των στρεβλώσεων.
3. Πόρρω απέχει από του να είναι σαφές κατά πόσον οι σημερινοί μηχανισμοί σταθεροποιητών και κυρίως οι εισφορές συνυπευθυνότητας, βοηθούν στον έλεγχο παραγωγής, πράγμα που αποτελεί και τη ρίζα των δημοσιονομικών προβλημάτων. Η κατά τα έτη 1988 και 1989 ανακοπή της ανοδικής τάσεως της παραγωγής οφείλεται στις αντίξοες καιρικές συνθήκες. Στο μεταξύ, το καθεστώς εισφορών και σταθεροποιητών συνεισφέρει σημαντικά στους πόρους του ΕΓΤΠΑ. Ταυτόχρονα ασκεί σωρευτική καθοδική πίεση στα επίπεδα υποστήριξης.
4. Κατά την έκθεση της Επιτροπής το σημερινό καθεστώς εισφορών λειτουργεί ικανοποιητικά από τεχνική και διοικητική άποψη. Η ΟΚΕ οφείλει εντούτοις να προσθέσει ότι συνιστά ένα σημαντικό διοικητικό βάρος για τους αγοραστές και παραγωγούς στο πρώτο στάδιο εμπορίας για παράδειγμα, η εισπραξη, έκδοση τιμολογίων και, η καταβολή των εισφορών στις αρμόδιες αρχές πρέπει να αυξάνουν το κόστος του εμπόρου, ενδέχεται δε να αντανακλώνται και στην τιμή που καταβάλλεται στους παραγωγούς. Εξάλλου, σε πολλές χώρες μέλη έχει συμβεί οι καλλιεργητές να συναντήσουν εμπόδια προκειμένου να πάρουν πίσω την πρόσθετη εισφορά σε περιπτώσεις που αυτή είχε αρχικά καθορισθεί σε πολύ υψηλά επίπεδα.
5. Η τελευταία αυτή δυσκολία απορρέει από το σημερινό τρόπο εκτίμησης της συγκομιδής.
6. Κατά την άποψη της ΟΚΕ οι κυρώσεις για την πλεονάζουσα παραγωγή δεν θα πρέπει να επιβάλλονται με βάση τις εκτιμήσεις συγκομιδής που αναπόφευκτα δεν είναι απόλυτα ορθές. Τα σιτηρά έχουν ένα μεγάλο αριθμό αγορών και χρήσεων και συνεπώς η παραγωγή δεν μπορεί να καθορισθεί με ακρίβεια όπως, για παράδειγμα, στην περίπτωση των ελαιόσπορων οι οποίοι πρέπει να υποστούν επεξεργασία. Εντούτοις, αναγνωρίζεται ότι οι οποιεσδήποτε ουσιαστικές τροποποιήσεις του μηχανισμού των σταθεροποιητών θα πρέπει να αναμένουν την αναθεώρηση 1991/1992.
7. Σύμφωνα με τις ισχύουσες ρυθμίσεις από την εκτίμηση της παραγωγής προσδιορίζεται το ύψος της πρόσθετης εισφοράς καθώς και η ενδεχόμενη κατά 3 % μείωση της τιμής παρέμβασης κατά το επόμενο έτος. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι, πριν από το τέλος του ίδιου ημερολογιακού έτους ή τους πρώτους μήνες του επόμενου, είναι αδύνατη η οριστική εκτίμηση συγκομιδής προκειμένου για τη συνολική παραγωγή σιτηρών σε ολόκληρη την Κοινότητα. Αν κατά τα ερχόμενα έτη το ύψος της πρόσθετης εισφοράς και η όποια περικοπή τιμών εξαρτηθούν από τέτοιες εκτιμήσεις, υπάρχει κίνδυνος κλονισμού της αντικειμενικότητας των πρώτων εκτιμήσεων συγκομιδής.
8. Η ΟΚΕ συμφωνεί επομένως με τη βασική προσέγγιση της Επιτροπής (που αποτελεί και τη βάση της πρότασης της) σύμφωνα με την οποία, καθοριστική για το αν θα γίνεται περικοπή τιμών ή διόρθωση της ήδη εισπραχθείσας εισφοράς συνυπευθυνότητας θα είναι η οριστική εκτίμηση συγκομιδής που θα έχει γίνει πριν από την 1η Μαρτίου του έτους που ακολουθεί εκείνο της συγκομιδής.
9. Σύμφωνα με τους μηχανισμούς που προτείνει η Επιτροπή, η όποια διαφορά, προς τα πάνω ή προς τα κάτω, κατά την καταβολή της πρόσθετης εισφοράς συνυπευθυνότητας, θα αντισταθμίζεται με προσαρμογή της βασικής εισφοράς κατά το επόμενο έτος. Στην ουσία, αυτό θα συνδέσει τη βασική εισφορά με τους σταθεροποιητές.
10. Κατά την άποψη της ΟΚΕ θα πρέπει να είναι δυνατό να προβλεφθεί ένας μηχανισμός που θα καθιστά περιττή μια προκαταρκτική εκτίμηση της συγκομιδής η οποία δεν συνδέει τη βασική εισφορά με τους σταθεροποιητές.
11. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, η ΟΚΕ χαιρετίζει την από 20 Νοεμβρίου απόφαση του Συμβουλίου σύμφωνα με την οποία, από τη συγκομιδή του 1990 και πέρα, η πρόσθετη εισφορά συνυπευθυνότητας θα είναι αρχικώς 1,5 %, και οι όποιες διαφορές, προς τα πάνω ή προς τα κάτω, θα αντισταθμιστούν κατά το επόμενο έτος συγκομιδής με βάση την οριστική εκτίμηση αυτής.
12. Προσυπογράφοντας τη βασική προσέγγιση της Επιτροπής, η ΟΚΕ οφείλει να τονίσει ότι, όταν θα έλθει προς αναθεώρηση το ισχύον καθεστώς εισφορών και σταθεροποιητών, το καθένα από τα δύο μέρη που το

αποτελούν θα πρέπει να εξετασθεί χωριστά κι επί της ουσίας του. Ακόμη και αν καταργηθεί το καθεστώς των σταθεροποιητών θα εξακολουθήσει να ισχύει με τη μία ή την άλλη μορφή· αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι θα διατηρηθεί και το καθεστώς της εισφοράς συνυπευθυνότητας. Με τις ρυθμίσεις για παράδειγμα, μειώνονται οι επιστροφές προς τους καλλιεργητές χωρίς όμως να ενθαρρύνονται οι καταναλωτές στη χρήση περισσότερων σπόρων.

13. Η ΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι, αφού τα υποκατάστατα των σιτηρών είναι ελεύθερα εισφορών, οι ρυθμίσεις ενεργούν ως περαιτέρω κίνητρο για τη

μεταπήδηση από τα κοινοτικά δημητριακά σε εισαγόμενα υποκατάστατα αυτών.

14. Ίσως βρισκόμαστε μπροστά σε θεμελιακές αλλαγές διεθνώς σε ό,τι αφορά την προσφορά και ζήτηση τροφίμων, αλλαγές οι οποίες μπορεί και να καταστήσουν περιττές τις περί σταθεροποιητών ρυθμίσεις. Ωστόσο, αν τα διαρθρωτικά πλεονάσματα εξακολουθήσουν να αποτελούν απειλή είναι αδύνατο να επιτευχθεί ισορροπία με το ισχύον καθεστώς σταθεροποιητών. Θα χρειαζόταν σε μια τέτοια περίπτωση να αναληφθεί αμεσότερη δράση ως προς την προσφορά και ζήτηση.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την 18η έκθεση επί της πολιτικής του ανταγωνισμού

(90/C 62/07)

Την 1η Δεκεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την 18η έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 29 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Mourgues.

Κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα και με μια αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Όπως αναφέρεται στην εισαγωγή της 18ης έκθεσης της Επιτροπής επί της πολιτικής του ανταγωνισμού, η κοινοτική πολιτική του ανταγωνισμού βρίσκεται σήμερα σ' ένα σταυροδρόμι. Η ευνοϊκή οικονομική συγκυρία ώθησε τους οικονομικούς παράγοντες να συνεκτιμούν όλο και περισσότερο, κατά την επεξεργασία των προβλέψεών τους, την αναγκαιότητα προσαρμογής στις νέες συνθήκες της αγοράς, στις συνθήκες που προβλέπονται ενόψει του 1993. Η στρατηγική συμπεριφορά των επιχειρήσεων τις προτρέπει να αναπτύσσονται στον ενδοκοινοτικό οικονομικό χώρο και να αναμιγνύονται σε ποικίλες υπερεθνικές δραστηριότητες.

1.2. Αυτές οι γενικές σκέψεις οδήγησαν την ΟΚΕ στην εκπόνηση μιας γνωμοδότησης αποτελούμενης από δύο μέρη.

1.2.1. Το πρώτο θα είναι μια κριτική θετική και αρνητική της 18ης έκθεσης.

1.2.2. Στο δεύτερο θα προτείνονται ιδέες αναφορικά με ορισμένες κατευθύνσεις της κοινοτικής πολιτικής του ανταγωνισμού ενόψει της ενιαίας αγοράς.

1.3. Με τις προτάσεις αυτές δεν λαμβάνονται υπόψη μόνο οι συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αλλά και οι συνθήκες που δημιουργούνται από τις συναλλαγές με τρίτες χώρες.

2. Γνωμοδότηση για την 18η έκθεση αυτή καθ' εαυτή

2.1. Γενικές παρατηρήσεις

2.1.1. Η παρατεταμένη αναμονή του κανονισμού που αφορά τον έλεγχο των συγχωνεύσεων, των αφομοιώσεων και της συμμετοχής στο κεφάλαιο

2.1.1.1. Στο πρώτο κεφάλαιο του τέταρτου μέρους της 18ης έκθεσης γίνεται ένας αποκαλυπτικός απολογισμός της προόδου που έχει σημειωθεί στο ζήτημα της προσέγγισης επιχειρήσεων. Τα σχετικά δεδομένα δεν είναι εξαντλητικά, και η ανάλυσή τους δεν έχει γίνει με βάση επίσημες και συστηματικές στατιστικές αλλά με βάση πληροφορίες γενικής φύσεως.

2.1.1.2. Τα δεδομένα δίνουν ωστόσο στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διακρίνει τις ενέργειες που ευνοούν την αρμονική ανάπτυξη του ανταγωνισμού από εκείνες που προκαλούν καταχρήσεις συμπεριφοράς και διάρθρωσης. Επ' αυτού, το τμήμα παρατηρεί ότι, ελλείψει ειδικής διάταξης του άρθρου 86 της Συνθήκης η Επιτροπή δεν έχει νομικώς τη δυνατότητα θέσπισης εξαιρέσεων για να εγκρίνει ή να ευνοεί εκείνες τις μορφές συγκέντρωσης επιχειρήσεων που ευνοούν τον ανταγωνισμό.

2.1.1.3. Εξάλλου, όπως προκύπτει από την 21η Φεβρουαρίου 1973 απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση «CONTINENTAL-CAN», η σε καταχρηστικό βαθμό εκμετάλλευσης μιας δεσπόζουσας θέσης στην κοινή αγορά ή σε σημαντικό τμήμα αυτής, έχει ως αποτέλεσμα να καταφέρονται πλήγματα σε μια δομή αποτελεσματικού ανταγωνισμού.

2.1.1.4. Υπ' αυτούς τους όρους, η ΟΚΕ προτείνει όπως, με την ευκαιρία της προσεχούς τροποποίησης της Συνθήκης, δοθεί στην Επιτροπή, βάσει μιας συμπληρωματικής του άρθρου 86 της διάταξης (με πνεύμα ανάλογο εκείνου της παραγράφου 3 του άρθρου 85), η αρμοδιότητα να εκδίδει αποφάσεις εξαιρέσεων προκειμένου για ενέργειες συγκέντρωσης, εφόσον οι ενέργειες αυτές είναι συμβιβαστές με τους στόχους για τη βελτίωση της παραγωγής και της διανομής, ή ακόμη εφόσον κρίνονται πρόσφορες για να δώσουν ώθηση στην τεχνική και οικονομική πρόοδο και, σε τελευταία ανάλυση, στο μέτρο του δυνατού ευνοϊκές για τους καταναλωτές.

2.1.2. Τα βασικά μειονεκτήματα της παρούσας κατάστασης

2.1.2.1. Κατά την άποψη της Επιτροπής «Οι επιπτώσεις από τις συγχωνεύσεις και την ανάληψη του ελέγχου επιχειρήσεων στον ανταγωνισμό ενδέχεται να είναι εντονότερες στους τομείς όπου υφίσταται ήδη μεγάλη συγκέντρωση, όπως ο χημικός, και ιδιαίτερα πέραν του παραγωγικού σταδίου για τα φαρμακευτικά προϊόντα όπως και για ορισμένα είδη διατροφής» (σημ. 327). Ο καθορισμός των τιμών στους τομείς αυτούς δείχνει ότι ο βαθμός συγκέντρωσης έχει φθάσει σε κρίσιμο σημείο.

2.1.2.2. Αυτή η τάση φαίνεται να επιταχύνεται:

- από την προοπτική της εντός ολίγων ετών πραγματοποίησης της ενιαίας αγοράς,
- και ίσως ακόμη εξαιτίας της προθεσμίας η οποία απορρέει από την καθυστέρηση που χρειάστηκε για την καθιέρωση σχετικής κοινοτικής ρύθμισης στον τομέα ή εξαιτίας της προσωρινής παράτασης της παράνομης ενίοτε εφαρμογής υποχρεωτικών τιμών,
- από την ενθάρρυνση των συμφωνιών για έρευνα και ανάπτυξη, συμφωνιών οι οποίες δημιουργούν δεσμούς μεταξύ των επιχειρήσεων.

2.1.2.3. Η αντιπαράθεση αυτών των κινήτρων μπορεί να οδηγήσει στη σκέψη ότι υπάρχει μια σύζευξη γεγονότων που ευνοούν την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων κίνησης κεφαλαίων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΔΠΑγ και ΔΠΑντ).

2.1.2.4. Ας σημειωθεί ταυτοχρόνως η βραδυπορία που παρατηρείται προκειμένου για την ανάπτυξη στον κοινωνικό τομέα και για την καθιέρωση της νομοθεσίας περί κρατικών προμηθειών, δύο ακόμη παραμέτρων

επηρεασμού της αγοράς και του ανταγωνισμού.

2.1.2.5. Τέτοιες συγκρουόμενες εξελίξεις για τα στοιχεία που απαρτίζουν την πολιτική του ανταγωνισμού, ενέχουν τον κίνδυνο να επιφέρουν μεγάλες δυσκολίες. Η ΟΚΕ λοιπόν, που ανησυχεί σοβαρά για το ζήτημα, αισθάνεται την υποχρέωση να κρούσει στην Επιτροπή τον κώδωνα του κινδύνου.

2.1.3. Άμεσες και έμμεσες αιτίες για την άνιση μεταχείριση επιχειρήσεων και εκμεταλλεύσεων

2.1.3.1. Η εν λόγω ανισότητα είναι κατά πρώτο λόγο αποτέλεσμα των όρων «κοινοποίησης», η οποία απαιτείται άλλοτε εκ των προτέρων, άλλοτε εκ των υστέρων.

2.1.3.2. Πράγματι, μεταξύ των αιτιών γι' αυτήν την άνιση μεταχείριση είναι το γεγονός ότι η Επιτροπή ασκεί τον έλεγχο της καθορίζοντας τις κοινοτικές διαστάσεις μιας ενέργειας συγκέντρωσης συναρτήσει κυρίως ενός κατωφλίου βασισμένου σε έναν αυξημένο κύκλο εργασιών⁽¹⁾: υπάρχουν όμως και δύο επιπλέον αίτια:

- ότι πρόκειται αποκλειστικά για επιχειρήσεις που διεκπεραιώνουν εμπορικές δραστηριότητες μεταξύ των χωρών μελών αλλά και με τρίτες χώρες, και
- ότι η νομολογία εισήγαγε στις αποφάσεις της την έννοια της συλλογικής δεσπόζουσας θέσης (βλ. σημ. 4 στη συνέχεια).

2.1.3.3. Αντίθετα, στις περιπτώσεις εξαιρέσεων του άρθρου 85 για τις οποίες δημοσιεύεται η ρύθμιση, οι εκ των προτέρων κοινοποιήσεις ελέγχονται χωρίς όριο (κατώφλι) προς τα κάτω αυτό ισχύει για τις άδειες εκμετάλλευσης (τεχνονγνωσία-ατέλειες — συμφωνίες για έρευνα και ανάπτυξη).

2.1.3.4. Σημειώνονται σχετικά οι θετικές κατευθύνσεις της Επιτροπής στις παρακάτω περιπτώσεις:

Έρευνα και ανάπτυξη

Η Επιτροπή είχε την ευκαιρία να αποδείξει τι διάκειται ευμενώς απέναντι στην τεχνική πρόοδο και την καινοτομία στην Κοινότητα, σε τρεις ενδιαφέρουσες περιπτώσεις. Η πρώτη αφορά την εκ μέρους των επιχειρήσεων Continental και Michelin κατασκευή ενός ελαστικού εντελώς νέας επινόησης, κατασκευή η οποία προϋποθέτει σημαντικές επενδύσεις και περικλείει έναν επιχειρηματικό κίνδυνο που είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Ας σημειωθεί ακόμη σχετικά η απόφαση που έλαβε η Επιτροπή στην υπόθεση Brown-Boveri AG, επιχείρηση η οποία συνήψε συμφωνίες με την ιαπωνική εταιρεία NGK Insulators Ltd. Με την απόφαση αυτή δίδεται άδεια για εντατική συνεργασία των δύο αυτών επιχειρήσεων με σκοπό την ανάπτυξη, κατασκευή και εμπορία συσσωρευτών μεγάλης χωρητικότητας οι οποίοι έχουν ειδικά επινοηθεί για ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα.

Ατέλειες

Βάσει μιας απόφασής της επί θεμάτων ατέλειας, η Επιτροπή έδειξε ακόμη ότι είναι διατεθειμένη, εφόσον

⁽¹⁾ Το σχέδιο ρύθμισης που βρίσκεται για έγκριση στο Συμβούλιο πρέπει να μεταβάλλει τους όρους κοινοποίησης με βάση γεωγραφικά κριτήρια, τον εξωτερικό ανταγωνισμό, τον εσωτερικό ανταγωνισμό, καθώς και με βάση κάποια τμήματα αγορών μιας επιχείρησης που βρίσκονται εκτός της χώρας όπου έχει την έδρα της.

αυτό χρειασθεί, να αγνοήσει τους όρους του κανονισμού περί εξαιρέσεων κατά κατηγορία εφόσον οι δομές του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά δεν αντιβαίνουν προς αυτό (ServiceMaster).

2.1.3.5. Το ίδιο συμβαίνει και στο χώρο της πολιτικής των ενισχύσεων, εκείνων κυρίως οι οποίες απορρέουν από την κοινή γεωργική πολιτική και οι οποίες αποτιμώνται με ακρίβεια ανεξαρτήτως μεγέθους των εκμεταλλεύσεων, τη στιγμή που σε άλλους τομείς οι ενισχύσεις αυτές είναι ελεύθερες ελέγχων τόσο περισσότερο όσο μικρότερες είναι οι επιπτώσεις τους σε διακοινοτικό εμπόριο.

2.1.4. «Η δραστηριοποίηση» της νομολογίας

2.1.4.1. Κατά παράδοση, όταν ο κοινοτικός νομοθέτης κάνει ένα βήμα, οι δικαστές, προωθούν περαιτέρω τα πράγματα, με μια νομολογία η οποία διερμηνεύει το πνεύμα του κοινοτικού νόμου.

2.1.4.2. Συνεπώς:

α) η απόφαση Van Eycke/ASPA επιβεβαιώνει ότι δεν επιτρέπεται στα κράτη μέλη να λαμβάνουν ή να διατηρούν σε ισχύ μέτρα δυνάμει να εξαλείψουν το ωφέλιμο αποτέλεσμα των άρθρων 85 και 86 (σημ. 98).

Καλό θα είναι να υπομνησθεί η απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με την υπόθεση Pascal Van Eycke/ASPA: με την εν λόγω απόφαση, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε και επεξέτεινε τη νομολογία του αναφορικά με τα εθνικά μέτρα που είναι επιζήμια για τον ανταγωνισμό. Σύμφωνα με την απόφαση, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να λαμβάνουν ή να διατηρούν σε ισχύ μέτρα δυνάμει να εξαλείψουν το ωφέλιμο αποτέλεσμα των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ. Η απόφαση αυτή επιβεβαιώνει την προγενέστερη νομολογία (π.χ. Vereniging van Vlaamse Reishandelaars, 1η Οκτωβρίου 1987) στο μέτρο κατά το οποίο θεωρεί ότι οι επωφελείς επιπτώσεις από τους κανόνες περί ανταγωνισμού περιορίζονται από το ένα κράτος μέλος επιβάλλει ή εννοεί τη σύναψη συμφωνιών αντιθέτων προς το άρθρο 85 ή όταν, κατά την υιοθέτηση μιας ρύθμισης, επιτείνει τις συνέπειες από παρόμοιες συμφωνίες, ή ακόμη αν αποσύρει από τη ρύθμισή του το χαρακτηριστικό της εκχωρώντας στους ιδιώτες επιχειρηματίες την ευθύνη λήψης παρεμβατικών αποφάσεων στο οικονομικό πεδίο (αιτιολογική σκέψη αριθ. 16 της απόφασης).

Για παράδειγμα, οι προσπάθειες που αναλαμβάνονται στο συνεταιριστικό τομέα, ο οποίος αντιμετωπίζει την πραγματικότητα του γενικού ανταγωνισμού, απαιτούν αυτή τη νέα ιδέα όσον αφορά το δικαίωμα του ανταγωνισμού μέσω της εγκαθίδρυσης ενός ολοκληρωμένου συστήματος συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

β) αποφάσεις σχετικά με την έννοια των εξουσιοδοτημένων μονοπωλίων (σημ. 106 και επόμενα) οδηγούν στο «ερώτημα κατά πόσον ο παραλληλισμός της συμπεριφοράς διαφόρων επιχειρήσεων οικονομικών ανεξάρτητων μπορεί να υπαχθεί στο άρθρο 86 ως κατάχρηση μιας συλλογικής δεσπόζουσας θέσης» και επιβεβαιώνουν σχετικά τα συμπεράσματα της Επιτροπής:

γ) σημειώνονται οι αποφάσεις που εκδόθηκαν από ορισμένα εθνικά δικαστήρια, όπως στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για παράδειγμα, οι οποίες «εφαρμόζουν απευθείας το ευρωπαϊκό δίκαιο περί ανταγωνισμού» (σημ. 127).

2.1.5. Οι ελλείψεις των μέσων της ΓΔ IV

2.1.5.1. Από τις παρατηρήσεις που αναφέρονται στα σημ. 2.2. και 2.3. προκύπτει ότι, ελλείπει υλικών και νομικών μέσων αλλά και προσωπικού, η ΓΔ IV (Ανταγωνισμός) δεν καταφέρνει πάντοτε να αναδείξει την ποιότητα των εργασιών ανάλυσης των αγορών και εφαρμογής της πολιτικής του ανταγωνισμού στην Κοινότητα, πολιτικής που χαρακτηρίζεται από ευθυκρισία και ρεαλισμό.

2.1.5.2. Κατά συνέπεια η ΟΚΕ παρατηρεί:

— υπερβολική καθυστέρηση στη δημοσίευση της ετήσιας έκθεσης,

— σημαντική καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων για διάφορες υποθέσεις (σημ. 45).

2.1.5.3. Υπό τους όρους αυτούς, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον «η δημιουργία ενός οργάνου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων ευρωπαϊκών διαστάσεων» θα συνοδεύεται από τα αναγκαία για τη λειτουργία του μέσα (εισαγωγή της έκθεσης, προτελευταίο εδάφιο).

2.1.5.4. Συνεπώς η ΟΚΕ προτείνει:

— να συνεχισθούν οι ενέργειες χαρακτήρα «δημόσιων σχέσεων» με τρόπο ώστε όλοι οι οικονομικοί παράγοντες όλων των τομέων και οι καταναλωτές να τηρούνται πάντα ενήμεροι για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους σε ό,τι αφορά την πολιτική ανταγωνισμού, σχετικά με την οποία η Επιτροπή αναγγέλλει τη δημοσίευση συμπληρωματικής Λευκής Βίβλου για την ενιαία αγορά.

Στην εν λόγω Λευκή Βίβλο θα αναλύεται ιδιαίτερα η οικονομική και κοινωνική σημασία του ανταγωνισμού ως θεμελίου λίθου μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

2.1.6. Συντονισμός με την πολιτική αντιντάμπινγκ

2.1.6.1. Σε συμφωνία με τις άλλες υπηρεσίες της Επιτροπής, η Γενική Διεύθυνση του ανταγωνισμού στα πλαίσια της εμπορικής πολιτικής της Κοινότητας, οφείλει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα μέτρα διασφάλισης που προβλέπονται από τη Συνθήκη της Ρώμης. Περαιτέρω σημειώνεται ότι στην Κοινότητα διεξάγεται εκ νέου συζήτηση ως προς την εφαρμογή της πολιτικής αντιντάμπινγκ.

2.1.6.2. Η Κοινότητα, και ιδιαίτερα τα κράτη που προσχώρησαν πρόσφατα, απειλείται μερικές φορές από τον άγριο ανταγωνισμό ορισμένων τρίτων χωρών, είτε πρόκειται για χώρες τεχνολογικά προηγμένες είτε για χώρες που διαθέτουν άφθονο και χαμηλά αμειβόμενο εργατικό δυναμικό.

2.1.6.3. Όχι σπάνια, οι ορισμένες χώρες ή εταιρείες αυτών θα εφαρμόσουν στους συγκεκριμένους τομείς πρακτικές ντάμπινγκ είτε για να διαθέσουν τα εμπορεύματά τους είτε για να αποθαρρύνουν τις ανταγωνιστικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν στην Κοινότητα.

2.1.6.4. Ενώ θα λαμβάνει προφυλάξεις έναντι ενός κινδύνου ανισορροπίας της αγοράς ζημιόγνου ως προς τη δίκαιη τιμή, η Επιτροπή πρέπει ταυτοχρόνως να έχει στη διάθεσή της ένα μέσο άμυνας απέναντι στις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές τρίτων χωρών, πρακτικές οι οποίες αποτελούν συχνά έκφραση μορφών προστατευτισμού που αντιστρατεύονται και παραβιάζουν διεθνείς συμφωνίες, όπως η ΓΣΔΕ για παράδειγμα. Από την άποψη αυτή, η κατάσταση της κοινοτικής αγοράς θα πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου αλλά και κατά τομείς της παράγωγής.

2.2. Τομείς δραστηριότητας που αξίζουν ιδιαίτερης προσοχής

2.2.1. Η εμπορική ναυτιλία αποτέλεσε αντικείμενο γνωμοδότησης της ΟΚΕ, με τίτλο «θετικά μέτρα για τη ναυτιλία» (1). Σε ό,τι αφορά την πολιτική του ανταγωνισμού, τίθενται όμως ορισμένα ζητήματα, τα οποία αφορούν:

- τις ναυτιλιακές Conferences και τις εξαιρέσεις κατά κατηγορίες των οποίων έχει ήδη γίνει υπόμνηση από το 1986. Σχετικά, η δέκατη έβδομη έκθεση υπενθύμιζε τα παράπονα που διατυπώθηκαν εναντίον του κανονισμού που ετέθη σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987. Στη δέκατη όγδοη έκθεση δίδονται λίγα στοιχεία σχετικά με τη μεταχείριση που επιφυλάχθηκε σ' αυτές τις υποθέσεις,
- τον ανταγωνισμό των ενδοευρωπαϊκών ναυτιλιακών μεταφορών με τις οδικές και αεροπορικές, πράγμα που θέτει φορολογικό πρόβλημα του οποίου η αρχή δεν μελετάται, η εφαρμογή του όμως στις κοινοτικές σημαίες θα πρέπει να επεκταθεί και στις σημαίες τρίτων χωρών προς αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού (νομικά κωλύματα προς υπέρβαση),
- τις δραστηριότητες που προηγούνται των μεταφορών και όσον αφορά τις ενισχύσεις για τα ευρωπαϊκά ναυπηγεία, η επίπτωση των επενδύσεων υπεισέρχεται σε μεγάλο βαθμό στην τιμή των ναύλων και το άνισο των ενισχύσεων επιτείνει τις δυσκολίες,
- ομοίως, η φορολογία και τα κοινωνικά βάρη που απορρέουν από τη χρησιμοποίηση ναυτιλλόμενου παρουσιάζουν στρεβλώσεις οι οποίες επίσης επιτείνουν τις ανισότητες.

2.2.2. Οι κανόνες του ανταγωνισμού και τα πνευματικά δικαιώματα

2.2.2.1. Σε όλη τη διάρκεια του εικοστού αιώνα, η συμμετοχή των «δημιουργών» στην οικονομική δραστηριότητα αυξάνεται. Πέρα από τις καθαυτό τέχνες, η παραγωγή στο χώρο του κινηματογράφου και των οπτικοακουστικών μέσων έχει ανάγκη από νέα ταλέντα. Αλλά και στην πληροφορική, νέοι δημιουργοί πρέπει να αφοσιωθούν στην επεξεργασία προγραμμάτων.

2.2.2.2. Η παράτυπη ενίοτε προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είτε με βάση ορισμένες εθνικές διατάξεις (περίπτωση ενιαίων τιμών) είτε μέσω της εκμετάλλευσης μιας δεσπόζουσας θέσης σχετικά με τα προγράμματα λογισμικού και την άρνηση παροχής πληροφοριών, ανεξαρτήτως του εάν υπάγεται ή όχι στα πνευματικά δικαιώματα, οδηγεί σε επιβεβαίωση του γεγονότος ότι «η άσκηση αποκλειστικών δικαιωμάτων

δημιουργού δεν θα βλάψει την εφαρμογή των κανόνων για τον ανταγωνισμό ούτε τη χρησιμοποίηση αποτελεσματικών μέσων θεραπείας στις οικείες περιπτώσεις».

2.2.2.3. Μια κάποια υπερβολική προστασία δεν συμβιβάζεται με την ιδέα ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα. Αποδεικνύεται απαραίτητη η ανάπτυξη του κοινοτικού δικαίου ώστε να εξαλειφθούν ορισμένες διακρίσεις αντίστροφου χαρακτήρα, που είναι επιζήμιες για τον ελεύθερο ανταγωνισμό και δημιουργούν νέους μη δασμολογικούς φραγμούς.

2.2.2.4. Από την άποψη αυτή, η ΟΚΕ εκφράζει ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με την απόφαση «Tetra Pak». Σ' αυτήν την υπόθεση, η Επιτροπή έκρινε ότι μια επιχείρηση μπορεί να κάνει κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της εξαγοράζοντας μια άλλη που είναι κάτοχος αποκλειστικών δικαιωμάτων εκμετάλλευσης μιας άδειας. Για να αποτραπεί το ενδεχόμενο να περιέλθει σε μειονεκτική θέση στο επίπεδο του ανταγωνισμού ένας ανταγωνιστής της «Tetra Pak», η Επιτροπή δεν αντιτάχθηκε στην εν λόγω συγχώνευση (συγκέντρωση), απείλησε όμως να αφαιρέσει από την «Tetra Pak» την εξαίρεση της συμφωνίας για το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Η «Tetra Pak» χρειάστηκε να παραιτηθεί από κάθε αποκλειστικότητα αναφορικά με την άδειά της, και ο ανταγωνιστής της επωφελήθηκε μιας άδειας μη αποκλειστικής εκμετάλλευσης. Ενεργώντας έτσι, η Επιτροπή αναμειχθηκε σε μια συμβατική σχέση που καθιερώθηκε πριν από τη συγχώνευση και που δεν είχε καμία σχέση με αυτήν. Η υπόθεση αυτή υποχρεώνει την ΟΚΕ να υπογραμμίσει την αυθαίρετη κάποτε στάση της Επιτροπής για συγκεκριμένο σκοπό και να εκφράσει έντονα την αντίθεσή του ώστε να προληφθεί κάθε ενίσχυση αυτής της τάσης.

2.2.3. Η πολιτική του ανταγωνισμού και οι επεμβάσεις των κρατικών αρχών υπέρ επιχειρήσεων

2.2.3.1. Η «πρώτη έκθεση για τις κρατικές ενισχύσεις στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα» δημοσιεύθηκε στις αρχές του έτους. Με την έκθεση αυτή, η Επιτροπή θέλει κάπως να διασαφηνίσει το χάος των ευρωπαϊκών επιδοτήσεων, και σε τελευταία ανάλυση να πλαισιώσει στενότερα τις ενισχύσεις που χορηγούν τα μεμονωμένα κράτη μέλη.

2.2.3.2. Η έννοια των επιχορηγήσεων, η οποία διακρίνεται από τη συνεισφορά σε κεφάλαιο και στην οποία βασίζεται η παραπάνω μελέτη, καλύπτει ένα πεδίο κατά το δυνατόν ευρύ· έτσι, συγκαταλέγονται μεταξύ των επιδοτήσεων και οι ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις του δημοσίου (τις κρατικές εταιρείες). Η έκθεση στηρίζεται στα άρθρα 92 και 93 της Συνθήκης ΕΟΚ και θεωρεί τα μέτρα που ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις και προϊόντα ως ενισχύσεις που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό ή που τον απειλούν με στρέβλωση και που πλήττουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές.

2.2.3.3. Μια συνολική άποψη από όλα τα κράτη μέλη δείχνει ότι το μεγαλύτερο μέρος των επιδοτήσεων χορηγείται στους σιδηροδρόμους, στη γεωργία, στον άνθρακα και στις ενισχύσεις της περιφερειακής πολιτικής. Στη Γαλλία και την Ιρλανδία για παράδειγμα, ο τόπος δίδεται περισσότερο στην παραγωγή του εμπορίου και των εξαγωγών. Στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα έχουν συχνά μεγαλύτερη προτεραιότητα αν και διέπονται από την κρατική ομοσπονδιακή διάρθρωση. Λόγω της ιδιαίτερης θέσης του Βερολίνου και της

(1) Έγγρ. CES 1257/89 της 16ης Νοεμβρίου 1989.

οικονομικής κατάστασης των μεθοριακών ζωνών, οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα έχουν και στις περιοχές αυτές πρόσθετη σημασία.

2.2.3.4. Η πρώτη έκθεση για της ενισχύσεις στην Κοινότητα παρουσιάζει ορισμένα κενά οφειλόμενα κυρίως στις ανεπάρκειες που χαρακτηρίζουν την καταγραφή των δεδομένων:

- στο γεγονός ότι δεν ελήφθησαν υπόψη σημαντικοί κλάδοι των φορολογικών συστημάτων και της κοινωνικής ασφάλειας,
- στην απουσία καταγραφής των πόρων που χορηγούνται για τη χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων κρατικών ιδρυμάτων, της πανεπιστημιακής έρευνας και ερευνητικών αποστολών (του στρατιωτικού τομέα συμπεριλαμβανομένου), παρά το γεγονός ότι τα εν λόγω κονδύλια του προϋπολογισμού αποτελούν ενισχύσεις συμφώνως προς το στοιχειωδέστατο ορισμό της έννοιας της επιδότησης,
- στο γεγονός ότι αποκλείστηκαν από τα γενικά λεγόμενα μέτρα ορισμένες ενισχύσεις των οποίων η σημασία αποδείχθηκε στην πράξη (για παράδειγμα, δεν ελήφθησαν υπόψη το ΕΤΠΑ και το τμήμα εγγυήσεων του ΕΓΤΠΑ),
- στην έλλειψη αδιαφάνειας που επικρατεί σχετικά με τη γνωστοποίηση των ενισχύσεων που χορηγούνται με τους πιο ποικίλους τρόπους από τις τοπικές αρχές, ιδιαίτερα δε στις ομοσπονδιακές διαρθρώσεις,
- στην εγκατάλειψη τομέων όπως η άμυνα, η ενέργεια (με εξαίρεση τον άνθρακα), οι μεταφορές (με εξαίρεση τις σιδηροδρομικές και τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές), ο τύπος και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι τράπεζες, οι κατασκευές, οι κρατικές υπηρεσίες διανομής,
- στην ανεπάρκεια των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη (Ελλάδα και Ιταλία).

2.2.4. Άλλες σκέψεις για τη 18η έκθεση

2.2.4.1. Το πρόγραμμα μελετών

Οι μελέτες που έχουν ανατεθεί σε οργανισμούς ανεξαρτήτως από την Κοινότητα επιτρέπουν στην τελευταία να αναλύει καλύτερα τις θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις από τον ανταγωνισμό τομείς δραστηριότητας.

Οι μελέτες αυτές είναι καρπός της πρότασης που είχε διατυπώσει η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για τη 12η Έκθεση, και εκφράζεται επιδοκιμασία για τη συνέχειά τους.

Προκειμένου για τη 18η έκθεση, έχει σημασία να σημειωθεί σχετικά ότι το κονδύλι για τα μεθοριακά τελωνειακά φυλάκια των οποίων προβλέπεται η κατάργηση στη *Λευκή Βιβλιο* του 1984, δεν έχει το μονοπώλιο των «φραγμών κατά την είσοδο» και ότι οι διαφημιστικές δαπάνες ένθεν και εκείθεν μιας εσωτερικής μεθορίου μπορούν επίσης να θεωρηθούν ως εμπόδιο για τον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Σημειώνεται ακόμη ότι η πρόταση για ένα πλέγμα ανάλυσης των συγχωνεύσεων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εφαρμογή της αναμενόμενης οδηγίας.

Επιπλέον, σε πολλές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στις χώρες που προσχώρησαν πρόσφατα στην Κοινότητα (και επίσης στις υπό ανάπτυξη χώρες), οι συμβάσεις για τη μεταφορά τεχνολογίας περιλαμβάνουν λεόντειες ρήτρες που παρεμποδίζουν τις επιχειρήσεις να εξάγουν, να

παραγγέλλουν τις προμήθειές τους όπου επιθυμούν και να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά. Το λεπτό αυτό πρόβλημα χρειάζεται να αποτελέσει αντικείμενο έρευνας που θα περιληφθεί στο σχετικό πρόγραμμα, με τέτοιο τρόπο ώστε να επαληθευθεί αν υπάρχει λόγος θέσπισης ικανοποιητικών διαδικασιών στο δίκαιο του ανταγωνισμού.

Η ΟΚΕ εύχεται όπως η ετήσια έκθεση για τον ανταγωνισμό αποτελέσει την αιχμή των αποτελεσμάτων από τις μελέτες και τα κέρδη που έχει αποκομίσει η Επιτροπή, από τις εργασίες αυτές που γίνονται με πλήρη ανεξαρτησία.

2.2.4.2. Οι περιφερειακές πολιτικές και ο γεωργικός τομέας

Εκφραζόμενες κυρίως από τις ενισχύσεις περιφερειακής πολιτικής, η ΟΚΕ τις επικαλέσθηκε με την ευκαιρία της γνωμοδότησής της για τη 17η έκθεση. Καθώς πρόκειται για ενισχύσεις στον αγροτικό κόσμο, συνδέονται στενά με τις ενισχύσεις στα πλαίσια της ΚΓΠ. Ορισμένα γενικά μέτρα μπορούν να προκαλέσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού (τμήμα εγγυήσεων του ΕΓΤΠΑ). Το αποτέλεσμα είναι να υποτιμάται αισθητά μερικές φορές το ύψος των γεωργικών επιδοτήσεων. Τίθεται επίσης το ερώτημα κατά πόσον η καθιέρωση της εισοδηματικής ενίσχυσης είχε ευεργετικά αποτελέσματα. Αναφορικά με τα ζητήματα αυτά, η 18η έκθεση περιορίζεται σε ανάλυση των ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη μέλη, παραπέμπει σε δημοσίευση της σειράς «Πράσινη Ευρώπη» και δεν δίνει καμιά απάντηση στο ερώτημα που έχει τεθεί από την ΟΚΕ.

Η ΟΚΕ αποδίδει τεράστια σημασία στο να αναζητηθεί η Κοινότητα λύσεις με τους εμπορικούς της εταίρους στη ΓΣΔΕ όσον αφορά τις ανταλλαγές γεωργικών προϊόντων, λύσεις που θα δημιουργήσουν καλύτερη ισορροπία στις συνθήκες ανταγωνισμού στο γεωργικό τομέα.

2.2.4.3. Η σύγκριση τιμών

Για τον καταναλωτή, το αυτεξούσιο του οποίου σχετικά με την επιλογή των αγορών έχει ουσιαστική σημασία, η πολιτική ανταγωνισμού που μπορεί να χαρακτηριστεί ως εγχώρια, παραμένει η δυνατότητα σύγκρισης των αναλογιών που εκφράζουν τη σχέση ποιότητα/τιμή. Όπως και αν έχουν τα πράγματα, οι τιμές, και μάλιστα οι σημαντικές μεταξύ τους αποκλίσεις από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, αποτελούν για τον καταναλωτή καθοριστικούς δείκτες για το κατά πόσον λειτουργεί ή όχι ο ανταγωνισμός.

Στη γνωμοδότησή της για τη 17η έκθεση, η ΟΚΕ επέμενε επ' αυτού, αλλά και σχετικά με την κατάτμηση των εθνικών αγορών που διαχωρίζονται από φραγμούς μη δασμολογικούς για τους οποίους έγινε ήδη λόγος. Η ΟΚΕ εξακολουθεί να πιστεύει ότι αυτή η πτυχή πρέπει να ληφθεί υπόψη και να ενεργοποιηθούν τα πάντα ώστε η πολιτική του ανταγωνισμού μέσα στην Κοινότητα να προσανατολισθεί προς αυτήν την κατεύθυνση (βλ. σημ. 3 συνέχεια).

3. Προτάσεις για μια αναγκαία εξέλιξη της κοινοτικής πολιτικής του ανταγωνισμού

3.1. Σε διαδοχικές ήδη γνωμοδοτήσεις της και τελευταία φορά με την ευκαιρία της εξέτασης της οικονομικής κατάστασης της Κοινότητας στα μέσα του

1989, η ΟΚΕ υπενθύμισε ορισμένες προϋποθέσεις για την εξέλιξη της πολιτικής του ανταγωνισμού.

3.1.1. Η διατήρηση ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση των πλεονεκτημάτων της εσωτερικής αγοράς. Από πλευράς κόστους, ο ανταγωνισμός ωφελεί ασυζητητί το σύνολο των πολιτών. Έτσι, η αναμενόμενη ένταση του ανταγωνισμού, της παραγωγικότητας και της ικανότητας των επιχειρήσεων για καινοτομίες προχωρεί με φυσιολογικό ρυθμό. Σε αντιστάθμισμα, χρειάζεται να θεσπισθεί ένας ευρωπαϊκός έλεγχος των συγχωνεύσεων προκειμένου για περιπτώσεις με κοινοτικό ενδιαφέρον. Το πεδίο «αρμοδιότητες» αυτού του ελέγχου θα πρέπει να οριοθετηθεί σαφώς σε σχέση με τα εθνικά προνόμια υπό την εποπτεία της Επιτροπής. Σχετικά, η ΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότησή της του 1988 που αφορούσε αυτό το σύνολο προβλημάτων⁽¹⁾. Μετά την εξάλειψη των εμποδίων στις συναλλαγές, θα πρέπει να καθορισθεί μια ευρωπαϊκή διάσταση για την αξιολόγηση των δομών της αγοράς και των αλλαγών που προϋποθέτουν οι συγχωνεύσεις. Για την περίπτωση των αγορών που είναι καταρχήν ανοικτές απέναντι σε τρίτες χώρες, αυτό φαίνεται να είναι απαραίτητο και από την άποψη της ανταγωνιστικής ικανότητας απέναντι στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, στην Ιαπωνία και ορισμένες νέες βιομηχανικές χώρες ιδιαίτερας ανταγωνιστικής.

3.2. Οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές αρχές πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που μειονεκτούν σήμερα απέναντι στις μεγάλες σχετικά με τις τεχνικές της πληροφόρησης και του σχεδιασμού. Η επιστράτευση κρατικών υπηρεσιών ενημέρωσης και παροχής συμβουλών μπορεί να επιτρέψει την αντιστάθμιση αυτών των μειονεκτημάτων. Από την άποψη αυτή, η ΟΚΕ εκφράζει ικανοποίηση για τις πρωτοβουλίες και ενισχύσεις που προτείνει η Επιτροπή σχετικά με την ίδρυση ευρωπαϊκών κέντρων ενημέρωσης και διαβουλευσεων σε όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων μπορεί να συμβάλει σημαντικά σε άμβλυνση των ανταγωνιστικών μειονεκτημάτων των ΜΜΕ.

3.3. Στην εισαγωγή της 18ης έκθεσης, η Επιτροπή αναφέρει ότι «η κοινοτική πολιτική του ανταγωνισμού βρίσκεται σε ένα σταυροδρόμι», διαπίστωση που περικλείει κεφαλαιώδη σημασία.

3.3.1. Ας σημειωθεί επί του θέματος ότι ούτε η *Λευκή Βίβλος* ούτε η ενιαία αγορά επιφέρουν στη Συνθήκη τροποποιήσεις αλλά ούτε και νέες προοπτικές καθοριστικές για την εξέλιξη της πολιτικής του ανταγωνισμού, πολιτικής η οποία δεν έχει πλέον την αρχική «θεσμική» της υπεροχής έναντι των άλλων κοινοτικών πολιτικών.

3.3.2. Σήμερα, η πολιτική του ανταγωνισμού οφείλει να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών αλλά και το εσωτερικό εμπόριο του καθενός των κρατών μελών καθώς και το εμπόριο μεταξύ των Δώδεκα και τρίτων χωρών.

3.3.3. Η ΓΔ IV οφείλει να παραμείνει η κινητήρια δύναμη και να επεκτείνει τη δραστηριότητά της με τη βοήθεια των αρμόδιων διοικητικών αρχών των κρατών μελών, καθώς επίσης και με τη βοήθεια των τελωνειακών υπηρεσιών προκειμένου για τις εμπορικές συναλλαγές με τις τρίτες χώρες.

3.3.4. Επειδή η προσέγγιση πρέπει να είναι σφαιρική — παρατήρηση που ισχύει γενικά σε κοινοτικά πλαίσια, η πολιτική του ανταγωνισμού διαδραματίζει το ρόλο του «ανθρώπου για όλες τις δουλειές» και αποτελεί το «μέγιστο κοινό παρονομαστή των διαφόρων πολιτικών οι οποίες συμβάλλουν στην καθιέρωση μιας οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας».

3.3.5. Δεν αρκούν όμως ο ουσιαστικός έλεγχος της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού και η εναρμόνιση της πολιτικής των ενισχύσεων για τις οποίες θα πρέπει να εκπονηθεί ένας κοινοτικός κώδικας· επιβάλλεται επίσης να ληφθούν υπόψη:

- α) η προστασία της φύσεως. Οι περιορισμοί μιας περιβαλλοντικής πολιτικής και οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους παραγωγούς μέσα στην Κοινότητα δεν θα πρέπει να διαφέρουν να είναι ισοδύναμου βάρους σε ό,τι αφορά την τιμή του κόστους στο εσωτερικό αλλά της ενιαίας αγοράς·
- β) η ισότητα των καταναλωτών, οι οποίοι πρέπει να απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από έναν υγιή ανταγωνισμό καθώς και τα ισοδύναμα πλεονεκτήματα που απορρέουν από συγκρίσιμες παροχές υπηρεσιών·
- γ) οι εργαζόμενοι οι οποίοι συμβάλλουν στην πορεία της κοινοτικής οικονομίας θα πρέπει να μπορούν να έχουν βλέψεις για μια θετική εξέλιξη των αποδοχών τους και των κοινωνικών παροχών, έτσι ώστε οι εξ αυτών επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής και στο κόστος των υπηρεσιών να τείνουν προς περαιτέρω βελτίωση των όρων και του θεμιτού του ανταγωνισμού·
- δ) η διαπίστωση αυτή φέρνει στην επιφάνεια και πάλι τον κίνδυνο της παράνομα παρεχομένης και αμειβόμενης εργασίας για τον οποίο γινόταν λόγος και στη γνωμοδότηση για τη 17η έκθεση και ο οποίος αποτελεί μια ιδιαίτερη κατάσταση ανάλογη εκείνης των εμπορικών κυκλωμάτων που πραγματοποιούν πωλήσεις χωρίς να εκδίδουν τιμολόγια·
- ε) στην εισαγωγή της 18ης έκθεσης αναφέρεται ότι: «Οι προβλέψεις των οικονομικών παραγόντων όλο και περισσότερο λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη προσαρμογής στις νέες συνθήκες της αγοράς, το 1993». Σ' αυτές τις συνθήκες, καλόν είναι να επαληθευθεί κατά πόσον, με τη νομοθεσία που ισχύει σήμερα (οδηγίες και κανονισμοί) υπάρχει η κατάλληλη ανταπόκριση στις ανάγκες αυτής της προσαρμογής:
  - αφενός στα διάφορα πεδία εφαρμογής των κοινοτικών κειμένων, και
  - αφετέρου σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας των κρατών μελών·
- ς) «Σχετικά πρέπει επίσης να υπογραμμισθεί ότι «στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 85 κα 86 της Συνθήκης ΕΟΚ, η αρχή της απαγόρευσης υλοποιείται στις σχετικές αποφάσεις που είναι δυνατό να συνοδεύονται με βαρείες ποινικές κυρώσεις». (Εισαγωγή σ. 13)». Οπότε τίθεται το ερώτημα κατά πόσον το θεμιτό συμβάσεων και αγορών μπορεί ή όχι να διευκολύνεται με τη βοήθεια θετικότερων μέτρων.

4. Συμπεράσματα

4.1. Σύμφωνα με τη γνώμη της ΟΚΕ, η εξάλειψη των φραγμών στο εσωτερικό της Κοινότητας θα πρέπει να πείσει την Επιτροπή να αντιμετωπίσει το ενδεχόμενο προσαρμογής — απαραίτητης πλέον — των διατάξεων

(1) ΕΕ αριθ. C 208 της 8. 8. 1988, σ. 11.

της Συνθήκης με τη θέσπιση μιας υγιούς πολιτικής του ανταγωνισμού στα πλαίσια της κοινής αγοράς.

4.2. Σχετικά η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να λάβει υπόψη και εφαρμόσει τις συγκεκριμένες υποδείξεις και προτάσεις της γνωμοδότησής του.

4.3. Συνεπώς, έχει σημασία να ζητήσει η Επιτροπή από το Συμβούλιο εξουσιοδότηση για να εξοπλισθεί με τα απαραίτητα μέσα ώστε οι υπηρεσίες της να είναι σε θέση, τόσο σε επίπεδο προσωπικού όσο και σε επίπεδο

οργάνωσης των εργασιών, να πραγματοποιήσουν αυτόν το στόχο.

4.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι μια σοβαρή προσπάθεια πρέπει να αναληφθεί για να ενισχυθεί η πολιτική ανταγωνισμού ενός της ΕΟΚ με τέτοιο τρόπο ώστε τόσο στο εσωτερικό της Κοινότητας όσο και έναντι τρίτων χωρών να υιοθετηθεί μια κοινοτική θέση που θα συμβάλει την ευημερία όλων. Η επιτυχία στην κοινοτική πολιτική ανταγωνισμού θα εξαρτηθεί, σε ορισμένο βαθμό, από την ανάπτυξη της ευημερίας της Κοινότητας και όλων των πολιτών της.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την προσέγγιση των έμμεσων φορολογιών

(90/C 62/02)

Η Επιτροπή αποφάσισε στις 23 Οκτωβρίου 1989 να ζητήσει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την προσέγγιση των έμμεσων φορολογιών

Το τμήμα οικονομικών, δημοσιονομικών και νομισματικών υποθέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Δεκεμβρίου 1989 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Della Croce.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου 1989, με μεγάλη πλειοψηφία υπέρ, 3 ψήφους κατά και 11 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Στόχος της Επιτροπής είναι η τροποποίηση της ανακοίνωσης της 4ης Αυγούστου 1987 και των προτάσεων οδηγίας που την συνοδεύουν [COM(87) 320-328] αναφορικά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς μέσω της προσέγγισης των συντελεστών των εμμέσων φόρων και της εναρμόνισης της διάρθρωσής τους.

Πράγματι, οι προτάσεις του 1987 είχαν δημιουργήσει πολλές αμφιβολίες και αμηχανία στο Συμβούλιο, τα κράτη μέλη και σε διάφορες ειδικευμένες ομάδες εργασίας.

1.2. Είναι σκόπιμο να υπενθυμισθούν σχετικά οι οκτώ γνωμοδοτήσεις που υιοθέτησε η ΟΚΕ στις 7 Ιουλίου 1988 (1) οι οποίες στο σύνολό τους συμφωνούσαν με την πρόταση της εναρμόνισης των συντελεστών των εμμέσων φόρων, επεσήμαναν όμως τις ελλείψεις των προτάσεων και εξέφραζαν την ανάγκη σημαντικής τροποποίησής τους.

Η Επιτροπή στην παρούσα ανακοίνωση φαίνεται ότι λαμβάνει υπόψη τις γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ, τις οποίες όμως δεν αναφέρει ρητώς.

1.3. Πρέπει ακόμη να διαπιστωθεί ότι η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της 739/88 για τη γενική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το συμπλήρωμα της εσωτερικής αγοράς υιοθέτησε «πλήρως το στόχο της κατάργησης όλων των συνόρων και όλων των ελέγχων στα συνοριακά φυλάκια πριν την 1η Ιανουαρίου 1993».

Στην ίδια γνωμοδότηση διαπιστώνονταν ότι η δημοσιονομική σύγκλιση που όπως γίνεται αντιληπτή στη γενική της έννοια περιλαμβάνει και την άμεση και την παρακρατική φορολογία δεν έπρεπε να θεωρηθεί σαν όρος *sine qua non* για την πραγματοποίηση της εννιαίας αγοράς επειδή αποτελεί μόνο ένα από τα στοιχεία της γενικής στρατηγικής που στηρίζεται και σε απαραίτητες συνοδευτικές μακροοικονομικές πολιτικές.

Πρέπει εξάλλου να αναγνωρισθεί ότι οι υπάρχουσες διαφορές των συντελεστών του ΦΠΑ είναι σημαντικές και ότι, σε μια Κοινότητα χωρίς σύνορα, μπορεί να

(1) ΕΕ αριθ. C 237 της 12. 9. 1988.

προκαλέσουν σοβαρές στρεβλώσεις. Το επιχείρημα αυτό εξετάζεται πλέον εμπειριστικά στο σημείο 3.2.

1.4. Η παρούσα ανακοίνωση της Επιτροπής, προβλέπει:

- α) μία μεταβατική φάση σύγκλισης έως τα τέλη του 1992·
- β) τον καθορισμό ενός ελαχίστου κανονικού συντελεστή ΦΠΑ, αντί για την ψαλίδα συντελεστών·
- γ) την καθιέρωση ειδικών καθεστώτων για καθορισμένες εμπορικές πράξεις·
- δ) ένα μηχανισμό συμψηφισμού των υπολοίπων του ΦΠΑ για τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών που βασίζεται αποκλειστικά σε ένα μακροοικονομικό υπολογισμό απορρέοντα από στατιστικά δεδομένα·
- ε) ουσιαστική τροποποίηση των προτάσεων για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης με τον καθορισμό μόνο μακροπρόθεσμων στόχων·
- ζ) τη διατήρηση του μηδενικού συντελεστή σε πολύ περιορισμένο αριθμό αγαθών που φορολογούνται με μειωμένο συντελεστή υπό τον όρο ότι δεν θα υπάρξουν στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό για τα άλλα κράτη μέλη και ύστερα από απόφαση του Συμβουλίου για το φάσμα των προϊόντων που υπόκεινται στον κανονικό συντελεστή και εκείνων που υπόκεινται στο μειωμένο συντελεστή.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η νέα πρόταση της Επιτροπής θα πρέπει να θεωρηθεί, στο σύνολό της, καλύτερη από την προηγούμενη γιατί λαμβάνει περισσότερο υπόψη την σημερινή κατάσταση και επίσης δέχεται ορισμένες προτάσεις που περιλαμβάνονται στις γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ. Λαμβάνει επίσης υπόψη τις ανησυχίες που εξέφρασαν ορισμένα κράτη μέλη.

2.2. Επισημαίνεται ειδικότερα ότι έχει υιοθετηθεί μια σημαντική ελαστικότητα.

2.3. Η συνολική προσέγγιση της Επιτροπής είναι αρκετά πραγματιστική αν ληφθούν υπόψη οι δυσκολίες που συνάντησαν στο παρελθόν οι διάφορες προτάσεις και που κατά πάσα πιθανότητα θα συναντήσουν στο μέλλον. Οπωσδήποτε η ανακοίνωση της Επιτροπής μπορεί να θεωρηθεί σαν μια δήλωση προθέσεων και ως τοιαύτη έχει γενικό χαρακτήρα. Μια ακριβέστερη γενική εκτίμηση θα καταστεί δυνατή μόνον όταν γίνουν γνωστές οι προτάσεις οδηγίων.

2.4. Προς το παρόν, μπορεί να παρατηρηθεί ότι ίσως δεν υπάρχει πλήρης επίγνωση των προβλημάτων που προκύπτουν από την επίτευξη της ενιαίας αγοράς στην οποία θα επικρατεί μια οικονομική πολυφωνία η οποία θα βασίζεται σε διαφορετικά νομισματικά και φορολογικά συστήματα.

2.5. Η αναγκαιότητα να ενθαρρυνθεί μεγαλύτερη σύγκλιση, να μειωθούν οι περιφερειακές ανισότητες και να εξασφαλισθεί ένας πραγματικά ελεύθερος ανταγωνισμός σε μια διαδικασία γενικής οικονομικής ανάπτυξης, επιβάλλει μια ουσιαστική ουδετερότητα των φορολογικών και παραφορολογικών συστημάτων.

Για το λόγο αυτό η Κοινότητα πρέπει να παροτρύνει τα κράτη μέλη να προχωρήσουν στην οδό των εναρμονίσεων και της επίτευξης ισοδύναμων συστημάτων.

2.6. Η πιο σημαντική μεταβολή που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση έναντι της προηγούμενης είναι ο καθορισμός, όσον αφορά τον κανονικό συντελεστή του ΦΠΑ, ενός ελάχιστου ορίου ενώ όλα τα κράτη θα έχουν την ευχέρεια να υπερβαίνουν με τρόπο απεριόριστο το όριο αυτό.

Οπωσδήποτε με τον τρόπο αυτό υπάρχει ο κίνδυνος να παραταθεί επ' αόριστον η σημερινή απόκλιση των συντελεστών και συνεπώς η αναταραχή, εκτός βέβαια αν οι δυνάμεις της αγοράς και του ανταγωνισμού αποδειχθούν ισχυρότερες από τις ρυθμίσεις και επιταχύνουν την προσέγγιση.

2.7. Αναγνωρίζεται ότι η άμβλυση των αρχικών προτάσεων της Επιτροπής επιλύει ορισμένα πρακτικά προβλήματα και ότι οι εναλλακτικές λύσεις που έχουν διατυπωθεί αξίζουν ιδιαίτερης προσοχής. Είναι ωστόσο δικαιολογημένη η ανησυχία ότι η νέα θέση ενδέχεται να επιβραδύνει τη σύγκλιση των συντελεστών ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης και να έχει πιθανώς αρνητικές συνέπειες.

2.8. Παρατηρείται εξάλλου ότι η Επιτροπή προβλέπει μια μεταβατική φάση από τώρα μέχρι το 1992 για να διευκολυνθεί η έναρξη ισχύος της μεταρρύθμισης, ενώ θα διατηρείται οπωσδήποτε η υποχρέωση για την κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα.

Η υλοποίηση της μεταβατικής αυτής φάσης θα πρέπει «να συμβαδίζει με συγκεκριμένες δεσμεύσεις των κρατών μελών για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς στον τομέα της έμμεσης φορολογίας, γεγονός που ειδικότερα θα οδηγήσει στην προσέγγιση των συντελεστών μέχρι το τέλος του 1992».

Η γενική αυτή διατύπωση δημιουργεί ορισμένες αμφιβολίες, κυρίως όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να επιτευχθεί η δέσμευση των κρατών μελών, και η προθυμία τους να συμμετάσχουν σε έναν τύπο σημαντικής δράσης.

2.9. Ένα θετικό χαρακτηριστικό της μεταβατικής περιόδου συνίσταται στη βαθμιαία και προκαθορισμένη αύξηση των ατελειών.

Ειδικές παρατηρήσεις

3. ΦΠΑ

3.1. Όσον αφορά το μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ, η Επιτροπή δεν ανακοινώνει τροποποιήσεις της προηγούμενης πρότασης και για το λόγο αυτό η ΟΚΕ αναφέρεται σε όσα διατυπώθηκαν στη γνωμοδότησή της 741/88 και ειδικότερα στο σημείο 2.7.

Είναι πράγματι σκόπιμο και σημαντικό να ταξινομηθούν τα αγαθά και οι υπηρεσίες που πρέπει να υπαχθούν στο μειωμένο συντελεστή, λαμβανομένης υπόψη και της αρχής της φορολογικής ουδετερότητας για τα προϊόντα που ανταγωνίζονται το ένα το άλλο. Ο προσδιορισμός της ταξινόμησης πρέπει να γίνει μετά από εκτεταμένες συζητήσεις με τα κράτη μέλη.

3.2. Η εγκατάλειψη της προηγούμενης πρότασης για την καθιέρωση μιας ψαλίδας ποσοστών για τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ, και η πρόβλεψη ενός ελάχιστου συντελεστή προκαλεί αντιρρήσεις και ανησυχία.

Πράγματι η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της 741/88 θεωρούσε αναγκαία μια σύγκλιση μεγαλύτερη από εκείνη που προτείνει η Επιτροπή με την ψαλίδα 14-20 %, επειδή πίστευε ότι «για να εξασφαλισθεί η αντικειμενικότητα σε ό,τι αφορά το φόρο προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών σε μια εσωτερική αγορά χωρίς φορολογικά σύνορα, η μείωση της διαφοράς του συντελεστή και κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες περίπου, στην περίπτωση του κανονικού συντελεστή, θα καταστούσε ενδεχόμενα αποδεκτές τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που απορρέουν από τη φορολογία».

Η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι το εύρος της ψαλίδας που είχε προταθεί προηγουμένως θεωρήθηκε «υπερβολικό σε βαθμό που να αλλοιώνει τους όρους του ανταγωνισμού».

Επειδή ο καθορισμός του μοναδικού ελάχιστου συντελεστή αφήνει, τουλάχιστον θεωρητικά, τη δυνατότητα μεγαλύτερης απόκλισης από εκείνη της ψαλίδας θα πρέπει να αρθεί η ανακολουθία.

Θα πρέπει εξάλλου να αναγνωρισθεί ότι οι δυσχέρειες που παρουσιάζει η προηγούμενη πρόταση είναι πραγματικές και δικαιολογούν μία μεταβολή της θέσης της Επιτροπής.

Ο καθορισμός ενός μοναδικού ελάχιστου συντελεστή θα έδινε πολλές δυνατότητες στα κράτη μέλη να καθορίσουν μεγαλύτερους συντελεστές, και είναι λογική η πρόβλεψη ότι θα υπάρξει μια τάση προσέγγισης του ελάχιστου συντελεστή για να αποφευχθούν δυσμενείς όροι ανταγωνισμού.

3.3. Η υπόθεση ότι τα γειτονικά κράτη θα ρυθμίσουν τα προβλήματα που ενδέχεται να ανακύψουν στις συνοριακές περιοχές με διμερείς συμφωνίες πρέπει να θεωρηθεί ότι έρχεται σε αντίθεση με την κοινοτική λογική. Εξάλλου εμφανίζεται μάλλον αντιρεαλιστική, αν ληφθούν υπόψη οι μεγάλες αντιθέσεις που διαπιστώνονται μεταξύ γειτονικών χωρών με αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των συντελεστών ΦΠΑ.

3.4. Όσον αφορά το αμφιλεγόμενο πρόβλημα του μηδενικού συντελεστή, η πρόταση είναι δυνατό να γίνει δεκτή αλλά μόνο υπό τον όρο ότι οι παρεκκλίσεις μπορεί να ισχύσουν σε όλες τις κοινοτικές χώρες. Δεν επιτρέπεται όμως να γίνει δεκτή η διατήρηση της παρούσας κατάστασης, αλλά να επιτραπούν παρεκκλίσεις σε όλα τα κράτη μέλη για πολύ περιορισμένο αριθμό αγαθών και για μια μεταβατική περίοδο.

4. Μηχανισμός συμψηφισμού

4.1. Η παλαιά πρόταση σχετικά με το μηχανισμό συμψηφισμού για τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών τροποποιείται ριζικά και καθιερώνονται ειδικά καθεστώτα για ορισμένες πράξεις (πωλήσεις δι' αλληλογραφίας, πωλήσεις αυτοκινήτων τουρισμού, πωλήσεις σε ιδρύματα μη υποκείμενα σε φόρο και σε υποκείμενα που υποβάλλονται σε φόρο αλλά απαλλάσσονται, πράξεις που πραγματοποιούνται από επιχειρή-

σεις συνδεδεμένες μεταξύ τους) ενώ η αντιστάθμιση των άλλων πράξεων υποκειμένων με τρόπο παθητικό σε φόρο αφήνεται σε έναν υπολογισμό που βασίζεται στις στατιστικές του εξωτερικού εμπορίου. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρξει μια μακροοικονομική αντιμετώπιση του συμψηφισμού.

4.2. Η νέα πρόταση είναι βέβαια απλούστερη και συνεπώς πιο εύκολα αποδεκτή, πολλές όμως από τις επιφυλάξεις που εκφράστηκαν παλαιότερα παραμένουν βάσιμες (βλ. σημεία 3.7, 3.8, 3.11, 3.13 της γνωμοδότησης CES 742/88).

4.3. Η ΟΚΕ επιθυμεί εξάλλου να τονίσει ένα πολύ μεγάλο ελάττωμα του συστήματος, που εγείρει αμφιβολίες ως προς την εγκυρότητά του:

Για τις διασυνοριακές πράξεις ο ΦΠΑ θα καταβάλλεται σε μια χώρα μέλος και θα επανεισπράττεται, εφόσον υπάρχει περίπτωση, σε μια άλλη. Αυτό εγείρει δύο κινδύνους:

— η επαλήθευση πράξεων που αποκαλούνται «ταξί», όπου πλαστά τιμολόγια που περιέχουν ΦΠΑ θα εκδίδονται σε μια χώρα, και θα επιτρέπουν την επανεισπραξη του ΦΠΑ σε μια άλλη.

Οι πράξεις αυτές μπορούν να περιορισθούν αρκετά γρήγορα, όταν συμβαίνουν σε μία και την αυτή χώρα και αφορούν διαδικαστικά μία μόνο φορολογική διοίκηση. Υπάρχει κίνδυνος να συνεχισθούν και να διευρυνθούν σε μεγάλο βαθμό, εάν δεν είναι δυνατό να αποκαλυφθούν παρά με τη συνδυασμένη ενέργεια δύο φορολογικών διοικήσεων και εφόσον δεν θα υπάρχει μια κοινοτική φορολογική «υπερδιοίκηση».

— Τα προϊόντα που παράγονται λαθραία σε μια χώρα και πωλούνται σε μιαν άλλη δεν επέτρεπαν ως τώρα επανεισπραξη ΦΠΑ που δεν κατεβάλλετο στη δεύτερη χώρα. Με το σύστημα της Επιτροπής θα μπορούν να τιμολογούνται με επανεισπραξιμο (όχι όμως καταβαλλόμενο) ΦΠΑ, πράγμα που θα επιτρέψει στους ευνοούμενους να μειώσουν τις τιμές πώλησης λόγω μη καταβολής φόρου και έτσι να ενθαρρυνθεί σημαντικά το εμπόριο στους ευνοούμενους των προϊόντων αυτών.

4.4. Θα πρέπει, επίσης, να τονισθεί εκ νέου η αναγκαιότητα της καθιέρωσης κατάλληλου στατιστικού συστήματος και ως προς αυτό υπενθυμίζεται η γνωμοδότηση CES 552/89 — SYN 181 (Εισηγητής: ο κ. Giacomelli) (1).

4.5. Επίσης, είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί η απόλυτη αναγκαιότητα της εφαρμογής κατάλληλων συστημάτων για την πρόληψη και καταστολή απατών.

4.6. Πράγματι, στις σήμερα σημειούμενες απάτες, που στο σύνολό τους, είναι ήδη σημαντικές, θα μπορούσαν να προστεθούν και άλλες, μετά την ευκαιρία που προσφέρεται από την κατάργηση των συνόρων.

Υπάρχει φόβος ότι ορισμένοι επιχειρηματίες θα αμελούν να δηλώνουν τις πωλήσεις τους σε άλλες χώρες μέλη. Η φορολογική τους υπεύθυνη αρχή θα έχει κάθε συμφέρον να μη διορθώσει τα λάθη αυτά, διότι αυτό θα

(1) ΕΕ αριθ. C 159 της 26. 6. 1989, σ. 16.

τον υποχρέωνε να καταβάλει περισσότερα στο Ταμείο συμψηφισμού.

Η βάση οπωσδήποτε του συστήματος συμψηφισμού είναι πολύ αβέβαιη και η φορολογική χρησιμοποίηση των εμπορικών στατιστικών που θα γίνει υπάρχει επίσης κίνδυνος να ζημιώσει τον έλεγχό τους και συνεπώς την αξιοπιστία τους. Η ΟΚΕ εύχεται όπως η Επιτροπή συμπληρώσει τις προτάσεις της σχετικά με την πρόληψη και την καταστολή των απατών ώστε να είναι πραγματικά αποτελεσματική.

5. Ειδικά καθεστώτα

5.1. Πωλήσεις δι' αλληλογραφίας. Η Επιτροπή δηλώνει ότι είναι διατεθειμένη να προτείνει φορολογία σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στην χώρα προορισμού των εμπορευμάτων. Προσθέτει ότι η φορολογία θα επιβαρύνει τους ειδικευμένους επιχειρηματίες, δεν είναι όμως κατανοητό πως θα οργανωθούν οι εμπορικές συναλλαγές.

Το σύστημα χρειάζεται συνεπώς να σχεδιασθεί με τρόπο ώστε να μη προβλέπει συνθήκες επαχθέστερες από εκείνες που ισχύουν για τις πωλήσεις τρίτων χωρών.

Εκφράζεται επίσης ορισμένη ανησυχία για τα πρόσθετα διοικητικά βάρη στα οποία θα υποβληθεί ο τομέας πωλήσεων δι' αλληλογραφίας.

Επιπλέον, είναι σωστό να διευκρινισθεί ότι το πρόβλημα υφίσταται για όλες τις πωλήσεις «εξ αποστάσεως» γιατί ενδέχεται να δημιουργηθούν δομείς πώλησης σε πελάτες των διαφόρων κοινοτικών χωρών με μεταφορά των εμπορευμάτων στο όνομά τους.

Για το λόγο αυτό, είναι σκόπιμο τα φυσικά πρόσωπα να έχουν τη δυνατότητα να επωφελούνται από τον ΦΠΑ της χώρας πώλησης μόνο υπό την προϋπόθεση ότι θα μεταφέρουν οι ίδιοι τα εμπορεύματα. Όμως και σ' αυτήν την περίπτωση οι έλεγχοι θα είναι πολύ δύσκολοι.

5.2. Οχήματα τουρισμού. Για τα οχήματα αυτά η λύση που προτείνεται από την Επιτροπή, και η οποία έγκειται στη μετάθεση της είσπραξης του φόρου από τον τόπο πώλησης στον τόπο έκδοσης της άδειας κυκλοφορίας, φαίνεται ικανοποιητική. Είναι απαραίτητο, ωστόσο, να εξειδικευθεί τι νοείται με τον όρο «οχήματα τουρισμού».

Επειδή εξάλλου οι ρυθμίσεις σχετικά με τις άδειες κυκλοφορίας είναι διαφορετικές από χώρα σε χώρα, είναι αναγκαία η επεξεργασία μιας κατάλληλης ρύθμισης, τόσο για τον ΦΠΑ όσο και τους άλλους φόρους, ώστε να αποφευχθούν άνισες συνθήκες και ευκαιρίες για τη διάπραξη απάτης. Αυτό ισχύει και για τις άδειες κυκλοφορίας που ακολουθούν την πρώτη παραλαβή.

5.3. Πωλήσεις σε οργανισμούς μη υποκείμενους σε φόρο και σε πρόσωπα υποκείμενα σε φόρο που απαλλάσσονται. Για τις πωλήσεις αυτές η Επιτροπή προτείνει ορισμένες λύσεις όπως, π.χ., μια διαδικασία εκχώρησης στους ίδιους ή την καθιέρωση φορολογίας επί της διαφοράς του ΦΠΑ.

Εάν δεν γίνουν πιο σαφή, αυτά τα παραδείγματα δεν επιδέχονται εύκολα οποιαδήποτε ερμηνεία. Και σ' αυτό το πεδίο, όμως, οι έλεγχοι εμφανίζονται ιδιαίτερα δύσκολοι.

5.4. Πράξεις επιχειρήσεων που συνδέονται. Για τις πράξεις εκχώρησης μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων η Επιτροπή προτείνει την αναβολή της καταβολής του φόρου έως την πώληση σε τρίτους εκτός των επιχειρήσεων.

Η περίπτωση μπορεί να είναι πραγματοποιήσιμη υπό τον όρο, ωστόσο, να υπάρξουν σαφείς κανόνες και συγκεκριμένοι έλεγχοι.

Η ευχέρεια που παρέχεται στα επιμέρους κράτη μέλη να εγκρίνουν αυτό το καθεστώς, ανάλογα με την περίπτωση, ενδέχεται να δημιουργήσει δυσκολίες και διακρίσεις.

Η ΟΚΕ οφείλει εντούτοις να δηλώσει:

— ότι το προτεινόμενο σύστημα περιέχει διακρίσεις μεταξύ επιχειρήσεων (ιδίως όσον αφορά τα ταμειακά αποθέματα), ιδίως εις βάρος των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων,

— ότι ο ορισμός των κατηγοριών επιχειρήσεων διαφέρει ανάλογα με τη χώρα και ότι υπάρχει κίνδυνος να προκύψουν σοβαρές δυσχέρειες.

6. Ειδικοί φόροι κατανάλωσης

6.1. Η Επιτροπή προτείνει για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης μια προοδευτική προσέγγιση προς τιμές αναφοράς που αποβλέπουν σε μακροπρόθεσμους στόχους με τη θέσπιση ελάχιστων τιμών για μια μεταβατική περίοδο.

6.2. Η προοδευτική προσέγγιση που προτείνεται, μπορεί να γίνει δεκτή εάν ληφθεί υπόψη η ακραία διαφορά των τοπικών καταστάσεων που οφείλεται και σε αντικειμενικές παραδοσιακές συνθήκες και σε διάφορες συνήθειες και ήθη των διαφόρων χωρών.

Θα ήταν όμως απαραίτητο να καθορισθεί η ημερομηνία του οριστικού τερματισμού και να προκαθορισθεί η διαδικασία προσέγγισης.

Όσον αφορά τις αξίες, ωστόσο, εξακολουθεί να ισχύει το σύνολο των παρατηρήσεων που περιλαμβάνονται στις γνωμοδοτήσεις που καταρτίστηκαν από την ΟΚΕ το 1988 (CES 744/88, 745/88, 746/88).

Η ευελιξία θα πρέπει να συνίσταται στην καθιέρωση ψαλίδας συντελεστών με προσεγγίζοντα σκέλη αντί για ελάχιστες τιμές και τιμές αναφοράς.

6.3. Πρέπει, επίσης να σημειωθεί ότι με την ευκαιρία αυτή η Επιτροπή δεν διατυπώνει συγκεκριμένες προτάσεις και τούτο εμποδίζει μια ακριβή εκτίμηση.

7. Συμπεράσματα

7.1. Επαναλαμβάνεται ότι ο πολύ γενικός χαρακτήρας της Ανακοίνωσης δεν επιτρέπει στην ΟΚΕ να εκφράσει ακριβή γνώμη αλλά μόνο να εγείρει ερωτήματα.

τα και να διατυπώσει τις επιφυλάξεις που προαναφέρθηκαν.

7.2. Η ΟΚΕ επίσης δεν μπορεί να αγνοήσει την έγκριση των συζητήσεων στην Κοινότητα και ιδίως τα αποτελέσματα του Συμβουλίου Υπουργών Οικονομικών της 9ης Οκτωβρίου και 13ης Νοεμβρίου 1989.

7.3. Είναι σκόπιμο προς τούτο να τονισθεί ότι η στενότητα διαθέσιμου χρόνου δεν θα είναι δυνατό να επιτρέψει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992 την εγκαθίδρυση ενός συστήματος φορολογίας στην χώρα προέλευσης. Ωστόσο θα είναι σκόπιμο να καθιερωθεί από 1ης Ιανουαρίου 1993 μεταβατικό σύστημα για όσο το δυνατό βραχύτερο διάστημα, μέσω του οποίου οι πράξεις που θα διενεργούν οι ενδιαφερόμενοι θα φορολογούνται στη χώρα προορισμού.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

7.4. Επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη και η ανάγκη μείωσης στο ελάχιστο των διοικητικών βαρών για να αποφευχθούν αδικαιολόγητες επιβαρύνσεις για τις επιχειρήσεις και συνεπόμενες επιπτώσεις για τους καταναλωτές.

7.5. Η νέα ρύθμιση χρειάζεται εντούτοις να προβλέπει την κατάργηση των μεθοριακών ελέγχων. Οι φορολογικοί έλεγχοι θα πραγματοποιούνται στο εσωτερικό κάθε κράτους διαμέσου ικανοποιητικών μορφών συνεργασίας και ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων.

7.6. Θα πρέπει επίσης να διασφαλισθεί η ελευθερία διακίνησης και αγοράς για τους ιδιώτες, με κατάργηση των περιορισμών στις ατέλειες. Για τον σκοπό αυτό καλό θα ήταν να γίνει σημαντική προσέγγιση των συντελεστών, προκειμένου να αποτραπούν οι κίνδυνοι σημαντικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τροποποίηση της απόφασης 86/138/ΕΟΚ σχετικά με ένα σχέδιο επίδειξης για δημιουργία κοινοτικού συστήματος πληροφόρησης για ατυχήματα στα οποία ενέχονται καταναλωτικά προϊόντα και σχετικά με τη χρηματοδότηση για τα δύο τελευταία έτη λειτουργίας του ⁽¹⁾

(90/C 62/09)

Στις 9 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση απόφασης.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στην κ. Williams, ως γενική εισηγήτρια, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών του τμήματος προστασίας του περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε ομόφωνα, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Γενικές παρατηρήσεις

1. Η ΟΚΕ εγκρίνει γενικότερα την πρόταση της Επιτροπής και ειδικότερα την αύξηση των πόρων που θα χορηγηθούν για το πρόγραμμα EHLASS.

2. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι το αρχικό σχέδιο επίδειξης που απετέλεσε αργότερα το πρόγραμμα EHLASS είχε ως αφετηρία του τη συλλογή στατιστικών πληροφοριών για τα ατυχήματα. Στόχος του ήταν η παροχή πληροφοριών και αναλύσεων των ατυχημάτων και παράλληλα η αξιολόγηση δια της μεθόδου της δοκιμής και της πλάνης, των ελλείψεων και των επιτυχιών του συστήματος.

2.1. Η νέα πρόταση προβλέπει την επέκταση της συλλογής νοσοκομειακών δεδομένων και τη διενέργεια «συμπληρωματικών μελετών» των δεδομένων που προέρχονται από άλλες πηγές πληροφοριών.

3. Η ΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότηση ⁽²⁾ της για την αρχική πρόταση που υιοθετήθηκε με την απόφαση του Συμβουλίου 86/138/ΕΟΚ της 22ας Απριλίου 1986 ⁽³⁾ και η οποία θεσπίζει το σχέδιο EHLASS.

4. Η ΟΚΕ επιστά και πάλι την προσοχή στο γεγονός ότι το πρόγραμμα EHLASS πρέπει να ενσωματωθεί στα υπόλοιπα κοινοτικά προγράμματα (τα οποία αναφέρονται στο σημείο 1.7.3. της αρχικής της γνωμοδότησης), όπως το ESPRIT, το πρόγραμμα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και τη νέα «προσέγγιση» για την εναρμόνιση των τεχνικών προτύπων.

4.1. Ως επακόλουθο της επέκτασης της εννοίας αυτής η ΟΚΕ επιθυμεί να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα EHLASS κατά τρόπο πληρέστερο στις διάφορες δράσεις για την ενημέρωση των καταναλωτών που είτε έχουν πρόσφατα υιοθετηθεί είτε βρίσκονται στο στάδιο εξέτασης, όπως το σύστημα ταχείας ανταλλαγής δεδομένων για τα καταναλωτικά προϊόντα, τη γενική

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 300 της 29. 11. 1989, σ. 7.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 188 της 29. 7. 1985.

⁽³⁾ ΕΕ αριθ. L 109 της 26. 4. 1989.

ασφάλεια των προϊόντων, την ασφάλεια παιγνιδιών, τα κέντρα προλήψεως δηλητηριάσεων κλπ. Τελικός στόχος θα είναι η δημιουργία ενός γενικού συστήματος πληροφόρησης για τις κυβερνήσεις και τους οργανισμούς αποκέντρωσης, τη βιομηχανία και όλους τους φορείς που είναι αρμόδιοι για τα πρότυπα, τη διαφήμιση και την εκπαίδευση.

4.2. Υπό το πρίσμα αυτό, η ΟΚΕ επικροτεί τη δήλωση που γίνεται στο παράρτημα της πρότασης με τίτλο «Δελτίο αντίκτυπου στον Ευρωπαϊό πολίτη» στην οποία αναφέρονται τα εξής:

«Η ανάπτυξη αυτού του σχεδίου επίδειξης και η μόνιμη εφαρμογή ενός συστήματος στατιστικών πληροφοριών για τα ατυχήματα στα οποία ενέχονται καταναλωτικά προϊόντα πρέπει να συμβάλει στην αύξηση του επιπέδου ασφάλειας των προϊόντων έτσι ώστε να πραγματοποιούνται προληπτικές ενέργειες και να τίθενται προτεραιότητες από τις οποίες αυτός που θα ωφελείται πρώτος θα είναι ο Ευρωπαίος πολίτης».

5. Στην αρχική της γνωμοδότησης (σημεία 1.2. και 1.3.) η ΟΚΕ επιστούσε επίσης την προσοχή στη μάλλον ασαφή χρήση του όρου «καταναλωτικά προϊόντα» που γίνεται στο έγγραφο της Επιτροπής και ζητούσε να διατυπωθεί ακριβέστερος ορισμός πράγμα το οποίο δεν έγινε μέχρι σήμερα και, συνεπώς, η ΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της. Θα μπορούσε επίσης να καθιερωθεί και ο όρος των «προϊόντων που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή και προσωπική ζωή».

6. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι η Επιτροπή πρέπει να έχει τον κύριο λόγο στο συντονισμό των εθνικών συστημάτων με τη θέσπιση του κατάλληλου μηχανισμού που θα παρακολουθεί τις δραστηριότητες των κρατών μελών. Δίχως τη συμμετοχή ενός συντονιστικού οργάνου, το σχέδιο EHLASS θα κατακερμαστεί σε πολλά επιμέρους εθνικά συστήματα.

7. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να βρεθούν τρόποι για τη βελτίωση της στατιστικής εγκυρότητας των δεδομένων που συλλέγονται έτσι ώστε να εντοπιστούν οι προτεραιότητες για τη διεξαγωγή περαιτέρω ερευνητικού έργου και την ανάληψη των κατάλληλων δράσεων.

7.1. Έτσι, στα κράτη μέλη υφίστανται διάφοροι τύποι νοσοκομειακής περίθαλψης για θύματα ατυχημάτων. Πρέπει να καταβληθούν συγκεκριμένες προσπάθειες για την επίλυση του προβλήματος αυτού — όπως π.χ. να ερευνηθεί το ποσοστό του πληθυσμού κάθε κράτους μέλους που υποβάλλεται σε νοσοκομειακή θεραπεία.

7.2. Επιπλέον, το πρόγραμμα EHLASS θα μπορούσε να εξυπηρετήσει και την επισήμανση ειδικών προβλημάτων (όπως, για παράδειγμα, ο εξοπλισμός που

χρησιμοποιείται για την ασφάλεια των παιδιών) για τα οποία θα μπορούσαν να διατυπωθούν οι συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τυποποίησης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης.

8. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι είναι απαραίτητο να θεσπισθούν καλύτερες διοικητικές διαδικασίες και τούτο, μεταξύ άλλων, προκειμένου να καταβληθούν δίχως καθυστερήσεις τα οφειλόμενα χρήματα στα νοσοκομεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

9. Η ΟΚΕ επικροτεί τη δημοσίευση ετησίων εκθέσεων τόσο σε εθνικό όσο και κοινοτικό επίπεδο και συνιστά να καταστούν ευρέως διαθέσιμες σε ομοιόμορφη και σταθερή μορφή.

9.1. Πρέπει, επίσης, να εξασφαλισθεί η πρόσβαση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές για όλους όσους έχουν πραγματική ανάγκη, με τη διευκρίνιση ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των πληροφοριών αυτών.

10. Τέλος, η ΟΚΕ συμβουλεύεται επιμόνως την Επιτροπή να εξετάσει τα μέτρα που είναι απαραίτητα να λάβει για τη συνέχεια του προγράμματος αυτού που θα έχει ολοκληρωθεί ως το 1991.

Ειδικές παρατηρήσεις

I. Σχετικά με τις νέες παραγράφους του άρθρου 1 το οποίο τροποποιεί το άρθρο 4, παράγραφος 2, της απόφασης 86/138/ΕΟΚ:

Νέα παράγραφος 2

Να διατυπωθεί η πρώτη φράση ως εξής:

«... να καταρτίζουν και να δημοσιεύουν ετήσιες εκθέσεις για τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί».

Νέα παράγραφος 3

Να διατυπωθεί η πρώτη φράση ως εξής:

«Η Επιτροπή αναλαμβάνει τη διεξαγωγή μελετών ...»

Νέα παράγραφος 4

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινισθεί σε ποια επιστήμη αναφέρεται το εν λόγω άρθρο.

II. Παράρτημα, σημείο (δ)

Θα πρέπει να δοθούν περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις «συμπληρωματικές μελέτες» για τις οποίες χορηγείται το ποσό των 3,8 εκατ. Ecu.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τη διαφήμιση προϊόντων καπνού μέσω του Τύπου και με αφίσες (1)

(90/C 62/10)

Στις 20 Απριλίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 100Α, παράγραφος 3, της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση οδηγίας.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Νοεμβρίου 1989 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Aspinnall.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 19ης Δεκεμβρίου, με 82 ψήφους κατά και 9 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα πρόταση αφορά την εναρμόνιση των όρων που πρέπει να πληρούνται για να επιτρέπεται η διαφήμιση των προϊόντων καπνού σε εφημερίδες, περιοδικά και συναφείς εκδόσεις, καθώς και με αφίσες. Σκοπός της πρότασης είναι να καταργηθούν τα εμπόδια στις ελεύθερες συναλλαγές.

1.2. Ως νομική βάση λαμβάνεται το άρθρο 100Α, και είναι η ίδια που χρησιμοποιήθηκε για την οδηγία σχετικά με την επισήμανση των προϊόντων καπνού (2). Η πρόταση δεν απαγορεύει τη διαφήμιση· αποσκοπεί στην κατάργηση των εμποδίων στις ελεύθερες συναλλαγές και όχι στην προαγωγή της υγείας. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 100Α, τρίτη παράγραφος, ανατίθεται στην Επιτροπή η εναρμόνιση ρυθμίσεων προς τον κανόνα, που λαμβάνει ως βάση ένα υψηλό επίπεδο υγείας, ασφάλειας και προστασίας του περιβάλλοντος.

1.3. Η οδηγία προβλέπει την αναγραφή προειδοποίησης για τους κινδύνους που απειλούν την υγεία σε οποιαδήποτε διαφήμιση στις εφημερίδες, τα περιοδικά και τις συναφείς εκδόσεις καθώς και με αφίσες. Οι σχετικές προειδοποιήσεις πρέπει να είναι οι ίδιες με αυτές που ορίζονται για την επισήμανση των προϊόντων καπνού στην οποία γίνεται αναφορά στο σημείο 1.2. ανωτέρω.

12. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα το στόχο της πρότασης της Επιτροπής να εναρμονισθούν, εφόσον αυτό θα οδηγούσε σε μείωση των εμποδίων στις συναλλαγές, με την προϋπόθεση των παρατηρήσεων που αναφέρονται λεπτομερώς παρακάτω, οι όροι διαφήμισης των προϊόντων καπνού σε εφημερίδες, περιοδικά και συναφείς εκδόσεις καθώς και με αφίσες, πράγμα που θα είχε ως συνέπεια τα εξής: την απαίτηση όπως όλες οι διαφημίσεις περιλαμβάνουν την προειδοποίηση· τον περιορισμό της διαφήμισης στην παρουσίαση της συσκευασίας του προϊόντος καπνού· την

απαγόρευση των διαφημίσεων στα έντυπα που απευθύνονται στους νέους, την απαγόρευση κάθε μορφής έμμεσης διαφήμισης.

2.2. Η ΟΚΕ αντιμετωπίζει δυσκολίες στην προσπάθειά της να ερμηνεύσει ορισμένα από τα άρθρα της οδηγίας και προτείνει όπως η Επιτροπή προβεί σε διεξοδικότερη εξέταση της διατύπωσης του κειμένου από νομική άποψη αν στόχος της οδηγίας είναι η πλήρης εφαρμογή της στα πλαίσια της νομοθεσίας των κρατών μελών.

Αυτό αφορά κυρίως τα άρθρα 3 και 5.

2.3. Στόχος της πρότασης είναι η εναρμόνιση των επιτρεπόμενων διαφημίσεων, παρέχοντας ευρεία περιθώρια αρμόδιότητας στα πλαίσια των νομοθεσιών κρατών μελών οι οποίες προβλέπουν πιο αυστηρή δράση π.χ. πλήρης απαγόρευση της διαφήμισης ή μια περισσότερο ευέλικτη προσέγγιση η οποία να εξασφαλίζει χρόνο και ευχέρεια δράσης στη βιομηχανία για να προσαρμοσθεί.

Στο άρθρο 5 φαίνεται να υπάρχει μια αντίφαση που σημαίνει ότι παρά το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να απαγορεύει τις διαφημίσεις, αυτό αφορά μόνο τις εγχώριες εφημερίδες, περιοδικά και συναφείς εκδόσεις καθώς και τις διαφημίσεις με αφίσες.

2.4. Η πρόταση δεν ικανοποιεί την επιθυμία ορισμένων οργανώσεων στην Κοινότητα που θα προτιμούσαν μια ολική εναρμόνιση που να βασίζεται σε πλήρη απαγόρευση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία σε ορισμένα κράτη μέλη. Όλες οι διεθνείς ιατρικές οργανώσεις και οργανώσεις υγείας που εξέτασαν τα προβλήματα τάχθηκαν υπέρ της πλήρους απαγόρευσης της διαφήμισης.

Οι σφυγμομετρήσεις καταναλωτών δείχνουν ότι τι κοινό επιθυμεί να σταματήσει τελείως η διαφήμιση προϊόντων καπνού ενώ σύμφωνα με μια έρευνα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 1987, τα 3/4 των Ευρωπαίων εγκρίνουν την ιδέα να απαγορευθεί η διαφήμιση των προϊόντων καπνού.

Είναι αναμφισβήτητο ότι η κοινή γνώμη μεταβάλλεται και συνεπώς η ΟΚΕ κρίνει ότι το πρόβλημα της νομοθεσίας που ρυθμίζει τη διαφήμιση των προϊόντων καπνού θα πρέπει να επιλυθεί σ' ένα ορισμένο χρονικό διάστημα.

(1) ΕΕ αριθ. C 124 της 19. 5. 1989.

(2) ΕΕ αριθ. C 48 της 20. 2. 1988.

2.5. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η πρόταση να απαγορευθούν όλες οι διαφημίσεις θα ήταν υπερβολική σ' αυτό το στάδιο και θα επέφερε άδικους και ενδεχομένως αδικαιολόγητους περιορισμούς σε ορισμένα κράτη μέλη.

Η ΟΚΕ κρίνει λοιπόν ότι οι προτάσεις που αναφέρονται στην άμεση διαφήμιση σ' αυτή την οδηγία συνιστούν ένα λογικό συμβιβασμό που εξασφαλίζει χρόνο και ευχέρεια δράσης στη βιομηχανία να προσαρμοσθεί με διαβουλεύσεις μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών.

2.6. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι τα προτεινόμενα στο άρθρο 3, παράγραφος 2 σχετικά με την έμμεση διαφήμιση είναι απαράδεκτα. Η αυτηρότητα της προβλεπόμενης απαγόρευσης είναι εντελώς άνιση σε σχέση με τους περιορισμούς που προτείνονται για την άμεση διαφήμιση προϊόντων καπνού. Η πλήρης απαγόρευση θα ήταν σε βάρος των επιχειρήσεων που προώθησαν και προωθούν διαφοροποιήσεις της παραγωγής, με συνέπεια απώλεια θέσεων εργασίας σ' αυτούς τους κλάδους και στον τομέα της διαφήμισης.

Θα ήταν ωστόσο σκόπιμο να περιορισθεί η απαγόρευση της διαφήμισης στις μάρκες προϊόντων καπνού που δε φέρουν άλλη εγγραφή ή παράσταση όπως επίσης και στην περίπτωση που συνοδεύονται αποκλειστικά από απεικόνιση ειδών καπνιστού ή μη μεταποιημένων αντικειμένων.

2.7. Στην παροσπάθειά της να καταργηθούν οι φραγμοί στο ελεύθερο εμπόριο στη βιομηχανία καπνού, η ΟΚΕ υπενθυμίζει στο Συμβούλιο τη γνώμοδότησή της για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης επί του καπνού (ΕΕ αριθ. C 237 της 12. 9. 1988).

Ειδικές παρατηρήσεις

Άρθρο 1

Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ του ορισμού των «προϊόντων καπνού» για τους σκοπούς αυτής της οδηγίας, ώστε να ευθυγραμμίζεται με τον ορισμό που αναφέρεται στην κοινή θέση του Συμβουλίου για την επισήμανση.

Άρθρο 2

Επειδή το Συμβούλιο των Υπουργών υιοθέτησε στις 13 Νοεμβρίου 1989 μια δήλωση πρωτοκόλλου για τα προϊόντα καπνού εκτός των τσιγάρων, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ η Επιτροπή θα πρέπει να προτείνει χωριστό σχέδιο οδηγίας ή προσθήκες στις υπάρχουσες οδηγίες που να καλύπτουν το θέμα.

Η ΟΚΕ ανησυχεί επίσης ότι η έννοια της λέξης «Τύπος» θα μπορούσε να παρερμηνευθεί, και προτείνει όπως η διατύπωση που χρησιμοποιείται στο άρθρο 5 χρησιμοποιηθεί σε όλη την πρόταση (εφημερίδες, περιοδικά και συναφείς εκδόσεις).

Στη δεύτερη περίπτωση που αναφέρεται στις ειδικές προειδοποιήσεις, η ΟΚΕ προτείνει διαφορετική διατύπωση που να συμφωνεί με την οδηγία για την επισήμανση: « ... να είναι ευανάγνωστες και να έρχονται σε αντίθεση με το φόντο».

Άρθρο 3

Η ΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί η διατύπωση ως εξής:

«Το περιεχόμενο του διαφημιστικού μηνύματος σε εφημερίδες, περιοδικά και συναφείς εκδόσεις καθώς και με αφίσες περιορίζεται μόνο στην παρουσίαση της συσκευασίας των προϊόντων καπνού και του προϊόντος καπνού χωριστά, όπως διατίθενται στην αγορά, με την προσθήκη μόνο τεχνικών στοιχείων, για τα χαρακτηριστικά του προϊόντος, αν αυτό είναι επιθυμητό.»

Άρθρο 4

Η ΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί η διατύπωση ως εξής: « ... που απευθύνεται κυρίως στους νέους».

Τα έντυπα που απευθύνονται κυρίως στους νέους ίσως χρειασθούν ένα είδος ερμηνείας, συμπεριλαμβανομένης της εξακρίβωσης του αναγνωστικού κοινού.

Άρθρο 5

Πρέπει να διαγραφεί η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 5.

Παράρτημα

Η ΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως τον κατάλογο των τροποποιημένων προειδοποιήσεων όπως αναφέρονται στο κείμενο της οδηγίας για την επισήμανση.

Επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα και απασχόληση

Είναι σαφές ότι, οποιαδήποτε μορφή ανεργίας προκύψει ενδεχομένως μετά την εφαρμογή της οδηγίας αυτής, αποτελεί μέλημα της ΟΚΕ, και για το λόγο αυτό ζητείται η διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να διασφαλισθεί ότι θα αναληφθεί δράση, όπου αυτό είναι δυνατό, για την επανεκπαίδευση των εργαζομένων και των γεωργών που απώλεσαν την εργασία τους και ότι θα διατίθενται κοινοτικοί πόροι όπου είναι σκόπιμο.

Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης την ανησυχία της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν επεδίωξε να πληροφορηθεί τις απόψεις των βιομηχανιών παραγωγής και διανομής καπνού. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι αρμόδιοι για θέματα υγείας ανώτεροι αξιωματούχοι στα κράτη μέλη δεν εκφράζουν τις απόψεις των ενεχομένων.

Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οι παρακάτω τροπολογίες, που υποστηρίχθηκαν από τουλάχιστον το ένα τέταρτο των ψήφων, απορρίφθηκαν, κατά τη διάρκεια της συζήτησης:

Σελίδα 2.

Να διαγραφούν τα σημεία 2.4 και 2.5.

Αιτιολογία

Τα σημεία αυτά δεν συνδέονται με το θέμα της προτεινόμενης οδηγίας π.χ. φραγμούς στο εμπόριο, αλλά αφορούν μια πολεμική για το θέμα της υγείας. Για το λόγο αυτό δεν ανήκουν σ' αυτή τη γνωμοδότηση. Ακόμη η τρίτη παράγραφος περιλαμβάνει ένα αμφιλεγόμενο επιχείρημα όσον αφορά το πρόβλημα της νομοθεσίας. Το λογικό συμπέρασμα που μπορεί να συναχθεί είναι ότι αν υπάρξει μεταστροφή της κοινής γνώμης υπέρ του καπνίσματος, τότε είναι δυνατό να αρθούν οι περιορισμοί για το κάπνισμα και οι ανησυχίες για την υγεία θα είναι ανυπόστατες.

Ψηφοφορία

Σημείο 2.4: Υπέρ: 32, Κατά: 37, Αποχές: 10.

Σημείο 2.5: Υπέρ: 34, Κατά: 41, Αποχές: 10.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου για τον καθορισμό υγειονομικών κανόνων για την παραγωγή και τη θέση στην αγορά ζωϊκού λίπους που έχει υποστεί τήξη, ινωδών καταλοίπων ξυγκιών και παραπροϊόντων της τήξης, που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση ⁽¹⁾

(90/C 62/11)

Στις 14 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση κανονισμού.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον κ. Gardner, ως γενικό εισηγητή, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την εισαγωγή του μέτρου αυτού, το οποίο είναι απαραίτητο για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, αλλά θεωρεί ότι θα ήταν προτιμότερο να θεσπισθεί με τη μορφή οδηγίας. Γενικά, οι οδηγίες εφαρμόζονται με μεγαλύτερη σαφήνεια στα πλαίσια των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών. Πόσο μάλλον για τη συγκεκριμένη περίπτωση — δεδομένου ότι ο απαιτούμενος χρόνος προσαρμογής δεν θα είναι ο ίδιος για κάθε κράτος μέλος.

1.2. Η πρόταση κανονισμού καλύπτει τους ορισμούς, τους υγειονομικούς κανόνες και κανόνες παραγωγής, τις διαδικασίες ελέγχου και ορισμένα πρότυπα ανάλυσης. Εκ πρώτης όψεως, τούτα φαίνονται εντελώς λογικά. Λεπτομερώς, όμως, αναφέρονται σε τρεις άλλους μελλοντικούς κανονισμούς της Κοινότητας. Ένας από τους οποίους είναι ήδη έτοιμος με τη μορφή προτάσεως, ενώ οι υπόλοιποι δύο δεν βρίσκονται καν στο στάδιο επεξεργασίας.

1.3. Η ΟΚΕ, συνεπώς, επιφυλλάσσεται να καταρτίσει νέα γνωμοδότηση, αν παραστεί ανάγκη, όταν οι κανονισμοί αυτοί θα έχουν ολοκληρωθεί.

1.4. Με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που προηγήθηκαν, καθώς και εκείνων που ακολουθούν, η ΟΚΕ εγκρίνει την εξεταζόμενη πρόταση.

2. Ειδικές παρατηρήσεις**2.1. Άρθρο 2, παράγραφος 1**

Η παράγραφος αυτή προϋποθέτει ότι ισχύουν οι ορισμοί ενός κανονισμού για τους γενικούς κανόνες υγιεινής ο οποίος θα θεσπισθεί μελλοντικά. [Πρόταση κανονισμού COM(89) 492 τελικό]. Μολονότι η διατύπωση ειδικών παρατηρήσεων για τους ορισμούς αυτούς θα γίνει στα πλαίσια της γνωμοδότησης της ΟΚΕ για τη σχετική πρόταση, έχει βασική σημασία να εξασφαλισθεί επαρκής μεταβατική περίοδος για τα τεθούν σε ισχύ. Πολλές επιχειρήσεις θα χρειασθεί να προβούν σε εκτεταμένες αλλαγές για την προσαρμογή τους.

(¹) ΕΕ αριθ. C 327 της 31. 12. 1989, σ. 25.

2.2. Άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση (α)

Εδώ αναφέρονται δύο θεσπίσματα τα οποία δεν είναι ακόμη διαθέσιμα ως προτάσεις. Συνεπώς, δεν είναι δυνατό να διατυπωθεί καμιά παρατήρηση στο στάδιο αυτό.

2.3. Άρθρο 3

Το άρθρο αυτό αναφέρεται στις απαιτήσεις που προβλέπεται στο έγγρ. COM(89) 492. Ισχύουν και εδώ οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στο σημείο 2.1.

2.4. Παράρτημα, Κεφάλαιο II, παράγραφος 3, εδάφιο α
Θα πρέπει να καθορισθεί χρονικό όριο αποθήκευσης με εσωτερική θερμοκρασία 7° Κελσίου (... ημέρες). Προκειμένου για πιο παρατεταμένη αποθήκευση, οι ύλες πρέπει να καταψύχονται.

2.5. Παράρτημα, Κεφάλαιο II, παράγραφος 3 εδάφιο β
Η παρούσα διατύπωση είναι ασαφής και θα πρέπει να τροποποιηθεί ως εξής:

«... εντός 12 ωρών μετά τα μεσάνυχτα της ημέρας σφαγής».

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Πρόσθετη γνωμοδότηση για μια νέα ώθηση στον πολιτιστικό τομέα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα

(90/C 62/12)

Διαδικασία

Στη σύνοδο ολομέλειας της 28ης Απριλίου 1988, η γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορά τη νέα ώθηση στον τομέα της πολιτιστικής ανάπτυξης, υιοθετήθηκε με συντριπτική πλειοψηφία (1).

Λαμβανομένου υπόψη ότι ο χρόνος για την προετοιμασία της γνωμοδότησης υπήρξε περιορισμένος, το Προεδρείο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής πρότεινε στις 27 Σεπτεμβρίου 1988, βάσει της τρίτης παραγράφου του άρθρου 20 του κανονισμού να καταρτισθεί μία πρόσθετη γνωμοδότηση σχετικά με τον

Ευρωπαϊκό πολιτιστικό τομέα

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, κατάρτισε τη γνωμοδότησή του στις 9 Νοεμβρίου 1989 με βάση την έκθεση της εισηγήτριας κ. Rangoni-Machiavelli και του συνεισηγητή κ. Noordwal.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε με μεγάλη πλειοψηφία, μία ψήφο κατά και δύο αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεώρησε σκόπιμο, λόγω της σημασίας των ειδικών και πολύπλοκων προβλημάτων που τίθενται σήμερα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και στα μεμονωμένα κράτη μέλη όσον αφορά ορισμένους τομείς πολιτιστικής δράσεως, «να εκπονήσει πρόσθετη γνωμοδότηση σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό τομέα, προκειμένου να γίνει κυρίως μια πιο προσεκτική εξέταση των μέσων μαζικής ενημέρωσης και για την εθνάρρυνση της Ευρωπαϊκής

οπτικο-ακουστικής βιομηχανίας. Στην πρόσθετη αυτή γνωμοδότηση θα ήταν δυνατό να μελετηθεί ο ρόλος που διαδραματίζει η τηλεόραση σαν πολιτιστικό και εκπαιδευτικό μέσο καθώς και οι συνέπειες και οι κίνδυνοι που θα μπορούσαν να προκύψουν από την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών στον τομέα αυτό». Προτείνεται επομένως να εξετασθεί στη γνωμοδότηση αυτή ο «πολιτιστικός τομέας» και οι «κοινωνικές συνέπειες όσον αφορά την τεχνολογική ανάπτυξη στους τομείς της τηλεόρασης και των οπτικο-ακουστικών μέσων, η αξία των οποίων υπολογίζεται ότι έως το 1992 θα ανέλθει σε 15 δισ. Ecu (σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής) και για τους οποίους π.χ. ταινίες και

(1) ΕΕ αριθ. C 175 της 4. 7. 1988.

τηλεοπτικά θεάματα αμερικανικής παραγωγής που μεταδίδονται κάθε χρόνο για την ευρωπαϊκή τηλεόραση δαπανάται 1 δισ. Ecu.

Στη γνωμοδότηση αυτή λαμβάνεται επίσης ως σημείο αφετηρίας η κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους τομείς του πολιτισμού, της ενημέρωσης και των επικοινωνιών, πράγμα το οποίο προϋποθέτει ότι, για την κατοχύρωση της δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, τηρούνται οι ακόλουθοι βασικοί όροι:

- ελευθερία έκφρασης,
- ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφορία,
- ελεύθερος τύπος,
- πολιτιστική πολυφωνία.

1.2. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΟΚΕ επέδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για την πρόοδο της Κοινότητας στον πολιτιστικό και οπτικοακουστικό τομέα και έχει ήδη εκδώσει αριθμό γνωμοδοτήσεων σχετικά με την «τηλεόραση χωρίς σύνορα»⁽¹⁾, από τις οποίες τα ακόλουθα μπορεί να χρησιμεύσουν ως εισαγωγική σύνοψη:

- η ευρωπαϊκή πολιτιστική πολυμορφία, με τα πολυάριθμα χαρακτηριστικά της αποτελεί τμήμα της πλούσιας κληρονομιάς της Ευρώπης,
- τα ευρωπαϊκά τηλεοπτικά προγράμματα μπορεί να προωθηθούν, ενώ θα διατηρείται η πολιτιστική ταυτότητα και η εθνική δομή των μέσων μαζικής ενημέρωσης,
- η οπτικο-ακουστική βιομηχανία της Ευρώπης παρέχει σημαντικές δυνατότητες για την εξαγωγή ευρωπαϊκών πολιτιστικών αγαθών υψηλού επιπέδου,
- η ενίσχυση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων δεν είναι απαραίτητο να λάβει τη μορφή ομοιόμορφων, αλλά μάλλον ελαστικών και προσαρμόσιμων ποσοτώσεων, οι οποίες δεν θα πρέπει να θεωρηθούν σε σχέση με την εθνική ταυτότητα των προγραμμάτων, αλλά σε σχέση με την προώθηση της παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσα στην Κοινότητα,
- η συνύπαρξη ραδιοφωνικών σταθμών με διαφορετικό καθεστώς δηλαδή δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου νομικό καθεστώς, μπορεί να εξασφαλίσει ένα μέτρο πολιτιστικής πολυφωνίας,
- τα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα στον τομέα της ραδιοφωνίας επιβάλλεται να αποβλέπουν στην

αποφυγή ρυθμίσεων που συμβάλλουν στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης,

- θα πρέπει να συσταθεί ένα ευρωπαϊκό δημόσιο σώμα με υπερ-εθνική αρμοδιότητα στον τομέα της ραδιοφωνίας,
- επιβάλλεται να οριστεί ποσοτικό όριο διαφημίσεων,
- είναι απαραίτητη μια ευρεία πρόταση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η οποία θα ρυθμίζει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην Κοινότητα, θα παρέχει μια εγγύηση για κεκτημένα δικαιώματα και θα βασίζεται περισσότερο στην αρχή της συμβατικής συμφωνίας παρά στην προβλεπόμενη από το νόμο παροχή αδείας,
- η δημιουργία πρόσθετων θέσεων απασχόλησης στον τομέα των νέων μέσων μαζικής ενημέρωσης δεν θα επαρκέσει για να αντισταθμισθούν οι απώλειες στα παραδοσιακά μέσα μαζικής πληροφόρησης ενώ ο συνολικός όγκος απασχόλησης στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης θα ελαττώνεται κατά το μέτρο κατά το οποίο αναπτύσσεται η συγκέντρωση επιχειρήσεων και δημιουργία πολυεθνικών ομίλων στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης,
- η Επιτροπή δεν επρόσθεξε επαρκώς το σημείο αυτό και θα πρέπει να ενδιατρίψει περισσότερο στον εν λόγω τομέα, και να προτείνει, εν ανάγκη, μέτρα πολιτικής της απασχόλησης και της κατάρτισης για την καταπολέμηση των ενδεχομένων αρνητικών επιπτώσεων.

1.3. Η ΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι σε ορισμένους, αν και όχι σε όλους, τους τομείς αυτούς, συντελέστηκαν πρόοδοι κατά τη διάρκεια του «Ευρωπαϊκού Έτους Κινηματογράφου και Τηλεόρασης» (1988). Με χρηματοδότηση εκατό περίπου βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων προγραμμάτων των 25 Ευρωπαϊκών χωρών που συμμετείχαν, το Ευρωπαϊκό Έτος Κινηματογράφου και Τηλεόρασης ανέλαβε δραστηριότητες σε όλους τους τηλεοπτικούς τομείς και συνέβαλε στην προώθηση:

- ενός ευρωπαϊκού προτύπου για την τηλεόραση υψηλής ευκρίνειας (HDTV), τομέα που προορίζεται να λάβει μεγάλη σημασία και σε διεθνές ανταγωνιστικό επίπεδο και στον οποίο οιοδήποτε προστατευτικό μέτρο επιβάλλεται να αποφευχθεί,
- της θέσπισης ευρωπαϊκών βραβείων δημιουργίας, παραγωγής, ταινιών κλπ.,
- της δημιουργίας τηλεοπτικών περιοδικών εκπομπών και ντοκυμανταίρ με θέμα τις διάφορες πτυχές της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ταυτότητας,
- της δημιουργίας παιδικών ταινιών με κινούμενα σχέδια,
- βελτιώσεων στα κυκλώματα εκπομπών,
- της παραγωγής ταινιών με θέμα τις γλώσσες των διαφόρων μειονοτήτων,
- της ίδρυσης ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου για την Οπτικοακουστική πολυγλωσσία,
- βελτιώσεων στα πλαίσια της επαγγελματικής κατάρτισης (κατάρτιση διδακτικού προσωπικού, ευρωπαϊκές σχολές κινηματογράφου και τηλεόρασης, νέες

⁽¹⁾ Βλ. για παράδειγμα: τη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΟΚΕ σχετικά με την «Πράσινη Βίβλο» για τη δημιουργία κοινής αγοράς στον τομέα των ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων ειδικά διαμέσου δορυφόρου και καλωδίων (ΕΕ αριθ. C 303 της 25. 11. 1985) και τις γνωμοδοτήσεις σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση ραδιοτηλεοπτικών δραστηριοτήτων» (ΕΕ αριθ. C 232 της 31. 8. 1987), μαζί με την πρόσθετη γνωμοδότηση (CES 572/89 της 27ης Απριλίου 1984 και τη γνωμοδότηση σχετικά με την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την τηλεόραση υψηλής ευκρίνειας (CES 557/89 της 26ης Απριλίου 1989).

τεχνολογίες και εικόνα, εργαστήρια σεναρίου και συγγραφής κλπ.),

- της εκπόνησης το Σεπτέμβριο του 1988 της «Δήλωσης Δελφών» και του επακόλουθου «Χάρτη για τα Οπτικοακουστικά Μέσα» που υπέγραψαν η Επιτροπή Ευρωπαϊκού Έτους Κινηματογράφου και Τηλεόρασης και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Παραγωγών του Οπτικοακουστικού τομέα (EFAP) με στόχο τη βελτίωση της ευρωπαϊκής δημιουργίας στον οπτικοακουστικό χώρο και τη νομική αναγνώριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

1.3.1. Κατά τη λήξη του ΕΕΚΤ, προωθήθηκε σημαντικά η νομοθεσία για τα ευρωπαϊκά μέσα μαζικής ενημέρωσης, χάρη στην υπό του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτηση το Μάρτιο 1989 της «Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Υπερσυνοριακή Τηλεόραση» στην οποία τα κράτη μέλη:

- επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους να τηρούν τις αρχές της ελεύθερης διακίνησης ιδεών και πληροφόρησης και της ανεξάρτητης ελεύθερης ραδιοφωνίας και τηλεόρασης,
- επικύρωσαν τη σημασία της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης για την πολιτιστική ανάπτυξη και την ελεύθερη διαμόρφωση αντιλήψεων σε συνθήκες που προστατεύουν την πολυφωνία και την ισότητα των ευκαιριών,
- ετόνισαν ότι είναι απαραίτητο να επεκταθεί το φάσμα επιλογής, με την εξύψωση της ευρωπαϊκής κληρονομιάς και την ανάπτυξη της οπτικοακουστικής δημιουργίας της Ευρώπης,
- ανεγνώρισαν ότι είναι απαραίτητο να ενισχυθεί το κοινό ρυθμιστικό πλαίσιο όσον αφορά κυρίως τις ευθύνες των υπεύθυνων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, που ορίζουν:
  - να μην προβάλλονται έργα με άσεμνο, βίαιο ή ρατσιστικό περιεχόμενο,
  - να εξασφαλίζεται το μεγαλύτερο ποσοστό του χρόνου προβολής για τα ευρωπαϊκά έργα,
  - να τηρούνται οι γενικοί κανόνες που διέπουν τη διάρκεια, τη μορφή και την παρουσίαση των διαφημίσεων,
  - να λαμβάνεται μέριμνα για το περιεχόμενο και την ποιότητα της διαφήμισης με ιδιαίτερη αναφορά στην πληροφόρηση και την προστασία των καταναλωτών,
- και συνακόλουθα συνέστησαν Μόνιμη Ευρωπαϊκή (1) για να εποπτεύει, να διαιτητεύει και ενδεχομένως να τροποποιεί τη Σύμβαση.

(1) Κάθε συμβαλλόμενο μέρος (δηλ. κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης) εκπροσωπείται σε Μόνιμη Επιτροπή με έναν ή περισσότερους αντιπροσώπους. Κάθε αντιπροσωπία έχει δικαίωμα μιας ψήφου. Στους τομείς της αρμοδιότητάς της, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει το δικαίωμα να κατέχεται σε ψηφοφορία με αριθμό ψήφων ίσο προς τον αριθμό των κρατών μελών που αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της Συμβάσεως. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν θα έχει το δικαίωμα ψήφου στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ψηφίζουν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ή αντιστρόφως. [«Ευρωπαϊκή σύμβαση για την υπερσυνοριακή τηλεόραση», Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο, 16 Μαρτίου 1989, DH-MM(89) 1].

Η ΟΚΕ παροτρύνει όλα τα κράτη μέλη να επικυρώσουν την εν λόγω Σύμβαση το συντομότερο δυνατόν.

1.3.2. Στα πλαίσια της κοινοτικής πολιτικής με τη στενότερη έννοια, περιλαμβάνεται επίσης και το πρόγραμμα EUREKA για τον οπτικοακουστικό τομέα που αποφασίστηκε κατά τη Διάσκεψη κορυφής της Ρόδου, ενώ παράλληλα επήλθε συμφωνία, που κατά μεγάλο μέρος οφείλεται στα επιχειρήματα της ΟΚΕ, σχετικά με την Οδηγία (2) για την «Τηλεόραση δίχως σύνορα», η οποία υιοθετήθηκε πρόσφατα ως επακόλουθο του «Συνεδρίου για τον οπτικοακουστικό χώρο» που έλαβε χώρα στο Παρίσι και η οποία θα έχει τεθεί σε ισχύ έως τον Οκτώβριο 1991. Η οδηγία συνεπάγεται την πολιτική, αν όχι και τη νομική δέσμευση να αφιερώνεται το μεγαλύτερο ποσοστό του χρόνου εκπομπής σε προγράμματα ευρωπαϊκής προέλευσης (εκτός των ειδήσεων και των αθλητικών). Προσδιορίζονται επίσης οι κατευθυντήριες γραμμές για την απαγόρευση της πορνογραφίας, των σκηνών αδικαιολόγητης βίας και των διαφημίσεων σιγαρέττων και καπνού. Σύμφωνα με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, το επιτρεπόμενο ποσοστό διαφημίσεων δεν θα υπερβαίνει το 15 % του ημερήσιου προγραμματισμού ή το 20 % ανά ώρα, ενώ δεν θα επιτρέπεται η διακοπή των ειδησεογραφικών προγραμμάτων που διαρκούν έως και 30 λεπτά για τη μετάδοση διαφημιστικών μηνυμάτων. Για δε τις κινηματογραφικές ταινίες θα επιτρέπονται μόνον δύο διακοπές κατά τα πρώτα 90 λεπτά. Στην οδηγία προβλέπεται επίσης ότι κανένα κράτος μέλος δεν θα δικαιούται να απαγορεύει τη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων από πλευράς άλλου κράτους μέλους, εφόσον τηρούνται τα ευρέως παραδεκτά όρια αξιοπρέπειας και τα πρότυπα προγραμματισμού.

Αξίζει να σημειωθεί ακόμη ότι στα πλαίσια του Συνεδρίου για τον Οπτικοακουστικό χώρο, ο Πρόεδρος κ. Delors υποσχέθηκε ότι θα παράσχει επιπλέον το ποσό των 250 εκατ. Ecu κατά τα 5 προσεχή χρόνια για την προώθηση της ευρωπαϊκής έρευνας και συνεργασίας στον τομέα της ευρωπαϊκής τηλεοπτικής παραγωγής και τεχνολογίας.

1.4. Κατά τον τρόπο αυτό προσδιορίστηκε συνεπώς μια γενική αφετηρία για την παρούσα γνωμοδότηση. Σε ό,τι αφορά όμως τις πολιτιστικές και κοινωνικές πτυχές της πολιτικής για τα μέσα ενημέρωσης στην Ευρώπη, είναι ανάγκη ακόμη να υπογραμμισθούν ορισμένα βασικά σημεία αναφοράς και ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές.

1.4.1. Όπως τονίστηκε στην προηγούμενη γνωμοδότηση σχετικά με τη νέα ώθηση στον πολιτιστικό τομέα και με αναφορά στον ορισμό της UNESCO, «ο πνευματικός πολιτισμός μπορεί να θεωρηθεί ως το σύνολο των πνευματικών, υλικών, διανοητικών και αισθητών παραγόντων που χαρακτηρίζουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα» (3).

1.4.2. Ως πολιτιστική ανάπτυξη θεωρείται ο δυναμικός, εξελικτικός εμπλουτισμός της καθημερινής ζωής. Η διάσταση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας συνέχισε και μπορεί να συνεχίσει να συμβάλλει σημαντικά στον εμπλουτισμό, όχι με έναν «αυστηρά προκαθορισμένο»,

(2) ΕΕ αριθ. L 298 της 17. 10. 1989, σ. 23.

(3) ΕΕ αριθ. C 175 της 4. 7. 1988, σημ. 2.2. Θα πρέπει να ζητείται «Decade in culture» της Unesco.

τρόπο, αλλά μέσω της αρμονίας με βάση την οποία αναπτύσσεται η ποικιλομορφία, μέσω της αυξανόμενης επαφής, σύγκρισης και ανάμειξης, και μέσω της αναγνώρισης τόσο των διαφορετικών πολιτιστικών παραδόσεων όσο και των κοινών ενωτικών αρχών, της αμοιβαίας κατανόησης και του περιορισμού των προκαταλήψεων μεταξύ των ανθρώπων. Το Ευρωπαϊκό «πολιτιστικό πρότυπο» δεν είναι τελείως αποκλειστικό, και ακόμη λιγότερο δεν θεωρείται χωνευτήριο ιδεών, αλλά μάλλον ένα διάφορο, πολυ-εθνικό πλήθος από πολιτισμούς, το τελικό αποτέλεσμα του οποίου εμπλουτίζει κάθε μεμονωμένη πολιτιστική οντότητα. Το ευρωπαϊκό «πολιτιστικό πρότυπο» δεν χρησιμοποιείται σαν «οχυρό», αλλά σαν αφετηρία ανοικτή προς άλλους πολιτισμούς, τόσο στην Κοινότητα όσο και στον κόσμο.

1.4.3. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι αρμόδια για την πολιτική που φορά τον πολιτιστικό τομέα. Η αρμοδιότητα της Κοινότητας, όπως ορίζεται στη Συνθήκη, βασίζεται:

- στην ελεύθερη κυκλοφορία πολιτιστικών αγαθών και υπηρεσιών (άρθρα 8α, 59, 60),
- στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στον πολιτιστικό τομέα (άρθρα 48-52),
- στη βελτίωση των όρων διαβίωσης και εργασίας των εργαζομένων στον πολιτιστικό τομέα (άρθρα 117-118),
- στη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης και εκπαίδευσης των εργαζομένων στον πολιτιστικό τομέα, ιδιαίτερα μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (άρθρα 123-128),
- στην προώθηση της αρμονικής ανάπτυξης του συνόλου της Κοινότητας και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής που περιλαμβάνει την προώθηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα σε όλες τις περιοχές της Κοινότητας (άρθρα 130 α-ε),
- στη δημιουργία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των ευρωπαϊκών λαών (προοίμιο), που συνεπάγεται επομένως στενότερους πολιτιστικούς δεσμούς.

1.5. Πράγματι, όσο πλησιάζουμε προς τη δημιουργία της «Ευρώπης των Λαών», η δυνατότητα πρόσβασης για τον καθένα στις πηγές της πολιτιστικής ανάπτυξης των κρατών μελών θα πρέπει να αποτελέσει μια σαφή κοινοτική προτεραιότητα (¹). Μια αληθινή ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων αποτελεί κρίσιμο και αναπόσπαστο τμήμα αυτού του ευρωπαϊκού «πολιτιστικού πεδίου», με όλα τα ερωτήματα κοινωνικής φύσης που προκύπτουν όσον αφορά τα δικαιώματα των πολιτών και τις ανάγκες των καταναλωτών και την αγορά εργασίας καθώς και τους όρους εκπαίδευσης και απασχόλησης. Στα επόμενα δύο μέρη της παρούσας γνωμοδότησης επιχειρείται μια εξέταση ορισμένων από τις σημαντικότερες προκλήσεις που προκύπτουν.

(¹) Βλ. «Πρόγραμμα της Επιτροπής για το 1989», σελίδες 74-76: «Πολιτισμός και τομέας οπτικο-ακουστικής».

2. Η πολιτική των μέσων ενημέρωσης από πολιτιστική άποψη

2.1. Η τηλεόραση ως πολιτιστικός και εκπαιδευτικός φορέας

Η τηλεόραση αυτή καθ' εαυτή δεν είναι ούτε καλή ούτε κακή· εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται. Η εισαγωγή και η μαζική εξάπλωση της τηλεόρασης ως μέσου ενημέρωσης συνοδεύθηκε από την αρχή με μια πληθώρα ελπίδων και φόβων στους τομείς του πνευματικού πολιτισμού, της εκπαίδευσης, της ενημέρωσης και του ελεύθερου χρόνου.

2.1.1. Η τηλεόραση έχει ήδη καταστήσει πιο δημοκρατική και πιο προσιτή την πολιτική, τον πολιτισμό και την εκπαίδευση και παρέχει στα άτομα τη δυνατότητα να συμμετέχουν και να διαμορφώνουν αντιλήψεις. Ο καθένας σήμερα έχει τη δυνατότητα να κάνει χρήση ενός ευρύτατου και διογκωμένου φάσματος υπηρεσιών και να λαμβάνει οπτικά τις πληροφορίες που χρειάζονται στο ίδιο του το σπίτι και να συμμετέχει ενεργώς σε προγράμματα και εκπομπές που εκφράζονται και συζητούνται οι προσωπικές απόψεις κλπ.:

- για τα άτομα, που μένουν κλεισμένα στο σπίτι λόγω ασθένειας κλπ.: επαφή με την κοινωνία και απόδραση από τη μοναξιά,
- για τους εργαζόμενους τη νύχτα, να κρατούν παρόμοια επαφή με την κοινωνία,
- για τα παιδιά: πρόσβαση σε ψυχαγωγία, ιστορίες, εκπαιδευτικά προγράμματα και μάθηση σε τέτοιο βαθμό που υπερβαίνει κατά πολύ οποιοσδήποτε άμεσες εμπειρίες τους,
- για τους ανθρώπους της υπαίθρου: ένα παράθυρο στον κόσμο και επαφή με τη σημερινή ανάπτυξη,
- για τους κουρασμένους: ψυχαγωγία, χαλάρωση και ανάπαυση από την εργασία,
- για τους περίεργους: την ευκαιρία να αναζητούν κάθε είδους πληροφορία,
- για όσους θέλουν να μορφωθούν: την επαφή με κάθε είδους δυνατότητα για περαιτέρω μόρφωση, όπως ανοιχτά πανεπιστήμια, εκμάθηση ξένων γλωσσών, γνωριμία με άλλους πολιτισμούς, νέες τεχνολογίες κλπ.,
- για τους μετανάστες και τις μειονότητες: βοηθεί στην ένταξή τους μέσα στην κοινωνία και στη διατήρηση δεσμών με τις χώρες καταγωγής και τις παραδόσεις τους,
- για όλους: πληροφόρηση, εκπαίδευση και ψυχαγωγία. Η τηλεόραση είναι ο ιδεώδης φορέας παγκοσμίου ενημέρωσης και γνώσεων παρέχοντας στο άτομο τη δυνατότητα να συμμετέχει και να συζητεί τα μεγάλα ζητήματα της εποχής όπως η προστασία περιβάλλοντος, σπανιότητα των πόρων, αύξηση του πληθυσμού, νέες ασθένειες, κίνδυνοι από τη βιομηχανία, γενετική μηχανική, κλπ.

2.1.2. Ωστόσο, αυτές οι θετικές δυνατότητες της τηλεόρασης και η χρήση της συνοδεύονται επίσης από πολλούς κινδύνους:

- η ανθρώπινη επικοινωνία αποδυναμώνεται και τείνει να αντικατασταθεί από την τεχνική επικοινωνία. Η τηλεόραση απαλύνει τη μοναξιά, αλλά ταυτόχρονα την καλλιεργεί,

- η οικογενειακή και κοινοτική ζωή ενδέχεται να βλάπτεται,
- η εμπειρία από τον κόσμο αποκτάται από «δευτερο χέρι». Η άμεση εμπειρία μέσω των αισθήσεων μειώνεται και φθάνει ακόμα στο σημείο τα παιδιά (και όχι μόνο αυτά) να μην είναι ορισμένες φορές σε θέση να διακρίνουν την πραγματικότητα από τις αστικές απεικονίσεις,
- κι αν ακόμη η τηλεόραση κάνει τους θεατές να διαβάζουν, πολλά από τα σημερινά προγράμματα έχουν ως αποτέλεσμα να ελαττώνεται η ικανότητα ανάγνωσης κυρίως μεταξύ των νεαρών ατόμων, πράγμα που επιφέρει μεγαλύτερο αναλφαριθμητισμό (αντιστρόφως, η αυξημένη ικανότητα ανάγνωσης καθιστά τα παιδικά ικανά να κατανοούν τα τηλεοπτικά προγράμματα),
- η ψυχική και ηθική ανάπτυξη των παιδιών και των νέων ανθρώπων κινδυνεύει από τις άνευ λόγου σκηνές βίας και από τη χρήση βίας στην τηλεόραση και ιδιαιτέρως (πιο πρόσφατα) στα μαγνητοσκοπία,
- οι άνθρωποι επηρεάζονται πιο εύκολα όταν δεν έχουν τρόπο να ελέγχουν την αλήθεια των πληροφοριών που τους παρέχονται μέσω της τηλεόρασης: για παράδειγμα, οι γνώσεις των περισσότερων ανθρώπων γύρω από τα πολιτικά αντλούνται αποκλειστικά από την τηλεόραση. Οι διαφημίσεις δύνανται παρόμοια να αποτελέσουν πηγή επηρεασμού,
- η πραγματικότητα των μέσων ενημέρωσης είναι μια τεχνητή πραγματικότητα, που συχνά διασκευάζεται προκειμένου να παρέχει την πιο συγκλονιστική ψυχαγωγία.

Αυτός ο τελευταίος τρόπος παρουσίασης συναρπάξει τους ανθρώπους, και εξασφαλίζει την εμπορική επιτυχία των μεγιστάνων των μέσων ενημέρωσης.

Η εξουσία στα μέσα ενημέρωσης, τα οποία επηρεάζουν ή και διαμορφώνουν τη γνώμη μας, κινδυνεύει να συγκεντρωθεί σε όλο και λιγότερα εμπορικά χέρια. Πρέπει να καθιερωθεί ένα πιο υπεύθυνο και πιο δημοκρατικό σύστημα προκειμένου να αντισταθμιστεί αυτή η τάση. Οι στόχοι επιβάλλεται να είναι, ισότητα των ευκαιριών, συμμετοχή των πολιτών και καταναλωτών καθώς και σεβασμός για τα δικαιώματα των μειονοτήτων.

2.1.3. Από όλα τούτα, προκύπτουν τα εξής αναπόφευκτα ερωτήματα:

- ποιος αποφασίζει το τί είναι και τί δεν είναι προς το συμφέρον του κοινού;
- ποια κριτήρια θα πρέπει να θεσπισθούν ως κατευθυντήριες γραμμές;
- απέναντι ποιου θα πρέπει να είναι υπεύθυνες οι ρυθμιστικές αρχές;
- με ποιο τρόπο τα πρότυπα θα καταστούν λειτουργικά και αποτελεσματικά σε υπερεθνικό επίπεδο;

Η ΟΚΕ δεν διατείνεται πως διαθέτει έτοιμες απαντήσεις για όλα αυτά τα ερωτήματα. Επισημαίνει εντούτοις επιδοκιμαστικά ότι η «Μόμνη Επιτροπή» του Συμβουλίου της Επιτροπής για την υπερσυνοριακή τηλεόραση (βλ. σημείο 1.3.1) είναι ένα καλό βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Μολαταύτα, λόγω της επαναστατικής

τεχνολογικής προόδου που συντελέστηκε στον τομέα των διαφημιστικών τηλεοπτικών μεταδόσεων μέσω δορυφόρου ή καλωδιακής τηλεόρασης, τα επίσημα αυτά μέτρα διεθνούς συνεργασίας για τη θέσπιση προτύπων και πρόσβασης μπορεί μεν να είναι σημαντικά, δεν παύουν όμως να είναι σχετικά. Η επίλυση τελικά μεγάλου μέρους των προβλημάτων αυτών θα εξαρτηθεί από την προσωπική ευθύνη των ατόμων και από την «επιλεκτική ικανότητα» του καταναλωτή ο οποίος θα πρέπει εν ανάγκη να «κλείνει την τηλεόραση». Οι ευθύνες παρόμοια των γονέων και άλλων οικογενειακών κοινωνικών φορέων θα πρέπει επίσης να αναλαμβάνονται με μεγαλύτερη διακριτικότητα και σθένος. Χρήσιμη αναφορά στο πλαίσιο αυτό είναι η πρόσφατη οδηγία που εξέδωσε το Ανώτατο Συμβούλιο για τα οπτικοακουστικά μέσα σχετικά με την προστασία των παιδιών και των εφήβων στον προγραμματισμό των εκπομπών που μεταδίδονται από τις κρατικές και ιδιωτικές υπηρεσίες τηλεόρασης. Γίνεται σαφές λοιπόν ότι, παράλληλα με τη θέσπιση των επίσημων κριτηρίων, είναι απαραίτητη η εκπαίδευση του καταναλωτή η εξασφάλιση ευρύτερου φάσματος επιλογής και πιο εμπειρομένης συνείδησης διαμέσου ενημέρωσης και συμμετοχής, τόσο ως προς τη σύσταση, τη σύνθεση και την υπευθυνότητα των ρυθμιστικών οργάνων όσο και ως προς την έκφραση αντιλήψεων και προτιμήσεων (της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας) γενικότερα. Η ελεύθερη έκφραση και η απρόσκοπτη πρόσβαση στην πληροφορία έχουν επίσης ζωτική σημασία προκειμένου να εξασφαλισθεί η απαιτούμενη συνειδητοποίηση των σχετικών προβλημάτων, η επιλογή και η πολυφωνία αντιλήψεων.

2.2. Διαφύλαξη και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης

2.2.1. Το κοινωνικό σύνολο με όλες τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές ομάδες του καθώς και με το διογκούμενο τομέα της κοινής γνώμης εκφράζει ανησυχίες περί της σταθερής αυξήσεως του μερίσματος που σημειώνουν τα αμερικανικά προγράμματα στην ευρωπαϊκή αγορά τηλεόρασης που πολλές φορές επιτυγχάνεται δια της πρακτικής του «εμπορικού dumping». Είναι θεμιτός ο φόβος ότι τούτο θα ζημιώσει την πολιτιστική ταυτότητα και την πολυφωνία των χωρών και περιοχών της Ευρώπης.

2.2.2. Νέα δίκτυα διανομής και εκπομπές μακράς εμβέλειας θα διπλασιάσουν στην ουσία μέχρι το έτος 2000 τον αριθμό των προγραμμάτων που προβάλλονται στις ευρωπαϊκές οθόνες τηλεόρασης. Η πιο άμεση, φθηνή και ταχεία δυνατότητα θα είναι η εισαγωγή αμερικανικών, ιαπωνικών ή άλλων προγραμμάτων. Η ΟΚΕ τονίζει ακόμη μια φορά ότι μια επιθυμητή, ποιοτική εναλλακτική λύση θα ήταν να προσφερθεί θετική ενισχυτική στην πλούσια ποικιλομορφία των εγχώριων ευρωπαϊκών προγραμμάτων, για παράδειγμα με ένα ελάχιστο ποσοστό «ευρωπαϊκού» χρόνου εκπομπής, με ελαστικά συστήματα ποσοστώσεων διαμέσου τεχνικών διαβάθμισης της ποιότητας για τους τηλεθεατές και με φορολογικά κίνητρα για την παραγωγή υπερσυνοριακών προγραμμάτων.

Μεγάλη σημασία έχει επίσης να προβάλλονται τα προγράμματα υψηλής πολιτιστικής αξίας κατά τις ώρες υψηλής ακροαματικότητας.

2.2.3. Οι ευρωπαϊκές χώρες πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να εντείνουν τη συνεργασία όπου αυτό είναι δυνατό,

προκειμένου να επιτευχθεί η ανταλλαγή, παραγωγή και συμπαραγωγή μεγάλου αριθμού προγραμμάτων. Πρόοδοι και συνεργασία στους τομείς συντελέστηκαν στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Έτους Κινηματογράφου και Τηλεόρασης (βλ. σημείο 1.3). Με βάση κυρίως μεμονωμένα πρότυπα προγράμματα, θα πρέπει αντίστοιχα να εφαρμοσθεί ένα ευρύτερο ίσως και ουσιαστικότερο πρόγραμμα χρηματοδότησης ευρωπαϊκών ταινιών με το οποίο θα ενθαρρυνθεί και θα προωθηθεί η παραγωγή ευρωπαϊκών ταινιών και η ευρωπαϊκή τηλεόραση. Θα ήταν δυνατό επίσης να ιδρυθεί ένα ειδικό κοινοτικό ταμείο, ώστε να ενθαρρυνθούν οι ελεύθεροι παραγωγοί και σεναριογράφοι. Θα πρέπει ακόμα να δοθεί υποστήριξη στις υπερσυνοριακές συμπαραγωγές π.χ. με τη μορφή τοπικών προγραμμάτων που εκπέμπονται σε περιοχές όπου ομιλούνται διάφορες γλώσσες. Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες θα πρέπει να καθιστούν σαφές ότι επιδίωξη είναι το καθαρά πολιτιστικό και όχι μόνο το εμπορικό κέρδος.

2.2.4. Ανεξάρτητα από τις ευεργετικές συνέπειες στην αγορά εργασίας, η δημιουργία και η εδραίωση των κλάδων ευρωπαϊκών προγραμμάτων τηλεόρασης είναι ουσιαστικές, αν, πρόκειται πράγματι να αντικατοπτρίζεται η πολιτιστική ποικιλομορφία της Ευρώπης στα προγράμματα που προβάλλονται στην οθόνη.

Θεωρείται γενικά δεδομένο ότι τελικά στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες θα προκύψει ένα σύστημα κατά το οποίο οι δημόσιες ή κρατικές υπηρεσίες ραδιοφωνίας και τηλεόρασης συνυπάρχουν με ιδιωτικούς ή εμπορικούς οργανισμούς τηλεόρασης. Στις δημόσιες υπηρεσίες ραδιοφωνίας και τηλεόρασης πρέπει να παρασχεθούν όλοι οι δυνατοί πόροι και να τους εξασφαλισθεί η ελεύθερη κυκλοφορία και πρόσβαση σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να μπορούν να ανταγωνισθούν με την ιδιωτική ραδιοφωνία εκμεταλλεζόμενες στο έπακρο τις δυνατότητές τους με σκοπό να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των θεατών για ποιοτική τηλεόραση, είτε με τη μορφή τοπικών προγραμμάτων είτε συμπαραγωγών. Αν παρουσιασθεί μια κατάσταση, κατά την οποία οι δημόσιες ή κρατικές υπηρεσίες ραδιοφωνίας παρέχουν μόνο ψυχαγωγικά προγράμματα επειδή υποθέτουν ότι το κοινό απαιτεί παρόμοια προγράμματα, τότε θα προδοθεί η ιδέα της ραδιοφωνίας σαν δημόσιας υπηρεσίας και αυτό το τμήμα του κοινού που ενδιαφέρεται για προγράμματα πνευματικού περιεχομένου (είτε πρόκειται για την πλειοψηφία είτε τη μειοψηφία των θεατών), θα παραγκωνισθεί.

Επιπλέον, αν η ραδιοφωνία αναγνωρίζει την ποικιλομορφία της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ανάπτυξης, τότε θα πρέπει η ίδια να προσφέρει μια ποικιλία συστημάτων και προγραμμάτων που θα καλύπτουν όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένων, τόσο εκείνων που ανήκουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης και την ΕΖΕΣ όσο και εκείνων της Ανατολικής Ευρώπης.

Παρομοίως πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των εθνικών μειονοτήτων που ζουν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και να βοηθηθούν για να διατηρήσουν τη γλώσσα και την πολιτισμική τους ταυτότητα και ταυτοχρόνως για να συμμετέχουν και ενσωματωθούν στην κοινωνία όπου διαβιούν.

Η τηλεόραση μπορεί ακόμη να αποτελέσει ένα παράγοντα ουσιαστικό για τη διατήρηση των τοπικών γλωσσών και ιδιωμάτων.

2.3. Προώθηση του πολιτιστικού τομέα στις περιοχές της Ευρώπης

2.3.1. Ο περιφερειακός πολιτιστικός τομέας (και κυρίως η ζωντανή δημιουργία) δεν μπορεί να προωθηθεί στην Ευρώπη, αν δεν υπάρχει η σχετική πολιτική θέληση και αν δεν διατεθούν πόροι από τα δημόσια ταμεία, θα πρέπει να δοθούν ενισχύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να συμπληρωθούν οι εθνικές ενισχύσεις και να γίνει δυνατή η αναζωογόνηση του περιφερειακού πολιτιστικού τομέα σε όλες του τις μορφές.

2.3.2. Στον τομέα των οπτικο-ακουστικών μέσων, τα εργαστήρια των μέσων ενημέρωσης που βρίσκονται στο Ηνωμένο Βασίλειο, μπορεί να αποτελέσουν ένα πρότυπο. Τέτοιου είδους εργαστήρια απέδειξαν ότι τοπικά και αρχικά μικρής κλίμακας προγράμματα, ενδέχεται να έχουν καινοτόμο και δημιουργική επίδραση στο σύνολο της κινηματογραφικής και τηλεοπτικής παραγωγής ορισμένης χώρας και πέρα από αυτή. Τα εργαστήρια των μέσων ενημέρωσης και διάλογοι βατοί στο κοινό παρουσιάζουν ενδιαφέρον όχι μόνο λόγω των πρωτοτύπων προγραμμάτων, αλλά και λόγω της ιδιαίτερα πρακτικής και θεωρητικής προσέγγισης που έχουν προς τα νέα μέσα ενημέρωσης.

Το έργο το οποίο ανέλαβαν μη εμπορικοί τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί στην Ευρώπη, αξίζει επίσης μεγαλύτερης προσοχής και υποστήριξης, καθώς μια άποψη του «εκ των κάτω εξευρωπαϊσμού» είναι να ενημερωθούν τα κράτη μέλη για τα εναλλακτικά προγράμματα των μέσων ενημέρωσης των λοιπών κρατών μελών.

2.3.3. Μια επίσης σημαντική άποψη της προώθησης του περιφερειακού πολιτιστικού τομέα στην Ευρώπη είναι το γεγονός ότι ορισμένες χώρες αποδίδουν μια ιδιαίτερα υψηλότερη αξία στον πολιτιστικό τομέα σαν σύνολο, αν κρίνει κανείς από τον αριθμό των εκθέσεων, των φεστιβάλ, των νέων κτιρίων για στέγαση μουσείων, των θεατρικών παρουσιάσεων και των μουσικών εκδηλώσεων κάθε είδους που παρουσιάζονται. Ανάλογη σημασία έχει η αποκέντρωση και ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην πολιτιστική συνεργασία μεταξύ των περιοχών της Ευρώπης με στενούς ιστορικούς, γλωσσικούς και άλλου είδους πολιτιστικούς δεσμούς. Οι ανταλλαγές μεταξύ των καλλιτεχνών και άλλων δημιουργών από όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς, εμπλουτίζει επίσης τις εμπειρίες και αποτελεί ένα ακόμα βήμα προς την κατεύθυνση της συνεργασίας στον πολιτιστικό τομέα (για παράδειγμα, ένα πρόγραμμα ανταλλαγής σαν το ERASMUS ή το LINGUA για φοιτητές και εργαζόμενους στον πολιτιστικό τομέα).

2.3.4. Καλλιτέχνες και επιστήμονες σε όλη την Ευρώπη σωστά αμύνθηκαν κατά της τάσης που παρατηρείται στην οικονομία να ασκεί πειρατεία με αυξανόμενο ρυθμό στα έργα τους, χρησιμοποιώντας τα σαν μέσα για διαφημίσεις. Το κοινό έχει το δικαίωμα να βλέπει τα έργα στο σύνολό τους και κυρίως χωρίς να διακόπτεται διαρκώς από διαφημίσεις. Η ΟΚΕ θα επιμείνει για άλλη μια φορά στην ανάγκη ενός ικανοποιητικού ορίου για τις διαφημίσεις.

2.4. Τηλεόραση: μεταβολές στη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου

2.4.1. Ο ελεύθερος χρόνος που διαθέτουν οι πολίτες της Ευρώπης αυξάνεται. Οι διάφορες ομάδες ωστόσο διαθέτουν τον ελεύθερο χρόνο τους κατά διάφορο τρόπο. Η τηλεόραση αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της ζωής των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας και των ανέργων και των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων για τους οποίους η τηλεόραση αποτελεί το κυριότερο και φθηνότερο μέσο διασκέδασης. Και είναι πράγματι ο πιο κοινός τρόπος αναψυχής κατά τον ελεύθερο χρόνο.

Ωστόσο με εξαίρεση το διάστημα κατά το οποίο μεταδίδονται οι Ολυμπιακοί αγώνες, μεγάλοι ποδοσφαιρικοί αγώνες ή προβάλλονται εκπομπές μεγάλου λαϊκού ενδιαφέροντος, λιγότερο από το 50 % του ενήλιου πληθυσμού παρακολουθεί κατά κανόνα τηλεόραση οποιαδήποτε ώρα.

2.4.2. Ο χρόνος παρακολούθησης της τηλεόρασης είναι γνωστό ότι αυξάνεται ελαφρά στα σπίτια με καλωδιακή τηλεόραση, επειδή είναι διαθέσιμα περισσότερα προγράμματα. Λίγες είναι οι έρευνες που έχουν γίνει γύρω από τις επιπτώσεις της αύξησης του χρόνου παρακολούθησης, όταν είναι διαθέσιμα νέα προγράμματα (συνίσταται κυρίως στην επιπλέον παρακολούθηση από τα παιδιά το πρωί, το μεσημέρι και το απόγευμα).

2.4.3. Τα νεότερα άτομα φαίνεται ότι διαθέτουν το λιγότερο χρόνο στην τηλεόραση. Προτιμούν να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους με πιο ελαστικό τρόπο, χωρίς να δεσμεύονται σε ένα χώρο, και χρησιμοποιούν φορητά ραδιόφωνα, μαγνητόφωνα και μαγνητοσκόπια (VIDEO).

2.4.4. Πράγματι, οι τρόποι με τους οποίους οι πολίτες της Κοινότητας διέρχονται τον ελεύθερο χρόνο τους διαφέρουν τόσο πολύ από το ένα στο άλλο κράτος μέλος, ώστε να μην είναι δυνατό να γίνει μια θετική εκτίμηση. Ωστόσο, θεωρείται δεδομένο ότι χρόνος παρακολούθησης της τηλεόρασης στα διάφορα κράτη μέλη πρόκειται σταδιακά να συγκλίνει. Αναμένεται να σημειωθεί μια σημαντική αύξηση του χρόνου παρακολούθησης. Ο μέσος όρος τότε θα ανέρχεται στις 2 1/2 περίπου ώρες την ημέρα.

2.5. Βελτίωση των γλωσσικών γνώσεων

2.5.1. Κάθε είδους πρόγραμμα που αποβλέπει να βοηθήσει τα παιδιά, τους νέους και τους ανήλικους να μάθουν γλώσσες, είναι ευπρόσδεκτο. Η προώθηση μεταφράσεων που θα κάνουν τα ευρωπαϊκά λογοτεχνικά έργα ευρύτερα προσιτά είναι επίσης αξιόπαινη. Η πρόσβαση σε τόσες πολλές διαφορετικές γλώσσες μέσα στην Ευρώπη που θα πρέπει να εξασφαλίζεται από τις πολιτικές των ευρωπαϊκών μέσων μαζικής επικοινωνίας και από τις συνεχείς προόδους στον τομέα της καλωδιακής τηλεόρασης αποτελεί επίσης πηγή πολιτιστικού εμπλουτισμού για τους τηλεθεατές.

2.5.2. Το πρόβλημα της γλώσσας αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο στις διεθνείς παραγωγές των μέσων ενημέρωσης. Η υπερσυνοριακή τηλεόραση επιχειρεί ωστόσο να αντιμετωπίσει το πρόβλημα με τρεις διαφορετικούς τρόπους:

— με την κατάρτιση προγραμμάτων επί ειδικών γλωσσικών περιοχών,

— με την παραγωγή προγραμμάτων που είναι διαθέσιμα σε περισσότερες γλώσσες,

— με την εκπομπή προγραμμάτων «Lingua franca».

2.5.2.1. Τα προγράμματα που προσαρμόζονται σε περιοχές με συγκεκριμένη γλώσσα, λαμβάνουν τη μορφή συμπαραγωγών οργανισμών ραδιοφωνίας που βρίσκονται σε γειτονικές χώρες όπου ομιλείται η ίδια γλώσσα (δηλαδή το δεύτερο γερμανικό κανάλι τηλεόρασης, η αυστριακή τηλεόραση και οι ελβετικές αρχές ραδιοφωνίας συνεργάζονται για την παραγωγή προγραμμάτων σε γερμανόφωνες περιοχές). Παρόμοια κατάσταση υπάρχει και στην περίπτωση των γαλλόφωνων περιοχών. Το μόνο μειονέκτημα αυτών των προγραμμάτων είναι ότι αποκλείουν περιοχές όπου ομιλούνται άλλες γλώσσες. Χωρίς να αναφερθούν και οι γλώσσες μειονοτήτων.

2.5.2.2. Τα υπερσυνοριακά τηλεοπτικά προγράμματα που είναι προσιτά σε περισσότερες από μια γλώσσες, αποτελούν μια πιο λογική πρόταση. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, το αυθεντικό υλικό του προγράμματος παράγεται σε μια χώρα, μεταδίδεται στην πρωτότυπη γλώσσα και κατόπιν είτε μεταγλωττίζεται είτε προστίθενται υπότιτλοι στη γλώσσα της χώρας στην οποία μεταδίδεται το πρόγραμμα. Παρά τις διάφορες γλώσσες που χρησιμοποιούνται, το περιεχόμενο του προγράμματος και η εικόνα του δεν αλλοιώνονται.

Εντούτοις και παρά το υψηλό ποσοστό ακροατικότητας τόσο η μεταγλώττιση όσο και οι υπότιτλοι έχουν τα μειονεκτήματά τους.

2.5.2.3. Τα προγράμματα «Lingua franca» είναι τα εμπορικά προγράμματα ραδιοφωνίας στα Αγγλικά. Καθώς τα Αγγλικά έγιναν μια ευρέως κατανοητή γλώσσα επικοινωνίας, η λήψη πολλών αγγλόφωνων προγραμμάτων ορισμένου επιπέδου είναι δυνατή σε όλη την Ευρώπη. Ιδιαίτερα αν πρόκειται για αθλητισμό ή μουσική, δηλαδή για προγράμματα που δεν σχετίζονται με ορισμένο συγκεκριμένο πολιτιστικό τομέα, ή δεν παρουσιάζουν προβλήματα γλωσσικής κατανόησης, η κατάσταση είναι σχετικά εύκολη, αλλά οι προσπάθειες που καταβάλλονται να διευρυνθούν οι πολιτιστικοί και γλωσσικοί ορίζοντες τείνουν να θεωρηθούν αντιπαραγωγικές, λόγω του υπερβολικού χαμηλού επιπέδου της γλώσσας που χρησιμοποιείται. Για την πρόταση αυτή είναι αναγκαίο να δοθεί η μέγιστη προσοχή για να παρεμποδισθεί η χειροτέρευση της κοινής γλώσσας.

2.6. Τα οπτικο-ακουστικά μέσα ως μορφή διάλογου με τον υπόλοιπο κόσμο

2.6.1. Δεν πρέπει να επιτρέψουμε να λησμονηθεί το γεγονός ότι τα προβλήματα που σχετίζονται με το διάλογο Ανατολής-Δύσης διαφέρουν ως προς το είδος και τον τόνο από αυτά που σχετίζονται με το διάλογο Βορρά-Νότου.

2.6.2. Υπό το φως των προσφάτων γεγονότων στην Ανατολική Ευρώπη, ο ρόλος του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης λαμβάνει ουσιαστικές διαστάσεις στο διάλογο Ανατολής-Δύσης. Η σχετική ευθύνη πρέπει να αναληφθεί.

Τα προγράμματα που μεταδίδονται αμέσως από δορυφόρο απαιτούν και κατάλληλο εξοπλισμό λήψης. Στην Ανατολική Ευρώπη όμως δεν υπάρχει ακόμη η σχετική υποδομή.

Εντούτοις, καθώς οι Ανατολικές χώρες ανοίγουν τώρα με αυξανόμενο ρυθμό τις πόρτες τους στη Δύση και πραγματοποιούνται έντονες ανταλλαγές στον πολιτιστικό τομέα σε πολλά επίπεδα, προβλέπονται αλλαγές και εξελίξεις της πολιτικής για τα μέσα ενημέρωσης. Πράγματι στον τομέα αυτό έχουν ήδη συναφθεί διμερείς συμφωνίες μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Ουγγαρίας και της Πολωνίας.

Η συμφωνία που έγινε το 1988 μεταξύ των αρχών ραδιοφωνίας της Δυτικής Γερμανίας και του Σοβιετικού αποτελεί ένα βήμα στη σειρά των συμφωνιών Ανατολής-Δύσης που πρόκειται να ακολουθήσουν. Με τη συμφωνία του 1988 επιδιώκεται «ο στόχος περαιτέρω αναπτυξιακών ανταλλαγών στον τομέα ραδιοφωνίας-τηλεόρασης που θα συμβάλλει στην αύξηση της αμοιβαίας κατανόησης». Ένα ακόμη βήμα προς την ίδια κατεύθυνση αποτελεί και η συμφωνία μεταξύ των τηλεοράσεων της Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας για συνεργασία σε κανονική βάση με συμπαραγωγές. Η ενέργεια αυτή προσφέρει επίσης νέες δυνατότητες ώστε να αποδεσμευθεί η δυτικο-ευρωπαϊκή τηλεόραση από τα αμερικάνικα προγράμματα, μια κατάσταση που δέχεται κριτικές από όλες τις πλευρές.

2.6.3. Όσον αφορά το διάλογο Βορρά-Νότου, είναι ολοφάνερο ότι υπάρχει μονομερής ροή πληροφοριών από το Βορρά στο Νότο. Προκειμένου να ρυθμισθεί σταδιακά αυτή η κατάσταση και να επιτευχθεί ένας σημαντικός διάλογος, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα πρέπει να διατεθούν κεφάλαια, ώστε οι χώρες του τρίτου κόσμου να μπορούν να κατασκευάσουν τα δικά τους συστήματα παροχής πληροφοριών. Για τις αναπτυσσόμενες χώρες, η τηλεόραση δεν έχει βασικά σημασία σαν μέσο διασκέδασης, αλλά σαν όργανο εκπαιδευτικό, μορφωτικό και πολιτιστικό. Με την ανάπτυξη των τοπικών τηλεοπτικών δικτύων, οι αναπτυσσόμενες χώρες θα είναι σε θέση να παρέχουν στο κοινό τους καλύτερες πληροφορίες γύρω από τα τοπικά θέματα, ενώ θα παράγουν επίσης προγράμματα και για την ευρωπαϊκή αγορά. Προς το παρόν η «ροή» προγραμμάτων έχει περιορισθεί σε μεγάλο βαθμό στις εξαγωγές φθηνών ταινιών από το Βορρά στο Νότο. Αυτό μπορούν να διαθέσουν σήμερα οι αναπτυσσόμενες χώρες. Επίσης, πρέπει να ενθαρρυνθεί η διπλής κατευθύνσεως ροή, που θα βοηθήσει την Ευρώπη να διευρύνει τους ορίζοντές της και να εμπλουτίσει την πολιτιστική της ταυτότητα.

Με την ανάπτυξη προγραμμάτων για τα μέσα ενημέρωσης καθώς και με την προσφορά ευρείας υποστήριξης γενικότερα (π.χ. μέσω οργανισμών όπως η UNESCO) και του Πολιτισμικού Συνδέσμου που προβλέπεται στη σύμβαση Lome IV, μπορούμε να βοηθήσουμε τις αναπτυσσόμενες χώρες του Νότου να παράγουν τα δικά τους προγράμματα και να καταστούν ανεξάρτητες. Οι χώρες αυτές θα μπορούν κατόπιν να συμμετέχουν στο διεθνές σύστημα πολιτιστικών ανταλλαγών, να διαμορφώνουν και να ελέγχουν την καθημερινή ζωή στις κοινωνίες τους και να απαιτούν στενότερη επαφή με διάφορους πολιτισμούς.

2.7. *Εξουσία και πιθανή κατάχρηση των μέσων ενημέρωσης και των οπτικο-ακουστικών μονοπωλίων*

2.7.1. Όλα τα μέσα επικοινωνίας έχουν σαν υποδομή μια παροδοσιακή αποστολή. Αλλά πρόσφατα η πληροφόρηση και οι επικοινωνίες έγιναν αυτές καθ' εαυτές ένα εμπορεύσιμο οικονομικό αγαθό. Επομένως δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός, όταν μια εταιρεία που παράγει hardware αρχίζει να αποκτά επίσης ενδιαφέρον στην αγορά software.

2.7.2. Η ανάπτυξη νέων μέσων ενημέρωσης δεν επιταχύνθηκε από πολιτιστική ή καλλιτεχνική ανάγκη. Εντούτοις, καθώς τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης έχουν μια αξιόλογη επιρροή στον τρόπο και στο περιεχόμενο της σκέψης μας και στην πολιτιστική μας ζωή, οι μεγιστάνες των μέσων ενημέρωσης είναι σε θέση να ασκούν μια επιρροή, που μέχρι τώρα ήταν ασύλληπτη στη φύση του δημόσιου πολιτιστικού τομέα. Η ανάπτυξη τεράστιων ευρωπαϊκών εταιρειών μέσων ενημέρωσης χαρακτηρίζεται από μια τάση καθολικότητας, αλληλοεξάρτησης και από τη δημιουργία μεικτών εταιρειών. Είναι επομένως απαραίτητη η ευρεία κάλυψη των μεταδόσεων, δηλαδή διεθνείς αγορές, αν η χρηματοδότηση της τηλεόρασης με τις διαφημίσεις πρόκειται να αποφέρει κέρδη.

2.7.3. Αυτή η γενική τάση θέτει, εντούτοις, σε κίνδυνο την πολιτιστική ποικιλομορφία των χωρών της Ευρώπης. Οι επικοινωνίες και ο πολιτιστικός τομέας θεωρούνται πολύ ευαίσθητα θέματα που δεν μπορούν απλώς να παραδοθούν στις διεθνείς εταιρείες μέσων ενημέρωσης. Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι τα διεθνή, πανευρωπαϊκά τηλεοπτικά προγράμματα είναι ένα βήμα προς την απώλεια της πολιτιστικής ταυτότητας και προς τη χονδροειδή εμπορευματοποίηση του τομέα. Απαιτούνται επομένως κατάλληλα μέτρα προκειμένου να προληφθούν μονοπωλιακές καταστάσεις και να ελεγχθούν συγχωνεύσεις.

2.7.4. Στην περίπτωση της εμπορικής τηλεόρασης ή των καναλιών που χρηματοδοτούνται από τις διαφημίσεις, η παραγωγή προγραμμάτων που προορίζονται για τεράστιες διεθνείς αγορές, θα βασίζεται φυσικά σε οικονομικές σκέψεις και μόνο. Οι σκέψεις αυτές θα οδηγήσουν στον ορθολογισμό των μεθόδων εργασίας και θα αλλάξουν σταδιακά το επαγγελματικό προσώπιο του εργαζομένου στα μέσα ενημέρωσης. Η τάση αυτή μπορεί να αποφευχθεί μόνο με την επιμονή για υψηλά επαγγελματικά πρότυπα και δεοντολογικούς κανόνες στον κόσμο των μέσων ενημέρωσης.

3. Οι κοινωνικές συνέπειες της πολιτικής των μέσων ενημέρωσης

3.1. *Αγορά εργασίας και απασχόληση στον τομέα των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών*

3.1.1. Η ταχεία αύξηση της ζήτησης και της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών που σημειώθηκε κατά τα τελευταία χρόνια σε

όλη την Ευρώπη ⁽¹⁾ και συγκεκριμένα με τον πολλαπλασιασμό δορυφορικών και καλωδιακών τηλεοπτικών σταθμών, δεν προκάλεσε αξιοσημείωτη αύξηση της οπτικοακουστικής παραγωγής. Όσον αφορά τις θέσεις απασχόλησης, η οπτικο-ακουστική παραγωγή στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ανέρχεται μόνο σε 1,8 % του συνολικού αριθμού θέσεων απασχόλησης στον τομέα της μεταποίησης και συγκαταλέγεται μεταξύ των «ευαίσθητων» βιομηχανικών τομέων που πρόκειται να υποστεί ριζικές διαρθρωτικές μεταβολές έως και μετά το 1992 ⁽²⁾. Είναι σαφώς απαραίτητο να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση των κατάλληλων στατιστικών στοιχείων σε ευρωπαϊκή κλίμακα όσον αφορά το σύνολο του οπτικο-ακουστικού τομέα. Το έργο αυτό θα μπορούσε να αναλάβει το προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Απασχόλησης.

3.1.2. Πράγματι, το σύνολο των μέσων μαζικής ενημέρωσης της Ευρώπης — ενδοτικοί οίκοι, ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, ραδιοτηλεοπτικά μέσα, παραγωγή και διανομή κινηματογραφικών ταινιών — βρίσκεται ήδη στο κέντρο μιας επανάστασης, βασισμένης στις ταχύτατες εξελίξεις που σημειώνονται στον τομέα της τεχνολογίας και στην οικονομική αναδιάρθρωση. Οι τεχνολογικές πρόοδοι στον τομέα των ψηφιακών συστημάτων, της σμίκρυνσης ή των οπτικών ινών και της δορυφορικής μετάδοσης είχαν ως αποτέλεσμα την εξοφάνιση ολόκληρων επαγγελματικών κλάδων ⁽³⁾. Εργασίες που ως σήμερα εκτελούνταν από διάφορους ειδικούς, πραγματοποιούνται σήμερα με ένα απλό χειρισμό. Η ανάπτυξη των τεχνικών εγγραφής, η τηλεόραση, οι δορυφόροι, οι κασέτες βίντεο, τα

καλωδιακά δίκτυα, η διασυνοριακή τηλεόραση κλπ. αποτελούν αναμφισβήτητα μια από τις σημαντικότερες αιτίες της παρακμής των επαγγελματιών που συνεπάγονται την ανθρωπίνη παρούσα. Και πράγματι, η παγκόσμια ηλεκτρονική επανάσταση έχει προκαλέσει σταθερή μείωση των επαγγελματιών αυτών, ενώ παράλληλα αυξάνεται το ποσοστό ανεργίας όσων παραμένουν στα εν λόγω επαγγέλματα. Αποτέλεσμα τούτων είναι η εμφάνιση μιας νέας γενιάς επιχειρήσεων που ασχολούνται με τα υπερσυνοριακά μέσα ενημέρωσης, και συχνά έχουν δεσμούς με ευρύτερα συγκροτήματα εκτός των μέσων ενημέρωσης και συμμετέχουν στις ίδιες στρατηγικές οικονομικών δραστηριοτήτων και πληροφόρησης. Παράλληλα, έχει σημειωθεί αισθητή αύξηση σε όλη την Κοινότητα των ελεύθερων δραστηριοτήτων στον τομέα των μελών μαζικής ενημέρωσης, (οι δραστηριότητες αυτές που δεν διέπονται από υπαλληλικές σχέσεις που υπάγονται συνήθως σε διαφορετικούς εργοδότες και συχνά δεν περιλαμβάνουν ασφαλιστική κάλυψη, οι δε συμβάσεις απορρέουν τις περισσότερες φορές, από ατομικές διαπραγματεύσεις ⁽⁴⁾). Είναι συζητήσιμο κατά πόσο οι εθνικές εργατικές νομοθεσίες επαρκούν για να αντιμετωπίσουν το μεταβαλλόμενο χαρακτήρα της απασχόλησης στον τομέα αυτό. Τούτο θα πρέπει να μελετηθεί από τις αρμόδιες αρχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

3.1.3. Οι εξελίξεις αυτές συνεπάγονται κοινωνικές επιπτώσεις, οι οποίες πρέπει να ληφθούν οπωσδήποτε υπόψη:

— πρώτον, η συγκέντρωση εξουσίας που απορρέει από τη συγκέντρωση επιχειρήσεων και τη δημιουργία πολυεθνικών ομίλων μέσων μαζικής ενημέρωσης δύναται να αποτελέσει σοβαρή απειλή για την ισορροπία της αγοράς, την ελεύθερη πληροφόρηση, την πολιτιστική πολυφωνία και τα επαγγελματικά πρότυπα. Η ΟΚΕ πρέπει συνεπώς να παροτρύνει την Επιτροπή να μελετήσει τον καθορισμό σαφέστερων περιορισμών για τις επιχειρήσεις πολλαπλών οικονομικών δραστηριοτήτων και τα μονοπώλια των μαζικών μέσων ενημέρωσης, με την υιοθέτηση κυρίως μέτρων για την εξασφάλιση της διαφάνειας των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και την πλήρη γνωστοποίηση όλων των περιουσιακών στοιχείων θα ήταν δυνατή επίσης η σύσταση Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Επόπτευσης των μαζικών μέσων επικοινωνίας, προκειμένου να ελέγχει και να συμβάλλει στην προώθηση και την εξασφάλιση της ελεύθερης πληροφόρησης και της πολιτιστικής πολυφωνίας,

— απαραίτητη επίσης είναι η λήψη κοινοτικών συνοδευτικών μέτρων και ο καθορισμός κατευθυντήριων γραμμών, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ελάχιστη προστασία των επαγγελματιών προτύπων, της δεοντολογίας, της ενδοτικής αυτονομίας καθώς και της ελεύθερης συνείδησης όλων των δημοσιογράφων, και των εργαζομένων στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης (συμπεριλαμβανομένου επί παραδείγματι και του απορρήτου των πηγών). (Ολοένα και περισσότερο ασκούνται πιέσεις στους

(1) Οι ανάγκες σε ώρες τηλεοπτικών προγραμμάτων υπολογίζονται σε 500 000 το χρόνο. Από πολυάριθμες εκτιμήσεις προκύπτει συνεπώς ότι οι ώρες αυτές διπλασιάστηκαν σε σχέση με το 1987 κατά το οποίο ανέρχοντο σε 250 000. Πηγή: Television Task Force, Manchester 1988· Frost and Sullivan 1987· Prognos Basel 1988.

(2) Employment in Europe 1989. European Commission ΓΔ V, σ. 65. Ο όγκος παραγγελιών των δημοσίων τηλεοπτικών οργανισμών προς την παραγωγική βιομηχανία θα μειωθεί κατά τη δεκαετία του 1990, σύμφωνα με εκτιμήσεις, κατά 20-40 %. Όπως φαίνεται, το κενό αυτό δεν πρόκειται να καλυφθεί από ιδιωτικούς τηλεοπτικούς οργανισμούς. Οι ιδιωτικοί οργανισμοί εκπέμπουν κατά 33 % αμερικανικές παραγωγές (οι ιδιωτικοί οργανισμοί: 11 %)· τα υπόλοιπα προγράμματα των οργανισμών αυτών είναι προγράμματα που έχουν αγοράσει παλιές κινηματογραφικές ταινίες και επαναλήψεις. Σπάνια παράγουν τα προγράμματά τους, αλλά όταν τα παράγουν οι ίδιοι οργανισμοί είναι κατά ένα τρίτο φθηνότερα απ' ό,τι οι παραγωγές των δημοσίων οργανισμών (σύμφωνα με δηλώσεις των εταιρειών παραγωγής).

(3) Η νέα πολιτική για τις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές οδήγησαν στην ακόλουθη κατάσταση: Οι 15 δημόσιοι οργανισμοί τηλεοπτικών προγραμμάτων που λειτουργούν σε όλα τα κράτη μέλη εξακολουθούν να αποτελούν τον υπ' αριθμόν ένα εργοδότη· απασχολούν συνολικά 85 000 εργαζόμενους στον τομέα της τηλεόρασης. Τα ένδεκα νέα προγράμματα που εκπέμπονται μόνο μέσω δορυφόρου ή καλωδίου απασχολούν μόνο 700 εργαζόμενους περίπου. Τα προγράμματα των δέκα εθνικών εμπορικών σταθμών που λειτουργούν στα κράτη μέλη και μεταδίδονται μόνο μέσω επίγειων αναμεταδοτικών σταθμών, απασχολούν συνολικά 6 000 εργαζόμενους, (εξαιρείται η ΙΙV). Η πολιτική απορρύθμισης συνέβαλε στη δημιουργία άλλων 21 νέων τηλεοπτικών σταθμών οι οποίοι δημιούργησαν συνολικά 4 000 νέες θέσεις απασχόλησης, (εκτός του προγράμματος TF1).

(4) Βλ. «Freelances»: Παγκόσμια Έρευνα, Διεθνής Συνομοσπονδία Δημοσιογράφων, Πληροφορία αριθ. XXX VI 1987/88.

δημοσιογράφους με αποτέλεσμα να παρεκκλίνουν από την επαγγελματική τους συνείδηση είτε για να ικανοποιήσουν τα συμφέροντα του εργοδότη τους όσον αφορά τις διαφημίσεις ή την κυκλοφορία είτε εκδίδοντας σε κρατικές πιέσεις (1),

- απαραίτητη είναι επίσης η θέσπιση κοινοτικών διατάξεων για την καταχώρηση των δικαιωμάτων όσον αφορά τις βασικές συλλογικές συμβάσεις και την κοινωνική ασφάλιση και προκειμένου να γίνονται σεβαστά από τους πολυεθνικούς ομίλους τα υφιστάμενα κεκτημένα δικαιώματα και να τηρούνται οι διεθνείς συμβάσεις εργασίας,
- η Επιτροπή οφείλει να επιδείξει άμεση προσοχή στο ζήτημα του ελέγχου της δευτερογενούς χρήσεως του μαγνητοφωνημένου και μαγνητοσκοπημένου υλικού καθώς και στο ζήτημα των σφαιρικών επιπτώσεων της νέας τεχνολογίας επί της τέχνης και των καλλιτεχνών. Επειδή κατά γενική αναγνώριση η νομοθεσία που αφορά το καθεστώς των πολιτιστικών εργατών, ιδίως των καλλιτεχνών, στα περισσότερα κράτη μέλη δεν συμβαδίζει με τις γενικότερες προόδους της τεχνολογίας, την ανάπτυξη των μαζικών μέσων επικοινωνίας, τα τεχνολογικά μέσα αναπαραγωγής του έργου των καλλιτεχνών, θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου οι πολιτιστικές βιομηχανίες που ωφελούνται από τις τεχνολογικές μεταβολές, και ειδικότερα οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί και οι επιχειρήσεις τεχνολογικής αναπαραγωγής να διαδραματίσουν το ρόλο τους, και να καταβάλουν τις απαιτούμενες προσπάθειες για την ενθάρρυνση και τόνωση της καλλιτεχνικής δημιουργίας, με την παροχή νέων ευκαιριών απασχόλησης, με τη διαφήμιση, με τη καταβολή των πνευματικών δικαιωμάτων ή βοηθώντας στην επιχορήγηση θεατρικών παραγωγών.

3.2. Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

3.2.1. Η ΟΚΕ τονίζει ακόμη μια φορά ότι είναι επιτακτική ανάγκη να βελτιωθεί η βασική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση τόσο του τεχνικού προσωπικού όσο και των δημιουργών που ασχολούνται με τον τομέα των μέσων μαζικής πληροφόρησης, προκειμένου τα προσόντα και οι ειδικές τους γνώσεις να ανταποκρίνονται στις νέες απαιτήσεις και τις σχετικές τεχνολογίες. Απαραίτητο θα ήταν μάλιστα να επιδιωχθεί η συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων για τον καθορισμό του περιεχομένου των μαθημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

3.2.2. Με το ΕΕΚΤ και την εφαρμογή άλλων προγραμμάτων, η Επιτροπή έχει ήδη προωθήσει την εφαρμογή απλών μέτρων:

- για τη δημιουργία δικτύου συνεργασίας μεταξύ επαγγελματικής εκπαίδευσης και άλλων κέντρων εκπαίδευσης στον εν λόγω τομέα,
- για την εξασφάλιση υποτροφιών για σπουδές και ερευνητικό έργο,
- για την εκπαίδευση και κατάρτιση στους τομείς της εικόνας, της ηχομηχανικής κλπ.

(1) Η εν λόγω πληροφορία προκύπτει από μια διεθνή έρευνα του Διεθνούς Συνδέσμου Δημοσιογράφων.

3.2.3. Η ΟΚΕ τονίζει επίσης ότι είναι απαραίτητη η προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων ευρείας βάσεως που θα μπορούν να προσαρμόζονται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες των μαζικών μέσων ενημέρωσης θα πρέπει επίσης να υπογραμμισθεί ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (CEDEFOP) για την κατάρτιση των κοινών χαρακτηριστικών των διαφόρων επαγγελματικών ειδικοτήτων και του καθεστώτος που τις διέπει ως πλαίσιο αναφοράς για τις αμοιβαία αναγνωρισμένες ειδικότητες στον τομέα των ευρωπαϊκών μέσων ενημέρωσης.

3.3. Συμμετοχή

3.3.1. Στα πλαίσια αυτά, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο εποικοδομητικός ρόλος του οποίο μπορούν να διαδραματίσουν τόσο εκείνοι που ασχολούνται άμεσα με τον τομέα των μέσων ενημέρωσης όσο και των καταναλωτών που είναι και οι αποδέκτες των παρεχόμενων υπηρεσιών. Με την ανάπτυξη των μέσων μαζικής ενημέρωσης, και τον ταχύτατο ρυθμό τον οποίο ακολουθούν οι σχετικές τεχνολογικές αλλαγές, η εξεύρεση συμβατικών λύσεων με ελεύθερη διαπραγμάτευση, βάσει της κατάλληλης πληροφόρησης, των κατάλληλων διαβουλεύσεων και του σεβασμού των βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων εξασφαλίζει τις καλύτερες προοπτικές για την επίτευξη της αρμονικής αλλαγής με κοινή συναίνεση όλων των ενδιαφερομένων που είναι απαραίτητη για την μακροπρόθεσμη προσαρμοστικότητα και την επιβίωση του ευρωπαϊκού οπτικο-ακουστικού τομέα.

3.3.2. Η μακροπρόθεσμη αυτή προοπτική συνεπάγεται επίσης την υιοθέτηση μιας περισσότερο ευαίσθητης στάσεως με σκοπό τη διαμόρφωση «υπεύθυνων» και «αφοσιωμένων» τηλεθεατών που θα κατέχονται από αίσθημα συμμετοχής και ευθύνης όσον αφορά τους σταθμούς και τα προγράμματα της Ευρώπης. Εν ολίγοις είναι απαραίτητο να θεσπισθεί ένας νέος «κοινωνικός διάλογος» για τον πολιτισμό και τα μέσα ενημέρωσης τόσο σε κοινοτικό όσο και άλλα συναφή επίπεδα για την προώθηση ενός οικονομικού υγείου, και κοινωνικά υπεύθυνου του βιώσιμου, σύγχρονου οπτικοοικονομικού τομέα στην Ευρώπη.

4. Συμπεράσματα

Προκειμένου να συντελέσει στην επίτευξη μιας κοινωνικά υπεύθυνης σύγχρονης οπτικοοικονομικής βιομηχανίας στην Ευρώπη δεδομένου ότι για να καταστεί αποτελεσματική η πολιτική στον τομέα των μαζικών μέσων ενημέρωσης δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί η υιοθέτηση εθνικών και κοινοτικών μέτρων χρηματοδοτικής, πιστωτικής και φορολογικής φύσεως, η ΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει και να επισύρει την προσοχή των αρχών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στα εξής:

4.1. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα πρέπει να επικυρώσουν το συντομότερο δυνατό την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Υπερσυνοριακή τηλεόραση.

4.2. Οι ρυθμιστικές αρχές οφείλουν να παράσχουν μεγαλύτερες δυνατότητες συμμετοχής, του κοινού τόσο ως προς τη σύνθεση και τις ευθύνες του όσο και ως προς τις τηλεοπτικές προτιμήσεις τους, οι οποίες θα πρέπει να βασίζονται σε ευρύτερη επιλογή και μεγαλύτερη συνειδητοποίηση του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

4.3. Προκειμένου να διασφαλισθεί η εν λόγω συνειδητοποίηση, η επιλογή και η πολυφωνία, έχει ζωτική σημασία η κατοχύρωση της ελεύθερης γνώμης του τύπου και η απρόσκοπτη πρόσβαση στην πληροφόρηση.

4.4. Απαραίτητος είναι ο καθορισμός του ποσοστού προβολής ευρωπαϊκών προγραμμάτων, που θα βασίζεται σε συστήματα ποσοτώσεων, διαμέσου τεχνικών διαβάθμισης της ποιότητας για τους τηλεθεατές και με την παροχή φορολογικών κινήτρων για να υποστηριχθεί με θετικό τρόπο η ευρύτατη ποικιλομορφία των εγχώριων ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

4.5. Είναι απαραίτητο να καταβληθούν προσπάθειες σε όλη την Κοινότητα για τον καθορισμό των κατάλληλων κατώτατων ορίων όσον αφορά τη μετάδοση διαφημίσεων και τον έλεγχο της ποιότητας και του περιεχομένου τους, (ει δυνατόν βάσει των ορίων που αναφέρονται στην οδηγία του Συμβουλίου) ενώ θα επιζητηθεί η ρύθμιση των διακοπών για διαφημιστικά προγράμματα, όσον αφορά έργα πολιτιστική αξίας, ιδιαίτερα με προσφυγή στην αυτορύθμιση.

4.6. Στα πλαίσια των ταμείων MEDIA και ΕΕΚΤ για την πολυγλωσσία στον τηλεοπτικοακουστικό τομέα, θα πρέπει να συσταθεί ένα σημαντικότερο και ευρύτερο κοινοτικό ταμείο που θα συμβάλλει στην αποδοχή ευρωπαϊκών ή υπερσυννοριακών κινηματογραφικών και τηλεοπτικών παραγωγών παράλληλα με τα συναφή εργαστήρια μέσων επικοινωνίας και τα κανάλια δημόσιας πρόσβασης.

4.7. Θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν οι τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί και οι ραδιοφωνικές παραγωγές που καλύπτουν τις πολιτιστικές ανάγκες των εθνικών μειονοτήτων οι οποίες διαμένουν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τούτο διαμέσου μιας προσεγγίσεως που θα βασίζεται σε ολοκληρωμένα προγράμματα.

4.8. Απαραίτητη είναι η παροχή επιπρόσθετης ενίσχυσης για την παραγωγή προγραμμάτων επί ειδικών γλωσσικών περιοχών, για τη μετάφραση των προγραμμάτων σε περισσότερες από μια γλώσσες και για τα προγράμματα της «Lingua franca».

4.9. Χρειάζεται να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή μονοπωλίων στον τομέα των μέσων επικοινωνίας και για τον έλεγχο των συγχωνεύσεων του εν λόγω τομέα. Η Επιτροπή θα πρέπει να προσδιορίσει

με περισσότερη σαφήνεια τα όρια των επιχειρήσεων πολλαπλών οικονομικών δραστηριοτήτων και των μονοπωλίων στον τομέα των μέσων επικοινωνίας, κυρίως με τη λήψη μέτρων για την εξασφάλιση της διαφάνειας κατά τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές και την πλήρη γνωστοποίηση όλων των περιουσιακών στοιχείων

4.10. Θα ήταν δυνατή επίσης η σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Υπηρεσίας των Μέσων μαζικής ενημέρωσης που θα ελέγχει και θα βοηθεί στον περιορισμό των εν λόγω οικονομικών συγκεντρώσεων και θα συμβάλλει στην προώθηση της ελεύθερης πληροφόρησης και της πολιτιστικής πολυφωνίας.

4.11. Απαραίτητη είναι επίσης η λήψη κοινοτικών συνοδευτικών μέτρων για να διασφαλισθεί το ελάχιστο όριο προστασίας των επαγγελματικών προτύπων, της δεοντολογίας, της εκδοτικής αυτονομίας και της ελεύθερης συνείδησης όλων των δημοσιογράφων και των απασχολούμενων στον τομέα των μέσων ενημέρωσης.

4.12. Παρομοίως, είναι απαραίτητη επίσης η θέσπιση κοινοτικών διατάξεων για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων όσον αφορά τις βασικές συλλογικές συμβάσεις και την κοινωνική ασφάλεια και προκειμένου οι πολυεθνικοί όμιλοι να κάνουν σεβαστά τα υφιστάμενα κεκτημένα δικαιώματα και τις διεθνείς συμβάσεις εργασίας.

4.13. Είναι απαραίτητη η συμμετοχή των συνδικαλιστικών οργανώσεων για τον καθορισμό του περιεχομένου των προγραμμάτων κατάρτισης στον τομέα των μέσων ενημέρωσης.

4.14. Ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να συμπεριλάβει και τους τομείς του πολιτισμού και των μέσων ενημέρωσης τόσο κοινοτικό και στα άλλα συναφή επίπεδα με τη συμμετοχή των εργαζομένων και του κοινού.

4.15. Η Επιτροπή θα πρέπει να παρέχει στατιστικά στοιχεία για την απασχόληση σε ευρωπαϊκή κλίμακα όσον αφορά τον πολιτιστικό και οπτικοακουστικό τομέα.

4.16. Η ΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή και τα άλλα κοινοτικά όργανα και φορείς να μελετήσουν και να αναλάβουν τις κατάλληλες δράσεις και πρωτοβουλίες για τις προτάσεις αυτές.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου περί των ελαχίστων κανόνων για την προστασία των μόσχων που εκτρέφονται σε μονάδες εντατικής παραγωγής (1)

(90/C 62/13)

Στις 5 Ιουλίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση οδηγίας.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Storie-Pugh.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε με 62 ψήφους υπέρ, 22 κατά και 15 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή οφείλει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλισθεί σε όλα τα κράτη μέλη η εφαρμογή των ελαχίστων κανόνων για την προστασία των μόσχων που εκτρέφονται σε μονάδες εντατικής παραγωγής, προκειμένου να αποφευχθεί η στρέβλωση των εμπορικών συναλλαγών, να διευκολυνθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και να εξασφαλισθούν οι καλές συνθήκες διαβίωσης των μόσχων.

Η ΟΚΕ γνωρίζει επίσης ότι το υπάρχον σύστημα μεμονωμένων σταύλων για την εκτροφή μόσχων είναι δυνατό να αποτελέσει αντικείμενο δυσμενούς κριτικής για πολλούς λόγους.

Η ΟΚΕ επικροτεί και στηρίζει τις προτάσεις της Επιτροπής. Ως συμβαλλόμενο μέρος της ευρωπαϊκής συνθήκης για την προστασία των ζώων που εκτρέφονται για παραγωγή, η Επιτροπή οφείλει με τις προτάσεις της να διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή των αρχών και των διατάξεων της συνθήκης. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το λόγο ότι οι προτάσεις της Επιτροπής στηρίζονται σε επιστημονικά δεδομένα και στις πρακτικές εμπειρίες κτηνοτροφικής παραγωγής. Η ΟΚΕ, μολονότι αναγνωρίζει τις θετικές πτυχές των προτάσεων της Επιτροπής, θεωρεί εντούτοις ότι η συστηματική και εσπευσμένη εφαρμογή όλων των διατάξεων ενδέχεται να προκαλέσει προβλήματα και να έχει, ιδιαίτερα, οικονομικές επιπτώσεις τους κτηνοτρόφους. Παραδέχεται, εντούτοις, ότι θα υπάρξουν προβλήματα για πολλούς κτηνοτρόφους που κάνουν χρήση απαράδεκτων συστημάτων παραγωγής και αναγνωρίζει ότι τα προβλήματα αυτά θα πρέπει να ελαφρυνθούν όσο το δυνατό περισσότερο. Η ΟΚΕ παραδέχεται επίσης ότι ο ενσταυλισμός είναι σημαντικός παράγων για την εξασφάλιση τόσο της υγείας όσο και των καλών συνθηκών διαβίωσης των μόσχων σε όλα τα συστήματα κτηνοτροφίας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με το χρονοδιάγραμμα που προτείνει η Επιτροπή (και ειδικότερα με την αναθεώρη-

ση που προτείνεται στο άρθρο 6). Το χρονοδιάγραμμα αυτό θα επιτρέψει την έγκαιρη και ορθολογική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών εκτροφής των μόσχων χωρίς άσκοπη διακοπή της παραγωγής.

2.2. Πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει ότι τα ποσοστά νοσηρότητας και θνησιμότητας σε ορισμένα συστήματα ομαδικού ενσταυλισμού είναι υψηλότερα απ' ό,τι στα συστήματα μεμονωμένου ενσταυλισμού. Σύμφωνα, όμως, με το συμπέρασμα που εξάγεται από τις εν λόγω μελέτες το κυριότερο αίτιο είναι το ανεπαρκές επίπεδο διαχείρισης που σαν αποτέλεσμα έχει να μην γίνεται εγκαίρως η διάγνωση των ασθενειών, και όχι η εγγενής ανεπάρκεια του συστήματος.

2.3. Η μεταβολή του συστήματος από μεμονωμένο ενσταυλισμό μόσχων σε ομαδικό ενσταυλισμό απαιτεί μια υψηλού επιπέδου εκτροφή ζώων. Γίνεται λοιπόν αισθητή η ανάγκη για την Επιτροπή να ενθαρρύνει ενεργά τα κράτη μέλη, προκειμένου να οργανώσουν προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης που θα παρέχουν στους κτηνοτρόφους όσες νέες γνώσεις και τεχνικές απαιτούνται για τη σωστή διαχείριση των συστημάτων ομαδικού ενσταυλισμού.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Να τροποποιηθούν οι διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, περίπτωση β), και το παράρτημα, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 10, για να ληφθούν υπόψη οι επιστημονικές εξελίξεις. Έως την 1η Ιανουαρίου 1994, τουλάχιστον, οι μόσχοι μπορούν να εκτρέφονται είτε σε ομαδικούς, είτε σε ατομικούς σταύλους.

3.2. Να παρεμβληθεί ένα νέο άρθρο μεταξύ των άρθρων 7 και 8 με την ακόλουθη διατύπωση:

«Το σχέδιο κανονισμού είναι ασαφές όσον αφορά την εφαρμογή του. Είναι σημαντικό να ζητηθεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν τις κατάλληλες κυρώσεις για τη μη εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού αυτού.»

3.3. Άρθρο 11

Η ακριβής έννοια θα πρέπει να διευκρινισθεί για να αποφευχθεί η ασάφεια.

(1) ΕΕ αριθ. C 143 της 9. 6. 1989, σ. 6.

4. Παράρτημα

4.1. Το σημείο 6 να τροποποιηθεί ως εξής:

«Οι μόσχοι δεν πρέπει να παραμένουν διαρκώς στο σκοτάδι. Πρέπει να διατίθεται τεχνητός ή φυσικός φωτισμός τουλάχιστον για 8 ώρες ημερησίως. Επίσης, πρέπει να παρέχεται τεχνητός φωτισμός του οποίου η ένταση να είναι επαρκής ώστε να μπορεί ανά πάσα στιγμή να γίνει επιθεώρηση των ζώων.»

4.2. Σημείο 9

Εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με το πρόβλημα ενός μικρού ποσοστού μόσχων που φυλάσσονται σε ομαδικούς σταύλους και δεν δείχνουν φυσιολογική συμπεριφορά. Για το λόγο αυτό, η δεύτερη πρόταση πρέπει να διατυπωθεί ως εξής:

«Σε περίπτωση που ένας μόσχος ασθενήσει ή τραυματιστεί ή δεν συμπεριφέρεται φυσιολογικά, και ενοχλεί τους άλλους μόσχους, πρέπει να υποβληθεί αμέσως σε κατάλληλη αγωγή.»

4.3. Σημείο 9, δεύτερη παράγραφος

(Δεν αφορά το ελληνικό κείμενο της πρότασης κανονισμού).

4.4. Σημείο 13

Για να καταστεί σαφέστερη, η δεύτερη πρόταση να διατυπωθεί ως εξής:

«Σε καμιά περίπτωση το δάπεδο, είτε είναι καλυμμένο με πλάκες, είτε με διάτρητα στοιχεία, είτε με σχάρες, δεν θα πρέπει να προκαλεί τραυματισμούς ή να ενοχλεί τους μόσχους που στέκονται ή ξαπλώνουν σε αυτό.»

4.5. Σημείο 14

Επειδή θεωρείται ότι είναι πολύ σημαντικό για τη μελλοντική κατάσταση της υγείας και της ανάπτυξης των μόσχων να παρέχεται το πρωτογάλα κατά τις

πρώτες έξι ώρες από τη στιγμή που γεννιούνται, είναι απαραίτητο να γίνει σχετική αναφορά. Διαπιστώνεται, επίσης, ότι αντιμετωπίζονται δυσκολίες όσον αφορά την εφαρμογή της απαραίτητης αυτής πρακτικής, μολονότι υφίστανται επιτόπιες εξετάσεις με τις οποίες είναι δυνατός ο έλεγχος του συστήματος ανοσίας του μόσχου, πριν από την είσοδό του στη μονάδα εκτροφής.

Προτείνεται η αρχή του σημείου αυτού να διατυπωθεί ως εξής:

«Όλοι οι μόσχοι πρέπει να λαμβάνουν πρωτογάλα καθώς επίσης ...»

Χρειάζεται επίσης να παρεμβληθεί η ακόλουθη προτελευταία πρόταση:

«Σε περίπτωση που υπάρχουν υπόνοιες ότι ένα ζώο πάσχει από έλλειψη σιδήρου, πρέπει να χορηγούνται ενέσεις σιδήρου.»

4.6. Το σημείο 16

Το υποκατάστατο μητρικού γάλακτος δεν εξασφαλίζει σε όλες τις περιπτώσεις την απαραίτητη ποσότητα νερού που έχει ανάγκη ο μόσχος, ιδιαίτερα μάλιστα όταν στη διατροφή προστίθενται και άπεπτα μέρη τροφής. Οι ουσίες αυτές έχουν μεγάλη σημασία για την καλή διαβίωση του μόσχου, ενώ η πείρα έχει αποδείξει ότι υπάρχουν είδη εύπεπτων ινών που δεν επενεργούν στο χρώμα του κρέατος. Η ποσότητα των 100 γραμ. ξηράς τροφής κρίνεται ανεπαρκής για τους μόσχους πιο προχωρημένης ηλικίας διότι δεν ανταποκρίνεται στις φυσιολογικές τους ανάγκες και ενδέχεται να προκαλέσει μη φυσιολογική συμπεριφορά. Το σημείο 16 πρέπει να διατυπωθεί ως εξής:

«Όλοι οι μόσχοι πρέπει να μπορούν να έχουν ανά πάσα στιγμή επαρκή ποσότητα καθαρού πόσιμου νερού και οι μόσχοι ηλικίας άνω των δύο εβδομάδων να λαμβάνουν καθημερινά τουλάχιστον 100 γραμ. ξηράς τροφής η οποία να περιέχει εύπεπτες ίνες. Η ποσότητα αυτή πρέπει να αυξηθεί σε τουλάχιστον 200 γραμ. για τους μόσχους ηλικίας άνω των έξι εβδομάδων.»

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Οι ακόλουθοι σύμβουλοι, ή εκπροσωπούμενοι, υπερψήφισαν τη γνωμοδότηση :

κες/κ.κ.

ALEXOPOULOS, ASPINALL, BERGER, BERTON, BODDY, BOISSEREE, BORDES-PAGES, BOS, BREDIMA-SAVOPOULOU, BRIGANTI, BROICHER, CAMPBELL, CHRISTIE, CORELL AYO-RA, CORTOIS, COYLE, van DAM, DODD, DRILLEAUD, van EEKERT, ETTY, EULEN, FLUM, FREEMAN, GARDNER, GERMOZZI, GREEN, HANCOCK, HÖRSKEN, HOVGAARD JAKOB-SEN, JASCHICK, KAZAZIS, KENNA, KIRCHFELD, KRÖGER, LAPPAS, LÖW, MEYER HORN, MORELAND, MUHR, MUNIZ GUARDADO, MURPHY, NETO DA SILVA, NIERHAUS, NOORDWAL, PARDON, PETERSEN, PETROPOULOS, PROUMENS, QUEVEDO ROJO, RIERA MARSÀ, ROBINSON, ROLÃO GONÇALVES, ROSEINGRAVE, SALMON, SPEIRS, STORIE-PUGH, TAMLIN, TERMES CARRERO, TIEMANN, TUKKER, YVERNEAU.

Οι ακόλουθοι σύμβουλοι, ή εκπροσωπούμενοι, υπερψήφισαν τη γνωμοδότηση :

κες/κ.κ.:

BENTO GONÇALVES, BERRETA, BERNS, Vasco CAL, CAVAZZUTI, DE TAVERNIER, DONCK, DRAGO, ELSTNER, FRESI, LIVERANI, LUCHETTI, MACHADO VON TSCHUSI, MAINETTI, MANTOVANI, MARGALEF MASIA, MAYAYO BELLO, MORSELLI, SANTILLAN CABEZA, SCHNIEDERS, WICK, WILLIAMS.

Οι ακόλουθοι σύμβουλοι, παρόντες ή εκπροσωπούμενοι απέσχον της ψηφοφορίας:

κες/κ.κ.

ARENA, ARETS, BAGLIANO, CEBALLO HERRERO, CEYRAC, COLLAS, MORALES, MULLER, PELLETIER Robert, PERRIN-PELLETIER, RAMAEKERS, RIBIERE, SCHOEPGES, WAGNER, WALDACK.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου περί των ελάχιστων κανόνων για την προστασία των χοίρων που εκτρέφονται σε μονάδες εντατικής παραγωγής ⁽¹⁾

(90/C 62/14)

Στις 5 Ιουλίου 1989, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση κανονισμού.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Νοεμβρίου 1989, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Storie-Pugh.

Η ΟΚΕ κατά την 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε με 57 ψήφους υπέρ, 30 κατά και 15 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τους ελάχιστους κανόνες για την προστασία των χοίρων που εκτρέφονται με σύστημα εντατικής παραγωγής και προβαίνει σε ορισμένες υποδείξεις, αλλά θεωρεί ότι ορισμένες από τις προτάσεις της Επιτροπής δεν είναι απαραίτητες για την πλειοψηφία των χοιροτροφών που είναι υπεύθυνοι και προνοούν για τις ψυχολογικές ανάγκες των χοίρων.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Υπάρχει μεγάλη ανησυχία για τα προβλήματα καλής διαβίωσης που προκαλούνται από την επί συνεχούς βάσεως φύλαξη των χοιρομητέρων, προσδεμένων ή όχι, σε σταύλους.

1.2. Ο χοίρος είναι κοινωνικό ζώο με φυσική τάση εξερεύνησης. Τα συστήματα ακραίου περιορισμού όπως μπορεί να είναι οι σταύλοι και τα συστήματα πρόσδεσης μπορεί να προκαλέσουν πιέσεις και να οδηγήσουν σε στερεότυπη συμπεριφορά και άλλα προβλήματα.

1.3. Εντούτοις, αναγνωρίζεται ότι ορισμένα συστήματα ομαδικής φύλαξης μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε προβλήματα όσον αφορά τις καλές συνθήκες διαβίωσης των χοίρων όπως το αιδοϊκό δάγκωμα και οι υπερβολικά βίαιες συγκρούσεις που έχουν κυρίως σχέση με τις μεθόδους εκτροφής.

1.4. Μολονότι προωθείται η έρευνα για την επίλυση των προβλημάτων που δημιουργούνται από την ομαδική φύλαξη, δεν έχει ακόμη προχωρήσει τόσο πολύ ώστε να είναι δυνατό να γίνει μια οριστική σύσταση που να απαγορεύει τη χρήση σταύλων για χοιρομητέρες και/ή συστημάτων πρόσδεσης και να ευνοεί τα συστήματα ομαδικής φύλαξης.

1.5. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ οι επικρίσεις για τη φύλαξη των χοιρομητέρων σε σταύλους ή με συστήματα πρόσδεσης είναι υπερβολικές. Όμως, είναι ενδεχόμενο μια τέτοια σύσταση να είναι δυνατό να γίνει ύστερα από την έκθεση της Επιτροπής που αναμένεται πριν από τον Ιανουάριο του 1994. Στο μεταξύ, θα πρέπει να επιτρέπονται και τα δύο συστήματα.

1.6. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πολιτική της Επιτροπής να προταθούν νομοθετικά μέτρα βασισμένα σε αποδεδειγμένα επιστημονικά και τεκμηριωμένα δεδομένα στον τομέα αυτό.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Άρθρο 1

Εκφράστηκαν ανησυχίες για το νομικό καθεστώς των παραρτημάτων και συνιστάται να διασαφηνισθεί στο άρθρο 1 ότι ο κανονισμός περιλαμβάνει και τα παραρτήματα.

2.2. Άρθρο 2, περίπτωση 3 κάπρος

Υπάρχει ανησυχία ότι ορισμένοι κάπροι, ειδικότερα αυτοί που χρησιμοποιούνται για τη διέγερση των θηλυκών χοίρων, φυλάσσονται σε ακατάλληλες συνθήκες και, συνεπώς, θα πρέπει να συμπεριληφθούν σ' αυτόν τον ορισμό. Προτεινόμενη νέα διατύπωση:

«Κάπρος: είναι ο αρσενικός χοίρος μετά την εφηβεία, που προορίζεται για τις διαδικασίες αναπαραγωγής».

2.3. Άρθρο 2, περίπτωση 6

Προτεινόμενη νέα διατύπωση:

«Γεννώσα χοιρομητέρα: είναι η χοιρομητέρα μεταξύ της έναρξης της περιόδου της γέννας και του απογαλακτισμού των χοιριδίων».

2.4. Άρθρο 3, παράγραφος 1, περίπτωση α)

Στην περίπτωση αυτή ενθαρρύνεται ο κτηνοτρόφος να εξετάζει τις ανάγκες όσον αφορά τις αντιδράσεις των χοιρομητέρων, αλλά θα πρέπει να διασαφηνισθεί ότι η άσκηση οφείλει να γίνεται σε κατάλληλα διαμορφωμένους ή ελεύθερους χώρους.

2.5. Άρθρο 3, παράγραφος 1, περίπτωση β

Εκφράστηκε η άποψη ότι οι διατιθέμενοι αυτοί χώροι θα πρέπει να επεκταθούν αν αφορούν το συνολικό χώρο που προβλέπεται για τους χοίρους. Ωστόσο, επαρκούν σε περίπτωση που αφορούν μόνο το χώρο όπου ξαπλώνουν. Συνεπώς, χρειάζεται να επαναδιατυπωθεί η εισαγωγική πρόταση:

«Ο χώρος που προβλέπεται για να ξαπλώνει κάθε μικρό χοιρίδιο ή χοίρος προς πάχυνση, και είναι χωρισμένος από την περιοχή αφόδευσης, δεν πρέπει να είναι μικρότερος από ...».

(¹) ΕΕ αριθ. C 143 της 9. 6. 1989.

2.6. Άρθρο 3 (2)

Να παρεμβληθεί μια νέα φράση:

«Θα πρέπει να εξετασθεί η παράταση της προθεσμίας από 1ης Ιανουαρίου 1999 σε 1ης Ιανουαρίου 2005 αν οι οικονομικές επιπτώσεις για τους χοιροτρόφους αποδειχθούν πολύ σοβαρές.»

2.7. Να παρεμβληθεί μεταξύ του άρθρου 7 και του άρθρου 8 ένα νέο άρθρο με το ακόλουθο περιεχόμενο:

«Η πρόταση κανονισμού δεν είναι σαφής όσον αφορά την εφαρμογή της. Έχει σημασία να απαιτηθεί από τα κράτη μέλη να προβλέπουν ανάλογες κυρώσεις για την παράβαση του παρόντος κανονισμού.»

2.8. Άρθρο 8, τρίτη παράγραφος

Οποιαδήποτε επιθεώρηση γίνεται δεν θα πρέπει να οδηγεί σε αυξημένο κίνδυνο διάδοσης ασθενειών.

Η παράγραφος θα πρέπει να διατυπωθεί ως εξής:

«Οι γενικές διατάξεις για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ειδικότερα όσον αφορά τις προφυλάξεις για την παρεμπόδιση της διάδοσης ασθενειών, θα πρέπει να υιοθετηθούν με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 10.»

2.9. Άρθρο 11

Θα πρέπει να διευκρινισθεί η ακριβής έννοια για να αποφευχθούν οι ασάφειες.

3. Παράρτημα Α

Γενικές διατάξεις

3.1. Παράγραφος 6

Να διατυπωθεί ως εξής:

«Οι χοίροι δεν πρέπει να παραμένουν διαρκώς στο σκοτάδι. Πρέπει να διατίθεται τεχνητός ή φυσικός φωτισμός τουλάχιστον για 8 ώρες ημερησίως. Επίσης, πρέπει να παρέχεται τεχνητός φωτισμός του οποίου η ένταση να είναι επαρκής ώστε να μπορεί ανά πάσα στιγμή να γίνει επιθεώρηση των ζώων.»

3.2. Παράγραφος 9, δεύτερη περίπτωση

Για λόγους σαφήνειας, το πρώτο τμήμα αυτής της πρότασης θα πρέπει να διατυπωθεί ως εξής:

«Πρέπει να ζητείται η γνώμη ενός κτηνιάτρου ...».

3.3. Παράγραφοι 11 και 12

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες όσον αφορά τη συμπεριφορά των χοίρων είναι να διαθέτουν τόπο ανάπαυσης ή ύπνου που να είναι χωρισμένος από τον τόπο που χρησιμοποιείται για την αφόδευση. Είναι προφανές ότι το σύστημα πρόσδεσης των ζώων δεν επιτρέπει το διαχωρισμό των τόπων ανάπαυσης και αφόδευσης. Οι καταστάσεις που αντιμετωπίζονται στα άρθρα 11 και 12, όπως προτείνονται από την Επιτροπή, δεν θα ανεύρουν λύση εφόσον το σύστημα σταυλισμού

καθ' ομάδες δεν έχει αντικαταστήσει τον παρακωλυόμενο σταυλισμό.

3.4. Παράγραφος 14

Μεταξύ των λέξεων «Τα πατώματα θα πρέπει να είναι» και «λεία» να παρεμβληθούν οι λέξεις:

«κατασκευασμένα και συντηρημένα με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ...».

3.5. Παράγραφοι 15 και 16

Υπάρχει ανηχυχία ότι η διατροφή των χοιρομητέρων, ακόμη και δύο φορές την ημέρα, δεν εξασφαλίζει ικανοποίηση της φυσιολογικής πείνας τους. Θα πρέπει να εξασφαλισθεί ότι ο τύπος της χρησιμοποιούμενης ζωτροφής έχει αρκετή μάζα για την ικανοποίηση του αισθήματος της πείνας.

3.6. Παράγραφος 17

Οι ανάγκες πόσης ύδατος εξαρτώνται από διάφορους παράγοντες, όπως η παραγωγή γάλακτος της χοιρομητέρας, η θερμοκρασία του περιβάλλοντος κλπ., ενώ μερικοί χοίροι μπορεί να χρειάζονται ύδωρ πριν από την ηλικία των δύο εβδομάδων.

Προτείνεται να μειωθεί η ηλικία κατά την οποία όλοι οι χοίροι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πόσιμο ύδωρ από δύο εβδομάδες σε μία εβδομάδα.

3.7. Παράγραφος 20

Γίνεται δεκτό ότι στην παράγραφο αυτή πρέπει να αναφέρονται και εναλλακτικά του άχυρου υλικά. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι το άχυρο είναι το υλικό που προσφέρεται περισσότερο για τις συνήθειες και τις ανάγκες των χοίρων.

4. Παράρτημα Β

4.1. I Κάπροι 1

Προτεινόμενη νέα διατύπωση:

«Τα χωρίσματα για τους κάπρους πρέπει να είναι τοποθετημένα και κατασκευασμένα έτσι ώστε να επιτρέπουν στον κάπρο να μετακινείται και, επίσης, να μην εμποδίζουν τον ήχο, την οσμή και την ορατότητα από τους άλλους χοίρους.»

Αυτό είναι σημαντικό όχι μόνο για την ευημερία των κάπρων αλλά και για την παραγωγή και την ποιότητα του σπέρματος, το γενετήσιο ένστικτο του αρσενικού κλπ.

4.2. I Κάπροι 2

Εκφράζεται ανησυχία για το ελάχιστο μέγεθος των 6m² για τα χωρίσματα καθώς αυτό επαρκεί μόνο για τους πολύ μικρούς κάπρους. Τα χωρίσματα θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα με τρόπο ώστε ο κάπρος να μπορεί να στριφογυρίζει τόσο στο χώρο που ξαπλώνει όσο και στο χώρο αφόδευσης.

Συνεπώς, προτείνεται να αυξηθεί σε 8m².

4.3. *IV Χοιρίδια 3*

Στη δεύτερη γραμμή να παρεμβληθούν οι λέξεις «άλλες ουσίες» μεταξύ των λέξεων «αναγκαίο» και «ηλεκτρολύτες».

4.4. *IV Χοιρίδια 5*

Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι η μόλυνση των κάρπων μπορεί να ανιχνευθεί με την εξέταση των σφαγίων στα σφαγεία. Η μόλυνση των κάρπων υπάρχει μόνο σε μικρό ποσοστό μη ευνουχισμένων χοίρων, αλλά συναντάται μερικές φορές σε χοίρους βάρους 40 μόλις κιλών και μάλιστα, πράγμα όμως σπάνιο, σε θηλυκούς χοίρους. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο ευνουχισμός δεν είναι μόνο δαπανηρή πρακτική, αλλά και επώδυνη για τους χοίρους.

Θα πρέπει να εξετασθεί το ενδεχόμενο της απαγόρευσης του ευνουχισμού των χοίρων γενικά. Αν πρόκειται να επιτραπεί, δεν πρέπει ποτέ να διεξάγεται χωρίς αναισθησία, εκτός αν ο χοίρος είναι ηλικίας κάτω των τεσσάρων εβδομάδων. Το τμήμα δεν διαφωνεί με την πρόθεση της Επιτροπής, αλλά εκφράζει αμφιβολίες ως προς την ορθή θέση της σύστασης στο νομοθετικό πλαίσιο.

4.5. *IV Χοιρίδια 6. Δεύτερη παράγραφος*

Να επαναδιατυπωθεί:

«Μόνο τα άκρα των κοπήρων οδόντων και ουρές πρέπει να αφαιρούνται εντός 3 ημερών από τη γέννηση».

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Τα ακόλουθα μέλη παρόντα ή εκπροσωπούμενα εψήφισαν υπέρ της γνωμοδότησης:

κ.ε.ς/κ.κ.:

ASPINALL, BERGER, BERTON, BLESER, BODDY, BOISSEREE, BOS, BROICHER, CHRISTIE, CORTOIS, COYLE, van DAM, DODD, van EEKERT, ETTY, EULEN, FLATHER, FLUM, FREEMAN, GEUENICH, GIACOMELLI, GREDAL, GREEN, HANCOCK, HILKENS, HÖRSKEN, HOUTHUYS, JASCHICK, KENNA, KIRCHFELD, KRÖGER, LAPPAS, LÖW, MEYER HORN, MORELAND, MURPHY, NETO da SILVA, ORSI, PEARSON, PETERSEN, PROUMENS, RANGONI-MACHIAVELLI, ROBINSON, ROLÃO GONÇALVES, ROMOLI, ROSEINGRAVE, SALMON, SANTILLAN CABEZA, SCHMITZ, STORIE-PUGH, TAMLIN, TELLES, TIEMANN, VANDEN BROUCKE, VERCELLINO, YVERNEAU, ZUFIAUR NARVAIZA.

Τα ακόλουθα μέλη παρόντα ή εκπροσωπούμενα εψήφισαν κατά της γνωμοδότησης:

κ.ε.ς/κ.κ.:

APARICIO BRAVO, ARETS, ATAIDE, BENTO GONÇALVES, BERETTA, BERNS, VASCO CAL, CAVAZZUTI, COLLAS, ALVES CONDE, DE TAVERNIER, DONCK, DOS SANTOS, ELSTNER, GARCIA MORALES, LIVERANI, LUCHETTI, MACHADO VON TSCHUSI, MAINETTI, MANTOVANI, MARGALEF MASIA, MAYAYO BELLO, PARDON, PELLETIER Robert, SCHNIEDERS, SOLARI, VELASCO MANCEBO, VIDAL, WICK, WILLIAMS.

Τα ακόλουθα μέλη, παρόντα ή εκπροσωπούμενα απέσχον:

κ.ε.ς/κ.κ.:

CEYRAC, DELLA CROCE, GOMEZ MARTINEZ, HOVGAARD JAKOBSEN, KAZAZIS, MARGOT, MORALES, MULLER, RIBIERE, SCHNITKER, SCHOEPGES, SCHWEITZER, VALLEJO CALDERON, WAGNER, WALDACK.

Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί θεσπίσεως χρηματοδοτικής δράσης στην Κοινότητα για την εξάλειψη της Αφρικανικής πανώλους των χοίρων στη Σαρδηνία (1)

(90/C 62/15)

Στις 14 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση οδηγίας.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον κ. Storie-Pugh, ως γενικό εισηγητή, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 272η σύνοδο ολομέλειας, συνδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε με 56 ψήφους υπέρ και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η Σαρδηνία αποτελεί μια από τις τελευταίες μεγάλες εστίες μόλυνσης της Αφρικανικής πανώλους των χοίρων μέσα στην Κοινότητα. Οι ξαφνικές εκδηλώσεις της νόσου στο Δυτικό ημισφαίριο συχνά αντιμετωπίστηκαν με τη σφαγή ολόκληρου του πληθυσμού των χοίρων πράγμα που είχε μεγάλο οικονομικό κόστος. Τα μέτρα χρηματοδότησης που θεσπίστηκαν κατά το 1980 για την εξάλειψη της ασθένειας στη Σαρδηνία δεν ήταν αποτελεσματικά.

1.2. Η Επιτροπή προτείνει τη χρηματοδοτική ενίσχυση και τον έλεγχο του σχεδίου που θα καταρτίσουν οι ιταλικές κτηνιατρικές αρχές, και το οποίο θα στηρίζεται στα κριτήρια που ορίζονται στην πρόταση. Για να έχει επιτυχία αυτή η προσέγγιση, το πρόβλημα θα πρέπει να αντιμετωπισθεί τόσο ως κοινωνιο-οικονομικό όσο και ως κτηνιατρικό.

1.3. Οι δυσκολίες που παρουσιάζονται περιλαμβάνουν:

— έλλειψη πολιτικής βούλησης για την εξάλειψη της Αφρικανικής πανώλους των χοίρων,

— την αποτυχία της προσπάθειας που καταβλήθηκε στο παρελθόν για να εξασφαλισθεί η απαιτούμενη συνεργασία των κτηνοτρόφων και άλλων ομάδων συμφερόντων που συνδέονται με το πρόβλημα,

— τα εφαρμοζόμενα συστήματα εκτροφής χοίρων.

1.4. Τα κριτήρια που ορίζει η Επιτροπή είναι επιστημονικώς ορθά και έχουν την υποστήριξη της ΟΚΕ, εντούτοις το σχέδιο θα μπορούσε να έχει θετικά αποτελέσματα μόνον εφόσον:

α) Εξασφαλισθεί η πλήρης συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών στη Σαρδηνία, για παράδειγμα των εκτροφέων χοίρων, των προέδρων των θιγόμενων κοινοτήτων, των τοπικών υγειονομικών μονάδων και του περιφερειακού διευθυντή της κτηνιατρικής υπηρεσίας.

β) Για να εξασφαλισθεί η συνεργασία των κτηνοτρόφων είναι απαραίτητο όπως οι αποζημιώσεις καταβάλλονται αμέσως μετά τη θανάτωση των προσβεβλημένων χοίρων.

γ) Η απαγόρευση της ελεύθερης βοσκής των χοίρων θα πρέπει να αρθεί και θα πρέπει να δοθεί χρηματοδοτική υποστήριξη από το ΕΓΤΠΕ για την αναδιάρθρωση του τομέα εκτροφής χοίρων προκειμένου να έχει απόδοση μακροπρόθεσμα αυτός ο τομέα στη Σαρδηνία.

δ) Για να εφαρμοσθεί το πρόγραμμα αποτελεσματικά θα πρέπει να υπάρχει κεντρικός συντονισμός μάλλον παρά έλεγχος σε περιφερειακό επίπεδο. Ίσως να αποτελεί θετική ενέργεια η σύσταση μιας ισχυρής μονάδας ειδικών που θα συντονίζει τα μέτρα εξάλειψης της ασθένειας.

ε) Ο έλεγχος της κλασικής πανώλους των χοίρων δεν θα πρέπει να περιπλέξει το θέμα. Για να εξασφαλισθεί η συνεργασία των κτηνοτρόφων, θα πρέπει να εξετασθεί ο ρόλος του εμβολιασμού, ο οποίος ίσως να επιτρέπεται βραχυπρόθεσμα, θα πρέπει όμως τελικώς να καταργηθεί.

ζ) Μεσοπρόθεσμα, θα πρέπει να καταρτισθεί πρόταση για οριζόντια νομοθεσία που θα προβλέπει εναρμονισμένες κοινοτικές ρυθμίσεις για την Αφρικανική πανώλη των χοίρων.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Άρθρο 2 παράγραφος 2 σημείο α)

Θα πρέπει να καταστεί σαφές στο κείμενο ότι τελικός στόχος είναι ο συστηματικός έλεγχος όλων των εκμεταλλεύσεων εκτροφής χοίρων.

2.2. Άρθρο 2 παράγραφος 2 σημείο δ)

Η μετακίνηση των χοίρων θα πρέπει να πραγματοποιείται υπό αποτελεσματικό και αυστηρό κτηνιατρικό έλεγχο.

2.3. Άρθρο 2 παράγραφος 2 σημείο ε)

Να διατυπωθεί εκ νέου ως εξής:

«ορρολογικός έλεγχος όλων των χοίρων τη στιγμή της σφαγής τους».

(1) ΕΕ αριθ. C 327 της 30. 12. 1989, σ. 54.

2.4. Άρθρο 2.4.

Είναι σημαντικό όπως με τον όρο «εγκαταστάσεις» καθίσταται σαφές ότι διατίθενται επαρκή ποσά ιδιαίτερα για την εξασφάλιση ικανοποιητικών εγκαταστάσεων για τη λήψη δειγμάτων αίματος από τους χοίρους, δεδομένου ότι η όλη επιστημονική βάση του προγράμματος είναι ο ορρολογικός έλεγχος του πληθυσμού.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

2.5. Άρθρο 3

Το ζήτημα αυτό έχει ζωτική σημασία, θα πρέπει όμως το σύστημα διαπίστωσης να εφαρμοσθεί αυστηρά σε ολόκληρο τον πληθυσμό των χοίρων.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τροποποίηση της οδηγίας 85/511/ΕΟΚ περί θεσπίσεως κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση του αφθώδους πυρετού⁽¹⁾

(90/C 62/16)

Στις 14 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση οδηγίας.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον κ. Storie-Pugh, ως γενικό εισηγητή, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε με 70 ψήφους υπέρ, και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής και συμφωνεί πλήρως με την πολιτική μη εμβολιασμού και σφαγής, σύμφωνα με την οποία ο εμβολιασμός θα χρησιμοποιείται μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις.

1.2. Θεωρείται ότι η κατάργηση του εμβολιασμού κατά του αφθώδους πυρετού αποτελεί ένα πρακτικό μέτρο για την εξάλειψη της ασθένειας από όλη την Κοινότητα. Το μέτρο αυτό θα είναι συμφέρον από την άποψη κόστους-ωφέλειας, θα είναι λιγότερο δαπανηρό και ασφαλέστερο στην Κοινότητα, δεδομένου ότι η μόνη εναλλακτική λύση είναι ο πανεμβολιασμός. Ορθώς θεωρείται αδύνατη η συνέχιση του ισχύοντος συστήματος, ενόψει της ελεύθερης εμπορίας ζώων στην Κοινότητα.

1.3. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι οι ακόλουθοι τομείς θα αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερων ρυθμίσεων:

- το εμπόριο με τρίτες χώρες,
- η δημιουργία αποθεμάτων εμβολίων,
- η χρηματοοικονομική ενίσχυση όσον αφορά τη γενική σφαγή και την πλήρη εξάλειψη.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

(1) ΕΕ αριθ. C 327 της 30. 12. 1989, σ. 84.

Γνωμοδότηση για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 88/470/ΕΟΚ για τον καθορισμό των απαιτήσεων υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και στις εισαγωγές κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών ⁽¹⁾

(90/C 62/17)

Στις 14 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση οδηγίας.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον κ. Storie-Pugh, ως γενικό εισηγητή, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής για τροποποίηση της οδηγίας 88/407/ΕΟΚ.

1.2. Στόχος της πρότασης είναι η τροποποίηση της οδηγίας του Συμβουλίου 88/407/ΕΟΚ (ΕΕ αριθ. L 194 της 22ας Ιουλίου 1988, σ. 10) στην οποία καθορίζονται οι απαιτήσεις υγειονομικού ελέγχου που ισχύουν στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές κατεψυγμένου σπέρματος βοοειδών.

1.3. Επειδή προέκυψαν δυσχέρειες για την εφαρμογή της οδηγίας από τα κράτη μέλη, κρίθηκε αναγκαίο να γίνουν ορισμένες τροποποιήσεις όσον αφορά ειδικότερα τις δοκιμές για ταύρους που εισέρχονται στα κέντρα συλλογής σπέρματος καθώς και το περιεχόμενο του υγειονομικού πιστοποιητικού που συνοδεύει τις αποστολές σπέρματος.

1.4. Η ΟΚΕ επικροτεί επίσης και την τροποποίηση του πιστοποιητικού με την οποία παρέχεται μεγαλύτερη ελευθερία σε ό,τι αφορά τις διάφορες πολιτικές που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη για τη Λοιμώδη Ρινοτραχειίτιδα Βοοειδών (IBR), την Λοιμώδη Φλυκαινώδη Αιδιοκοιλίτιδα (IPVV) και τον αφθώδη πυρετό. Αυτό αποτελεί ρεαλιστική και πρακτική προσέγγιση.

1.5. Σε ό,τι αφορά τις IBR/IPVV, η δυνατότητα παρέκκλισης ως προς τον εμβολιασμό καθιστά μη

ρεαλιστική τη μέθοδο και τις ετήσιες δοκιμασίες για τις ασθένειες αυτές.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. *Άρθρο 1, παράγραφος 2 (Νέο άρθρο 17)*

Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για τροποποίηση των παραρτημάτων σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 18 «για να προσαρμοσθούν στις τεχνολογικές προόδους».

2.2. *Άρθρο 1, παράγραφος 3 και 4*

Η σκοπιμότητα διαγραφής της ρήτρας για το «κόντρα-φιλέτο» στο άρθρο 18, παράγραφος 4 και στο άρθρο 19, παράγραφος 4 είναι ρεαλιστική αν ληφθεί υπόψη η φύση του θέματος.

2.3. *Άρθρο 1, παράγραφος 5, παράρτημα Β, κεφάλαιο Γ1 (β) (ι)*

Είναι και λογικό και πρακτικό να περιορισθούν οι δοκιμασίες για τη μόλυνση *campylobacter phoetus* μόνο για τους ταύρους αναπαραγωγής.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 327 της 30. 12. 1989, σ. 39.

Γνωμοδότηση για την

- πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους υγειονομικού ελέγχου που διέπουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και τις εισαγωγές ιπποειδών προέλευσης τρίτων χωρών, την
- πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους ζωοτεχνικού και γενεαλογικού χαρακτήρα που διέπουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ίππων, και την
- πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ιπποειδών που προορίζονται για αγώνες ⁽¹⁾

(90/C 62/18)

Στις 14 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις παραπάνω προτάσεις κανονισμού.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να ορίσει ως γενικό εισηγητή τον κ. Storie-Pugh, με σκοπό να προετοιμάσει τις σχετικές εργασίες.

Κατά τη 272η σύνοδο ολομέλειας, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Η ΟΚΕ χαιρετίζει τις τρεις προτάσεις για έκδοση κανονισμών του Συμβουλίου με αντικείμενο τα ιπποειδή, με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που ακολουθούν:

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Το πρώτο από τα τρία σχέδια κανονισμού καθιερώνει κοινούς κανόνες κτηνιατρικής προστασίας των ιπποειδών, και τα άλλα δύο αποσκοπούν σε προώθηση της αναπαραγωγής και εκτροφής τους. Μέτρα σαν κι αυτά αποτελούν μια σπουδία συνιστώσα της γεωργικής πολιτικής διότι βοηθούν τους εκτροφείς σε αρκετές αγροτικές περιοχές της Κοινότητας να ασκούν μια σημαντική δραστηριότητα με οικονομικές και εμπορικές προοπτικές, στο πεδίο κυρίως της αναπαραγωγής και εκτροφής ίππων και μικρόσωμων ίππων (πόνεϊ) καθαράς φυλής (καθαρόαιμων).

1.2. Παρ' όλα αυτά, η ΟΚΕ τονίζει την ανάγκη λήψης συμπληρωματικών μέτρων για την ανάπτυξη της αγοράς αυτών των ζώων μέσω της προώθησης αθλητικών δραστηριοτήτων και της κατάρτισης του προσωπικού που συμμετέχει στα πρώτα στάδια της εκπαίδευσης των ζώων. Στους επαγγελματίες θα πρέπει να παρέχονται δυνατότητες για βελτίωση των επιδόσεων, και συνεπώς της αξίας, των ίππων πριν από την είσοδό τους στο εμπορικό κύκλωμα. Μια ακόμα προσφορά θα ήταν η εκ νέου καθιέρωση της χρησιμοποίησης ίππων στη δασοκομία προκειμένου να περιορισθεί η χρησιμοποίηση καταστρεπτικών μηχανών.

1.3. Τα μέτρα είναι ακόμη σημαντικά για να διασθούν ορισμένες ράτσες καθαρόαιμων ίππων και πόνεϊ που διαφορετικά θα εξέλειπαν, μ' όλο που για ορισμένες περιοχές της Κοινότητας αποτελούν ζωολογική και μάλιστα πολιτιστική κληρονομιά. Οι εκτροφείς έχουν ανάγκη ενθάρρυνσης με την παροχή κοινοτικών κινήτρων (από το Κοινωνικό Ταμείο, για παράδειγμα) ή επιδοτήσεων (όπως αυτές που χορηγούνται για τις αγελάδες στις ορεινές περιοχές), για να μην εγκαταλείψουν τη δραστηριότητά τους αυτή η οποία δεν είναι ευρέως γνωστή στην Κοινότητα και μάλιστα δεν της αναγνωρίζεται η αξία που έχει.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. *Κανονισμός σχετικά με τους όρους υγειονομικού ελέγχου που διέπουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και τις εισαγωγές ιπποειδών από τρίτες χώρες*

2.1.1. Άρθρο πρώτο, σημ. 2(α), η ΟΚΕ προτείνει να διαγραφούν τα παρακάτω:

Πρώτη περίπτωση, «σε τόπους που βρίσκονται πλησίον των εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας», και

Δεύτερη περίπτωση, «που οργανώνουν οι τοπικοί ιππικοί όμιλοι που βρίσκονται πλησίον των εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας».

Ο περιορισμός της μεταφοράς ίππων και πόνεϊ σε περιοχές γειτονικές εσωτερικών συνόρων πρέπει να θεωρηθεί ότι αντιστρατεύεται τους στόχους του τρίτου κανονισμού, στόχους οι οποίοι αποσκοπούν σε ενθάρρυνση ιππικών αθλητικών δραστηριοτήτων κοινοτικού εύρους. Διαφορετικά, οι κοινοτικοί ίπποι θα βρίσκονται σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με ίππους προερχόμενους από τρίτες χώρες (βλ. άρθρο 2 (η)).

2.1.2. Όσον αφορά τον κανονισμό σχετικά με τους όρους υγειονομικού ελέγχου των ζώων, άρθρο 2 (β), η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η γερμανική διατύπωση θα πρέπει να διευρυνθεί και να προσαρμοσθεί στην αγγλική και γαλλική διατύπωση, ώστε να θεωρούνται και τα πόνεϊ ιπποειδή.

2.1.3. Μολονότι γνωρίζει ότι η νόσος του αφρικανικού ίππου αναγνωρίζεται από την κοινοτική νομοθεσία ως δηλωτέα, η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι θα πρέπει να περιληφθεί στο Παράρτημα Α (βλ. άρθρο 2 (στ)).

2.1.4. Άρθρο 10: Η ΟΚΕ συμφωνεί να υπάρχει συγκεκριμένος κατάλογος των τρίτων χωρών από τις οποίες επιτρέπονται οι εισαγωγές ιπποειδών στην Κοινότητα, εφόσον ο κατάλογος αυτός καταρτίζεται με τη διαδικασία της ρυθμιστικής επιτροπής. Η ΟΚΕ ζητάει όπως οι χώρες ΕΖΕΣ θεωρηθούν ως χώρες προτεραιότητας προκειμένου για την υποχρεωτική συμπερίληψή τους στον εν λόγω κατάλογο.

(1) ΕΕ αριθ. C 327 της 30. 12. 1989, σ. 61.

2.2. *Κανονισμός σχετικά με τους όρους ζωοτεχνικού και γενεαλογικού χαρακτήρα του διέπουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ιπποειδών*

2.2.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η πρόταση αυτή ακολουθεί τις γενικές γραμμές της «Πρότασης για απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους ζωοτεχνικού και γενεαλογικού χαρακτήρα που διέπουν την εμπορία ζώων φυλής (ράτσας)»⁽¹⁾.

2.2.2. Αναφορικά με τον ουσιαστικό χαρακτήρα των γενικών κριτηρίων για την αναγνώριση οργανώσεων και ενώσεων εκτροφής και για την καταχώρηση στα γενεαλογικά βιβλία, που προβλέπονται στο άρθρο 4 (β) και (γ) αντίστοιχα, η ΟΚΕ πιστεύει ότι, προς αποφυγή διακρίσεων, αυτά τα κριτήρια θα πρέπει να τίθενται από τον ίδιο τον κανονισμό και να τροποποιούνται, όταν χρειάζεται, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 11 διαδικασία της συμβουλευτικής επιτροπής.

2.2.3. Αναφορικά με την αναγνώριση της ταυτότητας των ιπποειδών για την οποία ο λόγος στα άρθρα 4 (α) και 6, η ΟΚΕ πιστεύει ότι το όνομα του ζώου δεν αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για την αποτροπή αθέμιτων

πρακτικών. Στο άρθρο 6, θα πρέπει να προβλεφθούν πιο αξιόπιστοι τρόποι αναγνώρισης των ζώων, όπως η δερματοστιξία (τατουάζ), η εξέταση του αίματος και η αναλυτική περιγραφή της εσωτερικής τους εμφάνισης.

2.3. *Κανονισμός σχετικά με τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ιπποειδών που προορίζονται για αγώνες*

2.3.1. Άρθρο 3

Η ΟΚΕ θα προτιμούσε να περιορισθεί ο κανονισμός αυτός στους ίππους και στα πόνευ (πρβλ. το γερμανικό κείμενο). Η ουσιαστική διάταξη του άρθρου 3 έγκειται σε μια ρήτρα απαγορευτική διακρίσεων προκειμένου για τη συμμετοχή ίππων και πόνευ, καταχωρισμένων σε ένα κράτος μέλος ή προερχόμενων από άλλο κράτος μέλος, σε αγώνες. Κατά συνέπεια, ο ορισμός των αγώνων για τους οποίους θα ισχύει μια τέτοια ρήτρα, πρέπει να είναι κατά το δυνατόν ευρύς και το άρθρο 2 θα πρέπει να διευρυνθεί ώστε να περιλαμβάνει συνδυασμένους αγώνες ιππασίας και οδήγησης και γενικά να περιλαμβάνει όλων των ειδών τις επιδείξεις με άλογα και άλλους αγώνες όπου συμμετέχουν και άλογα όπως οι ταυρομαχίες. Σχετικά, η ΟΚΕ επισημαίνει το αγγλικό κείμενο στο οποίο ήδη αναφέρονται οι συνδυασμοί αγώνων.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 56 της 6. 3. 1989, σ. 25.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού (ΕΟΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τους όρους υγειονομικών μέτρων, που διέπουν τη διάθεση στην αγορά των τρωκτικών στην Κοινότητα⁽¹⁾

(90/C 62/19)

Στις 14 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση κανονισμού.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον κ. Hancock, ως γενικό εισηγητή, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1.1. Στόχος του κανονισμού είναι ο έλεγχος της εμπορίας των τρωκτικών και ειδικότερα των κουνελιών, λαγών, ποντικών, κρικητών κλπ., που προέρχονται τόσο από την Κοινότητα όσο και από τρίτες χώρες.

1.2. Ένας από τους σπουδαιότερους λόγους για την εισαγωγή των μέτρων ελέγχου είναι η εμπορία ζώντων κουνελιών. Ένα κράτος μέλος της Κοινότητας έφθασε να πωλήσει σε άλλα κράτη μέλη ούτε λίγο ούτε πολύ

3 200 τόνους ζώντων κουνελιών το 1987, ενώ 5 000 τόνοι επιπλέον του αυτού είδους εισήχθησαν από τρίτες χώρες.

1.3. Επί του παρόντος δεν υφίστανται διαδικασίες ελέγχου για όλη την Κοινότητα, πράγμα το οποίο απαιτεί προσοχή, λόγω της καταργήσεως των συνοριακών ελέγχων που προβλέπεται στα τέλη του 1992.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Εγκρίνεται ο γενικότερος στόχος του κανονισμού. Εις επίρρωσιν τούτου, πρέπει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 327 της 30. 12. 1989, σ. 57.

ρο μέρος της εμπορίας ορισμένων τρωκτικών, ειδικότερα ποντικών, προορίζεται για τον εφοδιασμό επιστημονικών εργαστηρίων και ότι τα ζώα αυτά πρέπει να ανταποκρίνονται σε επιπρόσθετους και αυστηρούς όρους ασφάλειας που επιβάλλονται από τα ίδια τα εργαστήρια.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 4

3.1.1. Δεν αφορά το ελληνικό κείμενο.

3.1.2. Ο κατάλογος των ασθενειών που πρέπει να δηλώνονται επίσημα εγκρίνεται αλλά θα ήταν προτιμότερο να απαιτείται γνωστοποίηση των ασθενειών αυτών, δεδομένου ότι, ελλείψει κυρώσεων, θα είναι δυσχερής η εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως.

3.1.3. Επειδή τόσο η λύσσα όσο και η τουλαρεμία απαντούν σπανίως στα οικιακά ζώα που εμπίπτουν στον κανονισμό αυτό, συνιστάται η προσθήκη δύο εξίσου σοβαρών ασθενειών, της σαλμονέλλωσης και της λεπτοσπείρωσης, αφού ληφθούν υπόψη οι πρακτικές δυσχέρειες που υφίστανται για την διενέργεια δοκιμών. Και οι δύο είναι μεταδοσιμες στα βοειδή, τους χοίρους και τον άνθρωπο.

3.1.4. Φαίνεται να υπάρχει αντίφαση μεταξύ των διατάξεων του κανονισμού αυτού και εκείνου που αφορά το κρέας θηραμάτων και κουνελιών (COM(89) 496 τελικό). Στο άρθρο 4 του δεύτερου κανονισμού ορίζεται ότι απαγορεύεται η σφαγή κουνελιών που παρουσιάζουν κλινικά συμπτώματα ασθένειας. Η διάταξη αυτή είναι κατά πολύ αυστηρότερη από τις παρούσες και κατά βάση σημαίνει ότι επιτρέπεται η εισαγωγή ζώων τα οποία παρουσιάζουν συμπτώματα ασθένειας εκτός εκείνων που απαριθμούνται στο εξεταζόμενο σχέδιο κανονισμού, αλλά ότι στην περίπτωση αυτή δεν θα σφάζονται.

3.2. Άρθρο 5

3.2.1. Το άρθρο 5, σημείο 2 είναι ιδιαιτέρως ασαφές ως προς τη διάρκεια της απαγόρευσης εξόδου. Η πρώτη περίοδος θα πρέπει να διατυπωθεί ως εξής:

«Εφόσον όλα τα ζώα ευαίσθητων κατηγοριών δεν έχουν πεθάνει ή δεν έχουν σφαγεί και δεν έχει απολυμανθεί ο χώρος, η διάρκεια της απαγόρευσης

υπολογίζεται από την τελευταία περίπτωση που διαπιστώθηκε τουλάχιστον:»

3.2.2. Δεδομένου ότι οι πιθανότητες μεταδόσεως λύσσας σε αυτά τα είδη οικιακών ζώων είναι ισχνές, και εφόσον επιζητείται η συμπερίληψη της λύσσας στον κατάλογο των νόσων που εμπίπτουν στον κανονισμό, είναι ανεπαρκής η διάρκεια της απαγόρευσης επί ένα μήνα, διότι η περίοδος επώασης διαρκεί περισσότερους από ένα μήνα.

3.2.3. Η διάρκεια των απαγορεύσεων για τη νόσο της σαλμονέλλας και της λεπτοσπείρωσης πρέπει να καθορισθεί σε δύο μήνες αντίστοιχα.

3.3. Άρθρο 6

3.3.1. Συνιστάται επείγουσα εκτέλεση μελετών για να διαπιστωθεί κατά πόσον οιαδήποτε από τα είδη αυτά που εμπίπτουν στον κανονισμό είναι δεκτικά μεταδόσεως αιμορραγικών νόσων. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να επιβληθεί πλήρης απαγόρευση εξόδου των αγρίων τρωκτικών από οιαδήποτε περιοχή στην οποία εκδηλώθηκε ήδη η νόσος αυτή, τόσο στο οικιακό όσο και στο άγριο περιβάλλον, και να ληφθούν μέτρα για την ανάληψη παρόμοιας δράσης στο μέλλον, σε περίπτωση ευρύτερης μεταδόσεως της νόσου αυτής.

3.3.2. Πρέπει να σημειωθεί ότι θα είναι έργο εξαιρετικά δυσχερές για τις οιοσδήποτε αρχές η βεβαίωση ότι κάποια από τις ασθένειες που πρέπει να κοινοποιούνται δεν απαντά στον πληθυσμό των αγρίων τρωκτικών της διοικητικής τους περιφέρειας. Το πρακτικό αποτέλεσμα του άρθρου αυτού, όπως έχει σήμερα, θα είναι συνεπώς εξαιρετικά περιορισμένο.

3.4. Άρθρο 7

3.4.1. Συμπεραίνεται ότι το σχέδιο κανονισμού COM(88) 383 απέβλεπε στη θέσπιση των διαδικασιών που αναφέρονται στο εξεταζόμενο άρθρο, ύστερα από έγκριση του Συμβουλίου. Τώρα όμως που διαγράφηκε από αυτό η οποιαδήποτε αναφορά στα ζώντα ζώα, είναι αναγκαίο να εξετασθεί τί μέτρα ελέγχου και ασφαλείας πρέπει να εφαρμοσθούν. Η ΟΚΕ θεωρεί λογικό να ζητηθεί εκ νέου η γνώμη της, όταν το σχέδιο κανονισμού θα έχει τροποποιηθεί αναλόγως.

3.5. Άρθρο 10

Στο τέλος της πρώτης παραγράφου να προστεθεί το εξής κείμενο:

«ή την 1η Ιουλίου 1992, οποιαδήποτε είναι μεταγενέστερη»

3.6. Επισημαίνεται ότι δεν γίνεται καμμία πρόβλεψη σχετικά με την παροχή βοήθειας της Μόνιμης Κτηνιατρικής Επιτροπής προς την Επιτροπή. Τούτο θα πρέπει να συμπεριληφθεί στον κανονισμό.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

Γνωμοδότηση για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί θεσπίσεως χρηματοδοτικής δράσης της Κοινότητας για την εξάλειψη της βρουκέλλωσης των προβάτων και αιγών (1)

(90/C 62/20)

Στις 14 Νοεμβρίου 1989, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να αναθέσει στον κ. Hancock, ως γενικό εισηγητή, την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, κατά την 272η σύνοδο ολομέλειάς της, συνδρίαση της 20ής Δεκεμβρίου 1989, υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1.1. Η μόλυνση που προκαλείται από την βρουκέλλωση *Melitensis* είναι σοβαρή ασθένεια που προκαλεί μεγάλες οικονομικές απώλειες στους κτηνοτρόφους και τους ιδιοκτήτες ποιμνίων και μπορεί να προσβάλει τον άνθρωπο, μερικές φορές μάλιστα με μοιραίες συνέπειες.

1.2. Η ασθένεια εξαλείφθηκε από επτά κράτη μέλη και σήμερα εξακολουθεί να ενδημεί στη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία και την Πορτογαλία.

1.3. Ο εμβολιασμός των ζώων δεν συνεπάγεται ούτε την πρόληψη των αποβολών ούτε και εμποδίζει τη μετάδοση της ασθένειας. Έτσι η σφαγή επιβάλλεται ως η μόνη δυνατή και μόνιμη λύση.

1.4. Επειδή οι κτηνοτρόφοι αναγκάζονται να διαφοροποιούν τις δραστηριότητές τους και επειδή οι καλύτερες φυλές εριοφόρων μακρού τριχώματος και γαλακτοφόρων ζώων προέρχονται από τις περιοχές στις οποίες ενδημεί η βρουκέλλωση, η μη εξάλειψη της ασθένειας δύναται να προκαλεί οικονομική ζημία και να δημιουργήσει εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία εντός της Κοινότητας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Εγκρίνονται συνεπώς οι γενικοί στόχοι της πρότασης αποφάσεως.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 2

Δεδομένου ότι η επίσημη δοκιμασία βρουκέλλωσης, καίτοι η καλύτερη από όσες είναι διαθέσιμες σήμερα, δεν είναι τόσο ακριβής όσο θα έπρεπε, πρέπει να επικροτηθεί η πρόθεση της Επιτροπής να αναθέσει την εκτέλεση περαιτέρω ερευνών για τη βελτίωση της δοκιμασίας.

3.2. Άρθρο 3

Παράγραφος 2. Στην παράγραφο αυτή θα έπρεπε να διευκρινίζεται ότι οι ιδιοκτήτες των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, τα υγειονομικά εργαστήρια ή οποιοδήποτε άλλοι αρμόδιοι προβαίνουν σε διάγνωση, υποχρεούνται να τη γνωστοποιούν και είναι ως προς αυτό απολύτως συνυπεύθυνοι. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακινηθούν, ώστε να διασφαλίσουν την επιβολή των κατάλληλων ποινών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

3.2.1. Παράγραφος 5. Πρέπει να επιδειχθεί μέριμνα όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να ελέγχεται καταλλήλως η απαγόρευση της θεραπευτικής αγωγής του ποιμνίου, π.χ. με αντιβιοτικά. Ελπίζεται ότι θα καθορισθούν οι κατάλληλες ποινές σε εθνικό επίπεδο για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες εσκεμμένως διατάσσεται ή γίνεται χρήση παρόμοιων φαρμάκων.

3.2.2. Παράγραφος 9. Είναι βασικό να σηματοδοτούνται μονίμως τα ποιμνία (το σημάδεμα των προσβεβλημένων ζώων, μετά το ατύχημα του Τσέρνομπιλ, αποτελεί προηγούμενο). Πρέπει να κρατούνται τα δέοντα αρχεία διακινήσεως και να ελέγχονται τακτικά από τις αρμόδιες αρχές.

3.2.3. Παράγραφος 10. Καίτοι υπάρχει συμφωνία ότι, εάν π.χ. προσβληθεί το 60 % ενός ποιμνίου, είναι

(1) ΕΕ αριθ. C 327 της 30. 12. 1989, σ. 51.

προτιμότερο να σφαγεί το σύνολο των ζώων που το αποτελούν και να δημιουργηθεί νέο ποίμνιο, προκύπτει το πρόβλημα ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι κτηνοτρόφοι ενδέχεται να θεωρήσουν συμφέρουσα και τη σφαγή άλλων ζώων και να επιβαρύνουν έτσι χωρίς να συντρέχει λόγος τα κοινοτικά ταμεία. Προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο αυτό, απαιτείται ο επακριβής προσδιορισμός των τεχνικών λεπτομερειών των διαδικασιών που θα εφαρμοσθούν.

3.2.4. Παράγραφος 13. Στις περιπτώσεις 5, 6 και 7 γίνεται αναφορά στην κατάλληλη θερμική επεξεργασία. Προτιμότερη θα ήταν η χρήση του όρου «παστερίωση», εφόσον επαφίεται ακόμη στις εθνικές αρχές να αποφασίσουν ποια θα είναι η καταλληλότερη μέθοδος.

Στην περίπτωση 8 αναφέρεται ότι τα τμήματα των προσβεβλημένων ζώων που προορίζονται να χρησιμο-

ποιηθούν ως τροφή για ζώα, πρέπει να υπόκεινται σε επεξεργασία έτσι, ώστε να αποφεύγεται η μόλυνση. Η διατύπωση θα καθίστατο σαφέστερη με την εξής προσθήκη στο τέλος της φράσης: «και να μην έχουν προσβληθεί από βρουκέλλωση».

3.3. Άρθρο 5 — σημείο 5

Η σχετική διατύπωση του σημείου αυτού είναι ασαφής, διότι δεν αναφέρεται ο αριθμός των δοκιμασιών που απαιτούνται. Το σημείο αυτό προτείνεται να διατυπωθεί ως εξής:

«οι επίσημες δοκιμασίες βρουκέλλωσης διεξάγονται στη συγκεκριμένη μολυσμένη εκμετάλλευση καθόλο το διάστημα που απαιτείται για να επιβεβαιωθεί η εξάλειψη της νόσου».

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 1989

Ο Πρόεδρος

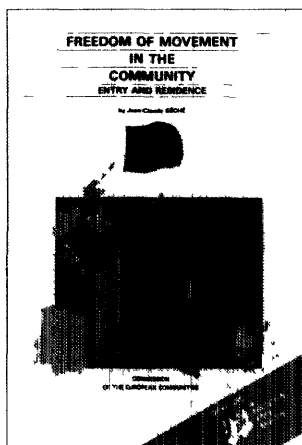
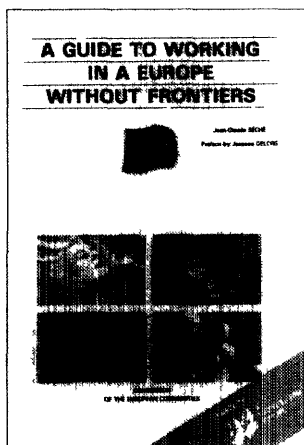
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Alberto MASPRONE

**OFFICE FOR OFFICIAL PUBLICATIONS
OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
Luxembourg**

- A GUIDE TO WORKING IN A EUROPE WITHOUT FRONTIERS**
by Jean-Claude Séché - Introduction by Jacques Delors.
This work describes in a language readily comprehensible to non-legal specialists a picture of the present situation and will help people to become familiar with the essential features of the freedom of movement for individuals. An annex contains the official instruments drawn up to facilitate the exercise by natural persons of an activity in a Member State other than their own.
225 pp. - 21.0 × 29.7 cm - ISBN 92-825-8067-9 - Catalogue No CB-PP-88-004-EN-C
Price (excluding VAT) in Luxembourg: ECU 18,50
- FREEDOM OF MOVEMENT IN THE COMMUNITY - Entry and residence**
by Jean-Claude Séché.
This publication is complementary to the Guide to working. It is intended to bring together under one cover all the Community legislation relating to the rights of entry and residence so that the conditions on which these rights are based and the restrictions they entail can be clearly understood by anyone that needs to exercise them.
69 pp. - 21.0 × 29.7 cm - ISBN 92-825-8660-X - Catalogue No CB-PP-88-B04-EN-C
Price (excluding VAT) in Luxembourg: ECU 7,50
- THE SOCIAL DIMENSION OF THE INTERNAL MARKET**
Social Europe - special issue.
This report is understood to be an important component in the discussion of the social aspects of the internal market, a discussion which the Commission wants to carry out with all social and political actors, since the consideration of the social dimension of the internal market is a matter which concerns everybody.
115 pp. - 21.0 × 29.7 cm - ISBN 92-825-8256-6 - Catalogue No CB-PP-88-005-EN-C
Price (excluding VAT) in Luxembourg: ECU 4,20

**ORDER FORM TO BE SENT TO:
Office for Official Publications of the European Communities
2 rue Mercier, L-2985 LUXEMBOURG**

Please send me the publications I have indicated above

Name: .....

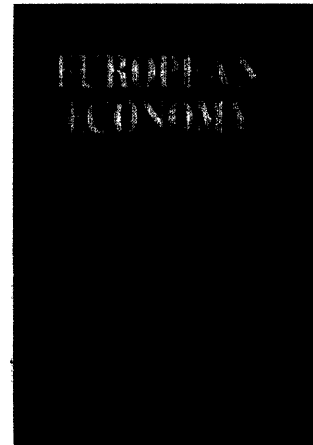
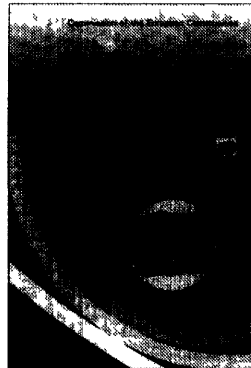
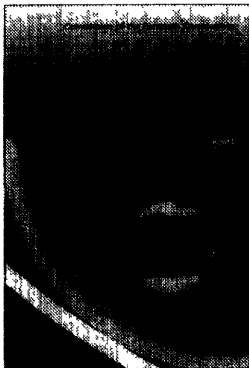
Address: .....

..... Tel.: .....

Date: ..... Signature: .....

**OFFICE FOR OFFICIAL PUBLICATIONS
OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
Luxembourg**

- COMMON STANDARDS FOR ENTERPRISES**
by Florence Nicolas with the collaboration of Jacques Repussard.
The purpose of this book is to explain the workings of the European standardization system, the resources available to it and how it fits in with the Community institutions and interfaces with national and world systems. It also contains practical examples which might serve as a basis for a European standardization manual.
79 pp. - 17.6 × 25.0 cm - ISBN 92-825-8554-9 - Catalogue No CB-PP-88-A01-EN-C
Price (excluding VAT) in Luxembourg: ECU 9,00
ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT
- THE SINGLE FINANCIAL MARKET**
by Dominique Servais.
The large internal market is inconceivable without a financial dimension: capital and financial services must be able to circulate freely. Despite the progress made in this field to date, there is still a long way to go. The prospect of the creation of a real 'European area' makes it more urgent, but also more problematical, to achieve the complete deregulation of movements of capital.
53 pp. - 17.6 × 25.0 cm - ISBN 92-825-8572-7 - Catalogue No CB-PP-88-C03-EN-C
Price (excluding VAT) in Luxembourg: ECU 6,00
ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT
- THE ECONOMICS OF 1992**
European Economy - special issue.
This study contributes to a project initiated by the Commission, whose objective was to evaluate the potential economic impact of completing the internal market by 1992.
222 pp. - 21.0 × 29.7 cm - ISSN 0379-0991 - Catalogue No CB-AR-88-035-EN-C
Price (excluding VAT) in Luxembourg: ECU 16,00
ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

ORDER FORM TO BE SENT TO:
Office for Official Publications of the European Communities
2 rue Mercier, L-2985 LUXEMBOURG

Please send me the publications I have indicated above

Name: .....

Address: .....

..... Tel.: .....

Date: ..... Signature: .....

